

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ PSSE W RACIBORZU ZA ROK 2018

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu raciborskiego za 2018 rok**

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Raciborzu
Karina Talabska**

.....
Pieczęć i podpis PPIS

Racibórz, dnia 22.02.2019 r.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna

**Tel. 32 415 28 93
Faks 32 459 41 31**

**ul. Batorego 8
47-400 Racibórz**

**<http://psseraciborz.pis.gov.pl>
ppisrac@psseraciborz.pl**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I.EPIDEMIOLOGIA	7
I.1. Najważniejsze zadania w planie działalności w roku 2018 w zakresie działalności przeciwepidemicznej	7
I.2. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi	8
I.3. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	11
I.3.1. Grypa i infekcje grypopodobne	11
I.3.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe	12
I.3.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra	14
I.3.4. Gruźlica	18
I.4. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych	19
I.5. Nadzór sanitarny nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych	24
I.5.1. Lecznictwo zamknięte	25
I.5.2. Lecznictwo ambulatoryjne	25
I.5.3. Praktyki zawodowe	26
I.5.4. Wyniki kontroli	27
II.HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA	29
II.1. Zadania realizowane w 2018 r.	29
II.2. Jakość zdrowotna wody do spożycia. Stan urządzeń wodociągowych	29
II.3. Jakość zdrowotna wody ciepłej	35
II.4. Jakość zdrowotna wody do kąpieli i rekreacji	36
II.5. Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej i wyniki ich kontroli	39
II.5.1. Ustępy publiczne i ogólnodostępne	39
II.5.2. Baseny kąpielowe	39
II.5.3. Inne miejsca wykorzystywane do kąpieli	40
II.5.4. Domy Pomocy Społecznej i inne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym lub przewlekle chorym	40
II.5.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	41
II.5.6. Infrastruktura kolejowa i drogowa.....	42
II.5.7. Środki transportu osobowego	42
II.5.8. Tereny rekreacyjne	43
II.5.9. Obiekty sportowe	43
II.5.10. Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe	43
II.5.11. Noclegownie	43
II.5.12. Cmentarze	43
II.6. Realizacja obowiązków wynikających z innych aktów prawnych oraz działalność poza statutową	44
II.7. Interwencje	44

III. HIGIENA ŻYWNOSCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	45
III.1. Zadania realizowane w 2018 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych	45
III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX	47
III.3. Współpraca z innymi organami kontroli	48
III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych	50
III.5. Akcje	51
III.6. Ocena sposobu żywienia	55
IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	57
IV.1. Zadania realizowane w 2018 r.	57
IV.2. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania	57
IV.3. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego	59
IV.4. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach	59
IV.5. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie	60
IV.6. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych	62
IV.7. Sposób dożywiania dzieci w szkołach	62
IV.8. Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych	63
IV.9. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli	63
IV.10. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży	63
IV.11. Zadania zaplanowane na 2019 r.	64
V. HIGIENA PRACY	66
V.1. Realizacja zadań w 2018 r.	66
V.2. Charakterystyka obszaru działania	67
V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy	68
V.4. Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami	71
V.5. Nadzór w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	72
V.6. Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.	73
V.7. . Ocena narażenia zawodowego w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest	74
V.8. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych	75
V.9. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi/mutagennymi w środowisku pracy	76
V.10. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy	77
V.11. Choroby zawodowe	78
V.12. Plan działalności na 2019 r.	78

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	80
VI.1. Zadania realizowane w 2018 r.	80
VI.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	80
VI.3. Uwarunkowania środowiskowe	85
VI.4. Dokumentacja projektowa	85
VI.5. Odbiory sanitarne	86
VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	87
VII.1. Programy krajowe	87
VII.1.1 „Trzymaj Formę!”	87
VII.1.2 . Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce. Cele i Zadania na lata 2014-2018	87
VII.1.3 Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”	89
VII.1.4 Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	90
VII.2. Programy wojewódzkie	90
VII.2.1. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”	90
VII.2.2. „Podstępne WZW”	91
VII.2.3. „Znamię! Znam je?”	91
VII.2.4. „Żywnie na wagę zdrowia” – Klub Zdrowego Przedszkolaka	91
VII.2.5. „Smak życia czyli debata o dopalaczach”	92
VII.2.6. Bieg po zdrowie	93
VII.3. Interwencje nieprogramowe	93
VII.3.1. Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu (31 maj)	93
VII.3.2. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada)	94
VII.3.3. Światowy Dzień Zdrowia (7 kwietnia)	95
VII.3.4. „Bezpieczne ferie 2018”	95
VII.3.5. Dopalamce - Wypalacze „groźne narkotyki”	96
VII.3.6. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia p.n. „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków”	97
VII.3.7. Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”	97
VII.3.8. Akcja „Brązowo ale czy zdrowo?”	98
VII.3.9. „Bezpieczne wakacje 2018”	99
VII.3.10. Profilaktyka zatruc grzybami	100
VII.3.11. Badam się, mam pewność	100
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	101

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania działa w oparciu o zapisy Ustawy z 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z właściwością miejscową Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych.

Misją państwowej inspekcji sanitarnej jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Podjęte działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego na podległym terenie poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Szczególne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku szerzenia oświaty zdrowotnej.

Niniejsze opracowanie stanowi przedstawienie wszystkich działań podjętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną na terenie powiatu raciborskiego w 2018 r. na rzecz poprawy stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w powiecie.

W roku 2018 Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu realizowała zadania zgodnie z „Planem zasadniczych przedsięwzięć na 2018 rok”, zawierającym główne kierunki działania, zasadnicze zamierzenia oraz harmonogram nadzoru nad obiektami.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, realizując zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu uczestniczyła w działaniach systemowych mających na celu eliminację z obrotu niebezpiecznej żywności (działania w systemie RASFF), niebezpiecznych kosmetyków, przedmiotów użytku i innych wyrobów (działania w systemie RAPEX) Realizowano „Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla PIS na 2018 rok” oraz prowadzono nadzór nad zakładami produkcji i dystrybucji suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogacanych. W 2018 r., wzmożono nadzór nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów. Kontynuowano akcję zainicjowaną w 2016 r. w związku z wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). W ramach tej akcji prowadzono kontrole sanitarne, podczas których weryfikowano pochodzenie m.in. mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego oraz sposób zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz kart przekazania odpadu. Jak co roku, w sezonie wiosenno-letnim, wzmożono nadzór w obiektach zlokalizowanych w miejscach wypoczynku oraz przy trasach turystycznych oraz w obiektach funkcjonujących w sezonie letnim (automaty do lodów, wytwórnie lodów), obiektach ruchomych funkcjonujących w ramach imprez masowych, a także w obiektach oświaty.

W 2018 roku PSSE w Raciborzu prowadziła nadzór w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz systematyczne kontrole jakości wody służącej do zbiorowego zaopatrzenia ludności. Prowadzono nadzór oraz kontrole ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. w podmiotach leczniczych i w obiektach zamieszkania zbiorowego, kontrole jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli oraz nadzór nad jakością wody na pływalniach w zakresie obowiązujących regulacji. Działania te upubliczniano m.in. z wykorzystaniem Biuletynu Informacji Publicznej redagowanego systematycznie przez tut. Stację.

W 2018 r. w ramach higieny komunalnej prowadzono nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, obiektami i urządzeniami wodociągowymi, środkami transportu publicznego, przewozem zwłok, ekshumacjami i innymi elementami higieny komunalnej.

W związku z koniecznością systematycznej analizy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych PSSE w Raciborzu kontynuowała nadzór epidemiologiczny i rejestrację zachorowań na podlegające zgłoszeniom jednostki chorobowe w powiecie raciborskim.

W 2018 roku, jak co roku, sprawowano nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Nadzorowano również spełnianie przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylenia się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane.

Jak co roku prowadzono nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników w miejscach pracy. W roku 2018 zwrócono szczególną uwagę na warunki pracy pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami. W roku 2018 nadzorowano również przygotowanie pracodawców do przestrzegania przepisów BHP podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, kontrolowano produkcję, stosowanie i wprowadzanie do obrotu substancji i mieszanin chemicznych.

Prowadzono nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży oraz w wyższych uczelniach, a także skontrolowano zorganizowane na terenie powiatu turnusy wypoczynku.

Utrzymywano działania poświęcone profilaktyce antynikotynowej i realizacji obowiązków wynikających z Ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz realizowano programy edukacyjne i kampanie społeczne w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób.

Prowadzono także nadzór zapobiegawczy nad nowopowstającymi obiektami na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych docelowo nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

I. EPIDEMIOLOGIA

I.1. Najważniejsze zadania w planie działalności w roku 2018 w zakresie działalności przeciwepidemicznej

W planach działalności na rok 2018 nie przewidziano istotnych zmian w stosunku do roku 2017. Główne kierunki działania w zakresie działalności przeciwepidemicznej przewidziane na rok 2018 polegały przede wszystkim na kontynuacji działań z roku 2017 oraz na prowadzeniu działań na rzecz eradykacji polio, eliminacji odry i różyczki..

Do najważniejszych należą:

1. Zintensyfikowanie działań nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych.
2. Sprawowanie nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepień (ESDS).
3. Sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku rzetelnego prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej obowiązkowych szczepień ochronnych.
4. Sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy obowiązku zgłaszania organom PIS przypadków uchylenia się od obowiązku poddawania się szczepieniom ochronnym przez osoby prawnie do tego zobowiązane.
5. Sprawowanie nadzoru nad spełnieniem przez lekarzy, na podległym terenie, obowiązku zgłaszania organom PIS niepożądanych odczynów poszczepiennych.
6. Kontynuacja bieżącej działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.
7. Realizacja bieżącej działalności przeciwepidemicznej w szczególności, w zakresie chorób występujących ogniskowo, stanowiących szczególny problem zdrowotny, w kontekście sytuacji epidemiologicznej na terenie kraju, krajów UE oraz państw trzecich.
8. Współpraca z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, czynników alarmowych oraz doskonalenie działań przeciwepidemicznych w zakresie nadzoru nad opracowywaniem ognisk przenoszonych drogą pokarmową, oddechową, kontaktową, w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
9. Kontynuacja monitorowania bieżącej sytuacji epidemiologicznej związanej z zatruciami oraz podejrzeniami zatruc środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi, przeprowadzanie analiz w tym zakresie.
10. Kontynuacja działań na rzecz eradykacji polio oraz eliminacji odry i różyczki.

I.2. Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi

Najważniejszym z nadzorowanych elementów bezpieczeństwa zdrowotnego w działaniu przeciwepidemicznym jest nadzór epidemiologiczny w zakresie chorób zakaźnych.

W roku 2018 sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych przedstawiała się w następujący sposób:

**ANALIZA PORÓWNAWCZA ZACHOROWAŃ w latach 2017/2018
niektórych chorób zakaźnych na terenie powiatu raciborskiego**

Nie odnotowano zachorowań na :	Jednostka chorobowa	ZAPADALNOŚĆ NA 100 000		Wzrost lub spadek zapadalności w stosunku do 2017r. w %	
		2017	2018		
Dur brzuszny, Dur rzekomy, Błonicę, Botulizm, Czerwonkę, Ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat,	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	22,0	18,7	-15,0	
	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem	42,2	23,65	- 43,9	
	Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	78,0	107,4	+ 37,7	
	Płonica	78,8	49,3	- 37,4	
	Ospa wietrzna	366,5	216,8	- 40,8	
	Różyczka	5,5	1,97	- 64,2	
	Krztusiec	4,5	1,97	- 56,2	
	WZW B	Ostre	-	-	-
		Przewlekłe	5,5	16,7	+ 203,6
	WZW C (ostre i przewlekłe)	11,9	16,7	+ 40,3	
	Świnka	3,6	4,92	+ 36,7	
	Zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej (ogółem)	356,5	465,1	+ 30,5	
	Borelioza	75,2	114,3	+ 51,9	
	Giardioza (Lamblioza)	17,4	1,97	- 88,7	
Grypa – ogółem wg MZ-55	14 365,2	22 240,3	+ 54,8		
Gruźlica	19,2	25,6	+ 33,3		

Jak wynika z powyższego zestawienia – sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych przedstawiała się w następujący sposób:

1. Od wielu lat nie odnotowano zachorowań na:

- dur brzuszny i dur rzekomy,
- błonicę,
- botulizm,
- czerwonkę,
- ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat.

2. Wzrost zapadalności w odniesieniu do 2017 roku zaobserwowano w przypadku następujących chorób:

- grypa,
- biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu,
- zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej,
- świnka (nagminne zapalenie przyusznic),
- wirusowe zapalenie wątroby typu C (przewlekłe),
- wirusowe zapalenie wątroby typu B (przewlekłe)
- gruźlica,
- borelioza.

3. Spadek zapadalności w odniesieniu do roku 2017 wystąpił w przypadku następujących chorób:

- ospa wietrzna,
- krztusiec,
- zatrucia pokarmowe pałeczką Salmonella,
- inne bakteryjne zatrucia pokarmowe o nieokreślonej etiologii,
- giardioza (lamblioza),
- płonica (szkarlatyna),
- różyczka.

Najczęściej występującymi chorobami zakaźnymi pod względem liczbowym w powiecie raciborskim w roku 2018 były: grypa i infekcje grypopodobne, ospa wietrzna (mimo znacznego spadku o 40,8%), wirusowe zakażenia jelitowe, biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, oraz WZW B przewlekłe (znacznym 203,6% wzrost zapadalności) oraz borelioza (51,9%).

Wzrost zachorowań na poszczególne choroby zakaźne można wiązać z działaniami podejmowanymi na rzecz poprawy zgłaszalności przez laboratoria i placówki lecznicze, poprawą świadomości pacjentów, którzy często wykonują badania laboratoryjne na własny koszt.

W roku 2018 odnotowano spadek zapadalności zatruc pokarmowych pałeczką Salmonella oraz innych bakteryjnych zatruc pokarmowych o nieokreślonej etiologii, co miało bezpośredni związek z brakiem występowania ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych na terenie powiatu.

Nadal ważnym problemem pozostają pokąsania przez nieznanne (wąsające się, beznazwane) zwierzęta, po których konieczne jest podejmowanie szczepień przeciw wścieklicznie. W roku 2018 10 osób pokąsanych poddano szczepieniom przeciw wścieklicznie, z powodu niemożności poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej. Ogółem podjęto 102 interwencje związane ze zgłoszeniem pokąsania osób.

Sytuację epidemiologiczną, pod względem liczby zachorowań, jak również wskaźników zapadalności, w okresie 5-letnim można zaobserwować w poniższym zestawieniu:

ZESTAWIENIE ZACHOROWAŃ NA CHOROBY ZAKAŻNE w latach od 2014 do 2018 w Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Raciborzu

Lata Jednostka chorobowa	2014		2015		2016		2017		2018		
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
Liczba ludności	109 929		109 564		109 362		109 111		101 478		
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnym pochodzeniu (A09)	Ogółem	34	31,03	60	54,8	77	70,5	85	78,0	109	107,4
	W tym dzieci do lat 2	18	16,42	39	35,6	40	36,6	23	21,0	30	29,6
Gruźlica ogółem	30	27,38	13	11,8	12	11,0	21	19,2	26	25,6	
Krztusiec	1	0,91	1	0,91	19	17,4	5	4,5	2	1,97	
Płonica	61	55,67	125	114,3	58	53,1	86	78,8	50	49,3	
Tężec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Choroba meningokokowa - - Ogółem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ospa wietrzna	815	743,85	572	523,03	745	682,2	400	366,5	220	216,8	
Odra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Różyczka	21	19,16	5	4,57	2	1,8	6	5,5	2	1,97	
WZW A	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,98	
WZW B przewlekłe i BNO	13	11,86	9	8,2	6	5,5	6	5,5	17	16,7	
WZW C przewlekłe	11	10,03	7	6,4	10	9,2	13	11,0	17	16,7	
WZW inne i nieokreśl.	2	1,82	1	0,91	-	-	-	-	-	-	
Legionelloza	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,98	
Malaria	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,98	
Zapalenie przyusznic	8	7,30	6	5,48	3	2,7	4	3,6	5	4,92	
Grypa – zachorowania i podejrzania zachorowań	1503	1371,81	4564	4173,3	2775	2541,3	15 674	14365,2	22569	22240,3	

Grypa wywołana zidentyfikowanym wirusem		-	-	4	3,65	7	6,4	4	3,6	3	2,95
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem (A05.9)		49	42,89	45	41,1	68	62,3	46	42,2	24	23,65
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe		87	79,41	22	20,1	38	34,8	24	22,0	19	18,7
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	556	507,46	500	457,2	596	545,8	389	356,5	472	465,1
	W tym dzieci do lat 2	123	112,26	155	141,7	148	135,5	101	92,5	162	159,6
Róża		28	25,55	27	24,6	33	30,2	54	49,5	48	47,3
Lamblioza		129	117,74	81	74,06	48	43,9	19	17,4	2	1,97
Pokąsania przez zwierzęta-osoby szczepione		13	11,86	11	10,05	21	19,2	14	12,8	10	9,85
Borelioza z Lyme		82	74,84	60	54,8	78	71,4	82	75,2	116	114,3

A – liczba zachorowań

B – wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności

I.3. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

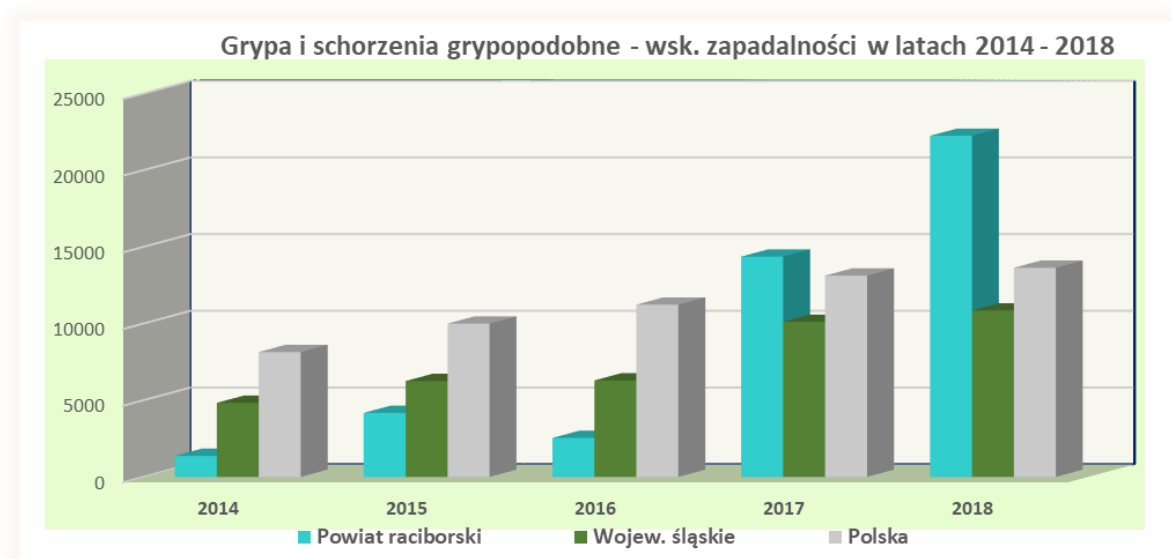
I.3.1. Grypa i infekcje grypopodobne

Grypa i infekcje grypopodobne zawsze były największym problemem epidemiologicznym w I oraz IV kwartale roku i najczęstszymi chorobami zakaźnymi na terenie powiatu raciborskiego. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupach wiekowych 0-4 lat oraz 15-64 r.ż.

Od roku 2017 notuje się najwyższą od 5 lat zapadalność przekraczającą wskaźnik nie tylko w województwie lecz także w Polsce. Sytuacja związana była zarówno ze wzrostem zachorowań na grype i infekcje grypopodobne, jak również wyegzekwowaniem zmiany podejścia lekarzy do właściwego definiowania przypadków, zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru nad chorobami zakaźnymi w krajach Unii Europejskiej.

Grypa i schorzenia grypopodobne wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności w latach 2014 – 2018

	Powiat raciborski	Województwo śląskie	Polska
2014	1371,8	4829,3	8140,8
2015	4173,3	6250,5	9994,7
2016	2541,3	6290,2	11229,7
2017	14365,2	10110,5	13125,0
2018	22240,3	10489,94	13 637,1

Grypa i schorzenia grypopodobne wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności w latach 2014 – 2018

Od roku 2010 stan zaszczepienia mieszkańców powiatu raciborskiego przedstawiał się następująco:

Lata	Odsetek zaszczepienia populacji w %
2010	3,1
2011	2,8
2012	2,5
2013	2,6
2014	2,4
2015	1,9
2016	2,0
2017	2,4
2018	2,5

Pomimo nieznacznej poprawy stanu zaszczepienia mieszkańców powiatu raciborskiego od roku 2015, w dalszym ciągu można mówić o braku zainteresowania szczepieniami przeciwko grypie.

I.3.2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W roku 2018 przeprowadzono 278 wywiadów epidemiologicznych związanych z opracowaniem przypadków zgłoszonych przez placówki opieki medycznej, jako podejrzenia bądź potwierdzenia chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku 2017 – liczba zachorowań z uwzględnieniem czynnika etiologicznego przedstawiała się następująco:

Nazwa choroby		Liczba zachorowań	
		2017	2018
Zatrucie pokarmowe pałeczką Salmonella		24	19
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	Ogółem	20	76
	Wywołane przez <i>E. coli</i>	3	7
	Wywołane przez <i>Clostridium Difficile</i>	14	55
	Inne określone	0	0
	Nieokreślone	3	14
Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		85	109
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe o nieokreślonej etiologii		46	24
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	389	472
	W tym dzieci do lat 2	101	162

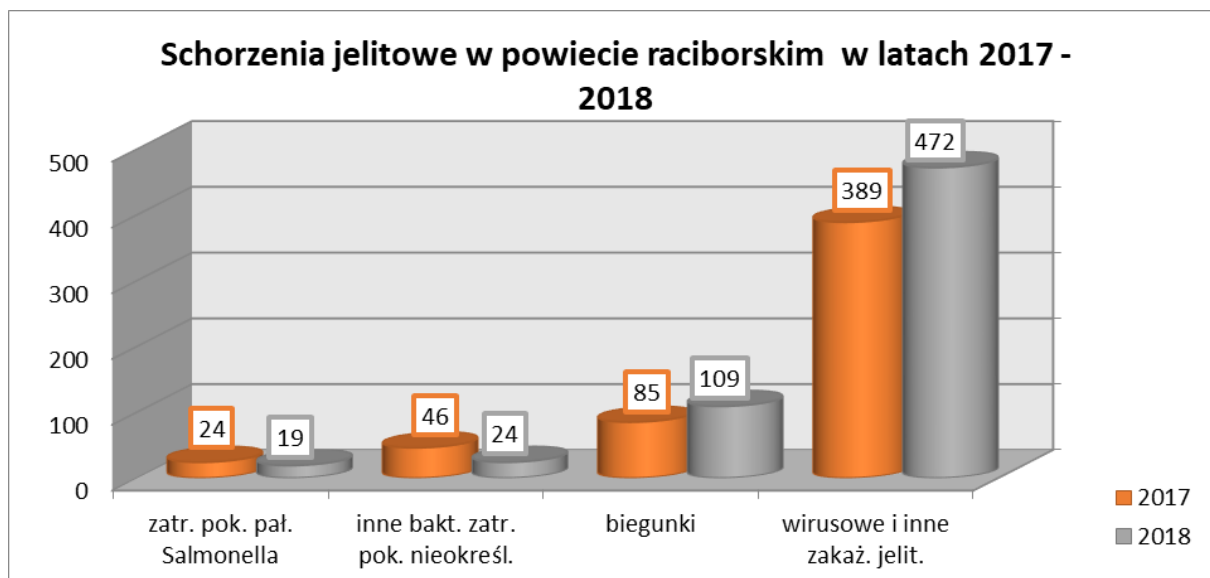
Jak wynika z powyższego zestawienia – w roku 2018 wystąpił zdecydowany wzrost zgłoszeń zachorowań na zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium Difficile*, co związane było z wystąpieniem dwóch ognisk zakażeń szpitalnych w Szpitalu Rejonowym im. dr J. Rostka w Raciborzu.

W roku 2018 na terenie powiatu raciborskiego zaobserwowano wzrost zapadalności (o 30,5%) w stosunku do roku 2017 na zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej. Analogicznie jak w latach ubiegłych w dalszym ciągu większość (62,9%) stanowiły zakażenia o nieokreślonej etiologii, zgłaszane głównie przez placówki podstawowej opieki zdrowotnej. 20,1% przypadków stanowiły zakażenia rotawirusami, 13,9% wywołane było przez adenowirusy, natomiast 2,9 % to zakażenia norowirusami,. Podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowaną większość przypadków potwierdzonych laboratoryjnie stanowiły przypadki hospitalizowane, zwłaszcza na Oddziale Pediatrycznym Szpitala Rejonowego w Raciborzu. Pozostałe zachorowania zgłaszano przede wszystkim z placówek POZ na podstawie objawów klinicznych i z powodu braku diagnostyki laboratoryjnej zakwalifikowano je jako zakażenia wirusowe jelit nie określone (A08.4) według międzynarodowej klasyfikacji ICD 10.

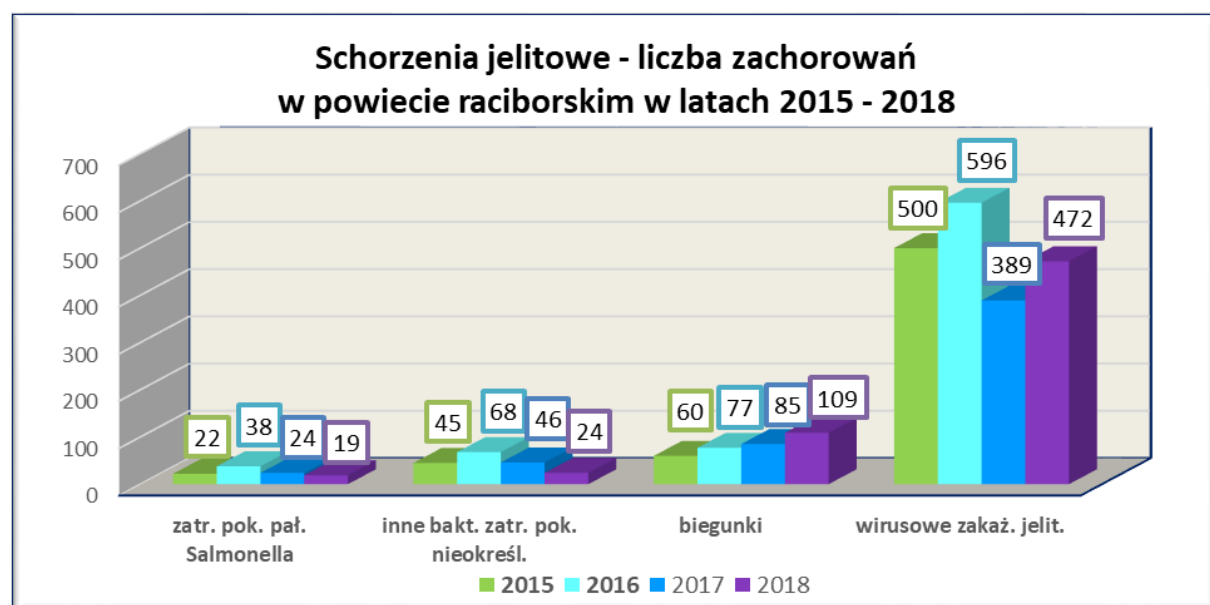
Pomimo niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A w kraju, a zwłaszcza na terenie województwa śląskiego (810 zachorowań) - w powiecie raciborskim w roku 2018 odnotowano tylko 1 zachorowanie.

Zanotowano pojedynczy przypadek malarii - choroby krajów tropikalnych i legionelozy - choroby legionistów u osoby podróżującej w Europie.

Sytuację epidemiologiczną zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego w latach 2017-2018 oraz 2015-2018 przedstawia graficzne zestawienie:

Schorzenia jelitowe w latach 2017-2018

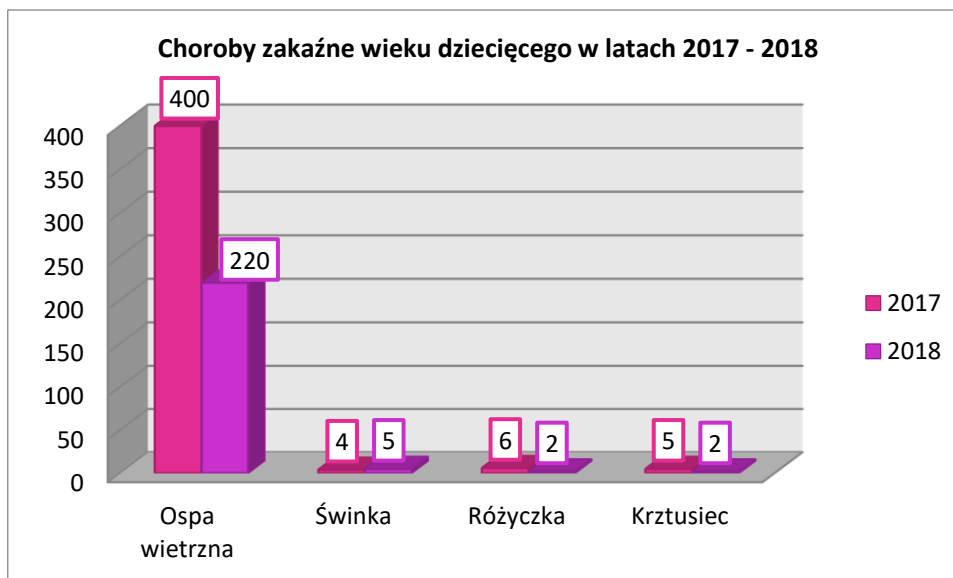

Schorzenia jelitowe - liczba zachorowań w latach 2015-2018

I.3.3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych: ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra

W porównaniu do roku 2017 pod względem liczbowym sytuacja przedstawiała się następująco:

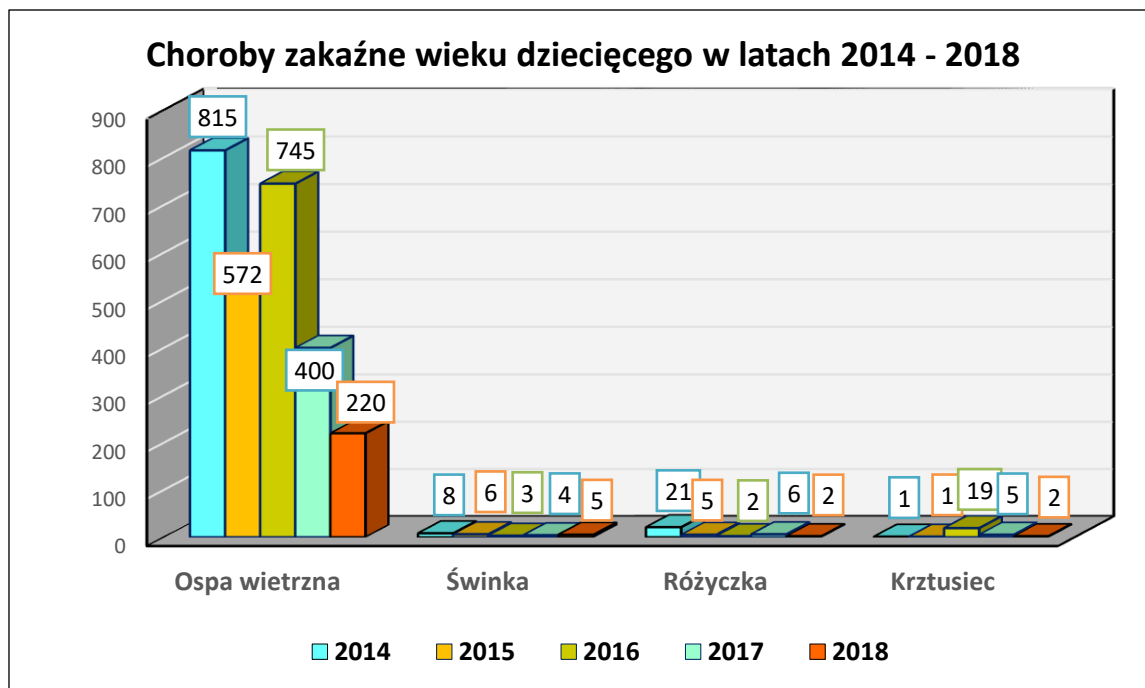
Jednostka chorobowa	2017	2018
Ospa wietrzna	400	220
Nagminne zapalenie przyusznicy (świnka)	4	5
Różyczka	6	2
Krztusiec	5	2
Odra	0	0

Choroby zakaźne wieku dziecięcego liczba zachorowań w latach 2017 – 2018

Choroby zakaźne wieku dziecięcego - liczba zachorowań w latach 2014 – 2018

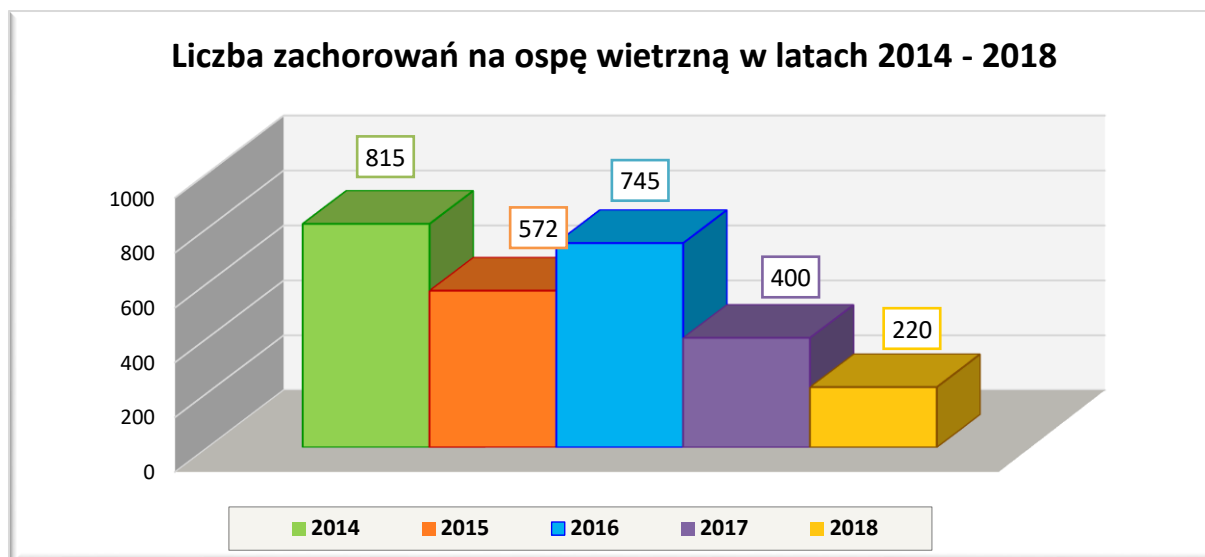
Lata	Jednostka chorobowa				
	Ospa wietrzna	Świnka	Różyczka	Krztusiec	Odra
2014	815	8	21	1	0
2015	572	6	5	1	0
2016	745	3	2	19	0
2017	400	4	6	5	0
2018	220	5	2	2	0

Choroby zakaźne wieku dziecięcego - liczba zachorowań w latach 2014 – 2018

Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2014-2018

Lata	Jednostka chorobowa
	Ospa wietrzna
2014	815
2015	572
2016	745
2017	400
2018	220

Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2014-2018

W powiecie raciborskim od 12 lat, tj. od roku 2006, kiedy to odnotowano 1 przypadek zachorowania - nie zarejestrowano nowych zachorowań na odrę.

Zwiększone występowanie zachorowań na odrę stwierdzono w państwach sąsiadujących z Polską, (najwięcej na Ukrainie, gdzie zarejestrowano 35000 tys. przypadków), przez co ilość przywleczonych zachorowań w Polsce stale wzrasta. W roku 2018 w kraju odnotowano 339 zachorowań na odrę, w roku 2017 były to 63 przypadki. Taka niekorzystna sytuacja epidemiologiczna może stanowić szczególne zagrożenie dla dzieci niezaszczepionych, ludzi starszych i osób z obniżoną odpornością.

Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, szczepieniami obowiązkowymi przeciwko odrze, śwince i różyczce objęte są dzieci i młodzież od 13 miesiąca do ukończenia 19 roku życia. Do szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce stosuje się szczepionki skojarzone, co oznacza, że jedna szczepionka chroni przed wszystkim trzema chorobami. Wszystkie szczepionki zawierają żywe wirusy, ale tak osłabione i zmodyfikowane, że nie wywołują u zdrowych dzieci choroby, a tylko silnie stymulują odporność.

Mimo, że wszystkie trzy choroby wykazują się stosunkowo łagodnym przebiegiem, mogą być przyczyną licznych i ciężkich powikłań tym bardziej, że odra, różyczka i świnka umożliwiają wystąpienie wtórnych zakażeń bakteryjnych oraz wirusowych.

Przed wprowadzeniem szczepionki MMR do Programu Szczepień Ochronnych epidemie odry, świnki i różyczki były dość częste, także na terenie powiatu raciborskiego.

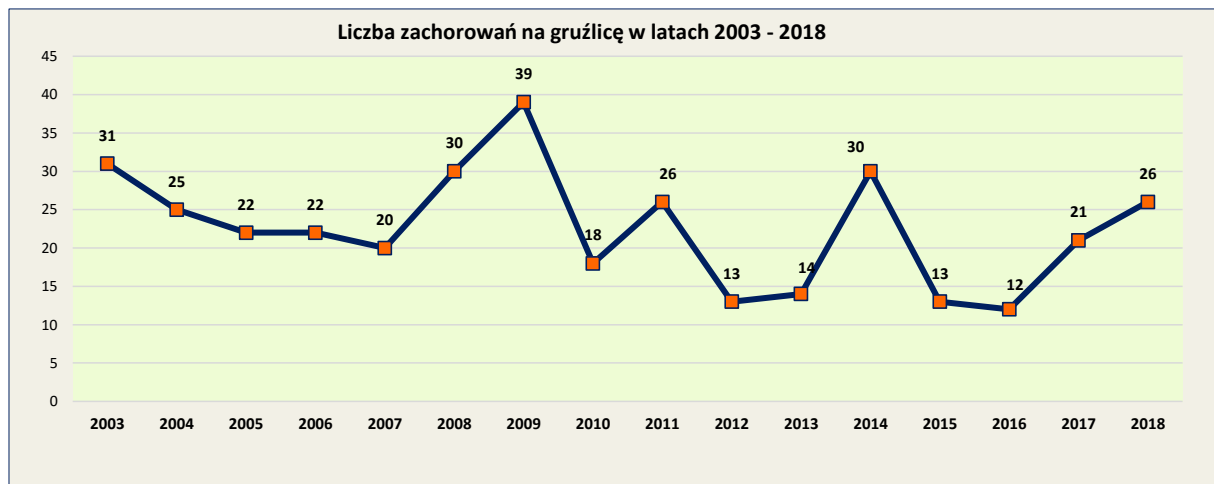
Pod koniec 2003 roku wprowadzono obowiązkowe powszechne szczepienie u dzieci w 13-15 miesiącu życia szczepionką trójwartną (MMR) - przeciw odrze, śwince i różyczce, a od roku 2007 wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych szczepienia przypominające dla wszystkich dzieci (chłopców i dziewczynek), szczepionką skojarzoną przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia.

W związku z tym, w chwili obecnej, przypadki zachorowań na świnkę i różyczkę należą do rzadkości. Zmniejszyła się również ilość zachorowań dzieci na ospę wietrzną.

I.3.4. Gruźlica

W Polsce od kilkunastu lat sukcesywnie spadała liczba zachorowań na gruźlicę. W powiecie raciborskim po znacznym spadku gruźlicy w latach 2015-2016 od roku 2017 sukcesywnie wzrasta.

W roku 2018 odnotowano 26 zachorowań/100 tysięcy ludności, co poskutkowało dalszym wzrostem zapadalności o 25,6%.

Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2003 - 2018

Rejestrację przypadków prowadzono w oparciu o zgłoszenia podejrzeń, oraz kliniczne i laboratoryjne potwierdzenia przez specjalistyczne placówki służby zdrowia, tj. szpitale i poradnie chorób płuc.

W roku 2018 – 24 przypadki dotyczyły gruźlicy układu oddechowego, w 2 przypadkach stwierdzono gruźlicę pozapłucną. W pięciu przypadkach zachorowań gruźlica była przyczyną zgonu pacjenta.

Średnia wieku chorych z potwierdzoną gruźlicą układu oddechowego wynosiła 60 lat (dla porównania w roku 2017 średnia wieku wynosiła 50 lat). Najstarsza osoba miała 81 lat, natomiast najmłodsza 25 lat. .

Nie stwierdzono zachorowań wśród dzieci i młodzieży do lat 19. W 84,6% (22 przypadki) - zachorowania wystąpiły wśród mężczyzn, 15,4% (4 przypadki) to kobiety

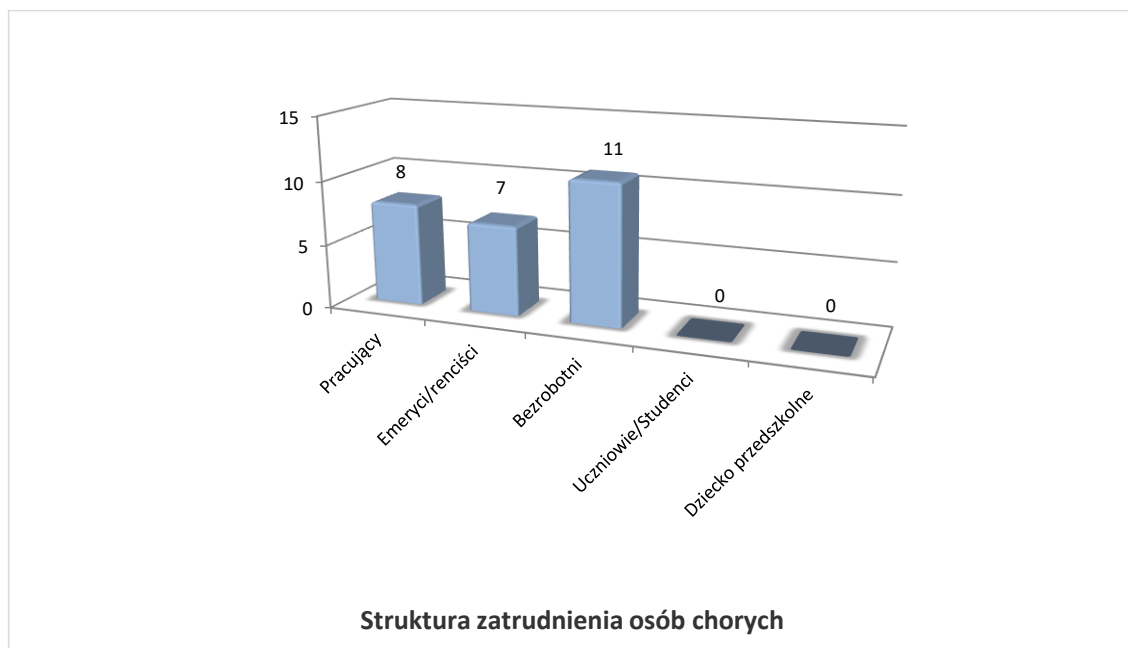
W oparciu o przeprowadzone wywiady epidemiologiczne przeprowadzono analizę czynników sprzyjających zachorowaniom na gruźlicę i ustalono co następuje:

- dobre warunki materialno - bytowe posiadało 21 osób,
- 4 osoby źle oceniały swój sposób odżywiania się, zarówno pod względem ilościowym i jakościowym,
- 5 osób posiadało trudne warunki socjalne i mieszkaniowe
- 11 osób w wywiadzie podawało palenie tytoniu, natomiast 6 osób przyznało się do nadużywania alkoholu przed zachorowaniem

Pod względem zatrudnienia sytuacja przedstawiała się następująco:

- emeryci/renciści – 7 zachorowań,

- bezrobotni – 11 zachorowań,
- pracujący – 8 zachorowań,

Osoby ze styczności objęte były nadzorem przez Poradnię Chorób Płuc i Gruźlicy przy Szpitalu Rejonowym w Raciborzu.

W Polsce, już od dłuższego czasu, trwają dyskusje na temat celowości szczepień przeciwko gruźlicy. W niektórych krajach szczepień tych się nie wykonuje. Szczepionka BCG jedna z najstarszych, stosowana od ponad 80 lat, choć nie zapewnia ochrony przed płucną postacią gruźlicy, to jednak daje ochronę przed gruźliczym zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych i przed uogólnionym zakażeniem gruźliczym, czyli najgroźniejszymi postaciami tej choroby, bezpośrednio zagrażającymi życiu. I to jest największy sukces tego szczepienia i powód, dla którego do dziś jednorazowe szczepienie przeciw gruźlicy pozostało w naszym Programie Szczepień Ochronnych, co uzasadnione jest utrzymującą się tendencją do systematycznego wzrostu zapadalności na gruźlicę płucną w kraju. Szczepienie noworodków i niemowląt chroni przed gruźlicą w około 80% przypadków, natomiast szczepienie starszych dzieci i dorosłych jest znacznie mniej skuteczne.

Sytuację epidemiologiczną pozostałych chorób zakaźnych można uznać za stabilną, ponieważ występowały w pojedynczych przypadkach lub stwierdzono niewielki wzrost, co nie wpłynęło znacząco na możliwość wystąpienia zagrożeń na nadzorowanym terenie.

I.4. Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych

W roku 2018 nadzorem objęto 37 punktów szczepień, w tym:

- 6 zlokalizowanych w poradniach dla dzieci,
- 12 zlokalizowanych w poradniach dla osób dorosłych,

- 19 placówek prowadzących szczepienia u dzieci i dorosłych.

Podczas kontroli punktów szczepień nie stwierdzono większych zaniedbań w zakresie :

- wyposażenia punktów szczepień w zakresie stworzenia warunków zapewniających bezpieczeństwo podczas wykonywania szczepień,
- racjonalnej gospodarki preparatami szczepionkowymi, ze szczególnym uwzględnieniem szczepionek w opakowaniach wielodawkowych,
- obiegu dokumentacji w zakresie szczepień ochronnych, z uwzględnieniem miejsca przechowywania, sposobu prowadzenia oraz archiwizacji kart uodpornienia,
- terminowości przeprowadzania szczepień obowiązkowych wykonywanych w oparciu o aktualny Program Szczepień Ochronnych, z uwzględnieniem przeciwwskazań,
- fachowości i przygotowania personelu wykonującego szczepienia w zakresie znajomości zagadnień związanych ze szczepieniami oraz posiadania kursu kwalifikacyjnego w zakresie szczepień ochronnych,
- sposobu prowadzenia dokumentacji oraz sprawozdawczości.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania łańcucha chłodniczego. Punkty szczepień wyposażone są w lodówki służące do przechowywania preparatów szczepionkowych wraz z termometrami służącymi do pomiaru temperatury w urządzeniu chłodniczym.

Punkty szczepień prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych bądź wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

Ponadto placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie ze stanu uodpornienia dzieci i młodzieży przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym oraz wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ-54.

Na podstawie zbiorczego sprawozdania MZ-54 wykonanego ze sprawozdań jednostkowych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną przeprowadzono również analizę procentową uwzględniającą stan zaszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach. W powiecie raciborskim od wielu lat utrzymuje się wysoki odsetek stanu uodpornienia dzieci i młodzieży objętych szczepieniem obowiązkowym w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

Dla zapewnienia realizacji szczepień zgodnie z programem szczepień ochronnych konieczne jest współdziałanie lekarzy pierwszego kontaktu, lekarzy pediatrów, pracowników służby sanitarno-epidemiologicznej i rodziców szczepionych dzieci, zwłaszcza przy nasilającym się medialnie zjawisku ruchów „antyszczepionkowych”. Na terenie powiatu raciborskiego można stwierdzić, że problem rodziców uchylających się od zaszczepienia swoich dzieci nie stanowi jeszcze większego zagrożenia. Na dzień 31.12.2018 roku w rejestrze „niezaszczepionych” wpisano 116 dzieci, których rodzice nie wyrazili zgody na szczepienie, co w porównaniu do roku 2017 (stan na 31.12.2017 - zarejestrowanych 92 dzieci) daje 24 dzieci niezaszczepionych w 2018r. z powodu uchylania się od szczepień i potwierdza dalsze tendencje

wzrostowe w tym zakresie. W roku 2018 zaobserwowano przypadki świadomej odmowy wykonania szczepień u dzieci już na oddziale noworodkowym.

W roku 2018 PPIS w Raciborzu przesłał do rodziców dzieci uchylających się od szczepień 10 przypomnień zawierających informację o obowiązku wykonania szczepień ochronnych.

W powiecie raciborskim od wielu lat utrzymuje się wysoki odsetek stanu uodpornienia dzieci i młodzieży objętych szczepieniem obowiązkowym w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

Do chwili obecnej żadna z gmin powiatu raciborskiego nie zdecydowała się na sfinansowanie swoim dzieciom szczepionek zalecanych w ramach Programu Szczepień Ochronnych.

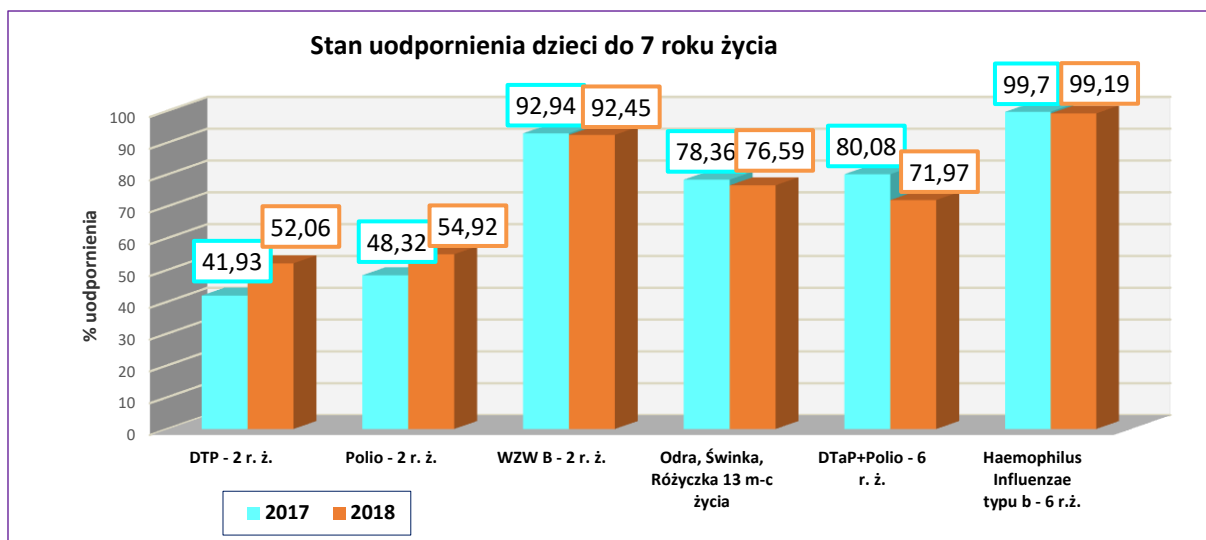
W ramach możliwości finansowych Państwa (ze względu na zagrożenie epidemiczne ze strony niektórych chorób zakaźnych), wybrane szczepienia zalecane przesuwane są do szczepień obowiązkowych. W roku 2007 wprowadzono szczepienia wszystkich dzieci do 2 roku życia, szczepionką przeciwko *Haemophilus influenzae* typu b. Bakterie tego rodzaju mogą wywoływać wiele chorób, wśród których największe znaczenie mają choroby inwazyjne, w tym: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, posocznicę, zapalenie nagłośni i ciężkie postacie zapalenia płuc.

W roku 2017 wprowadzono do Programu Szczepień ochronnych szczepienia wszystkich dzieci do lat 2 przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus Pneumoniae*, odpowiedzialnym za ciężkie postacie zapaleń płuc, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, uogólnione zakażenia krwi- posocznice.

Stan uodpornienia na dzień 31.12.2018r. przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Haemophilus Influenzae* w grupach wiekowych utrzymuje się na wysokim poziomie –u dzieci w 6 roku życia wynosił -99,19%, *Streptococcus Pneumoniae* u dzieci w 2 roku życia wynosił – 97,0%.

Stan uodpornienia dzieci do 7 roku życia w latach 2017-2018 - tabela procentowa

Lata	DTP - 2 r. ż.	Polio - 2 r. ż.	WZW B - 2 r. ż.	Odra, Świnka, Różyczka - 13 m-c życia	DTaP+Polio - 6 r. ż.	<i>Haemophilus Influenzae</i> typu b - 6r.ż.
2017	41,93	48,32	92,94	78,36	80,08	99,7
2018	52,06	54,92	92,45	76,59	71,97	99,19

Stan uodpornienia dzieci do 7 roku życia w latach 2017-2018 – wykres procentowy

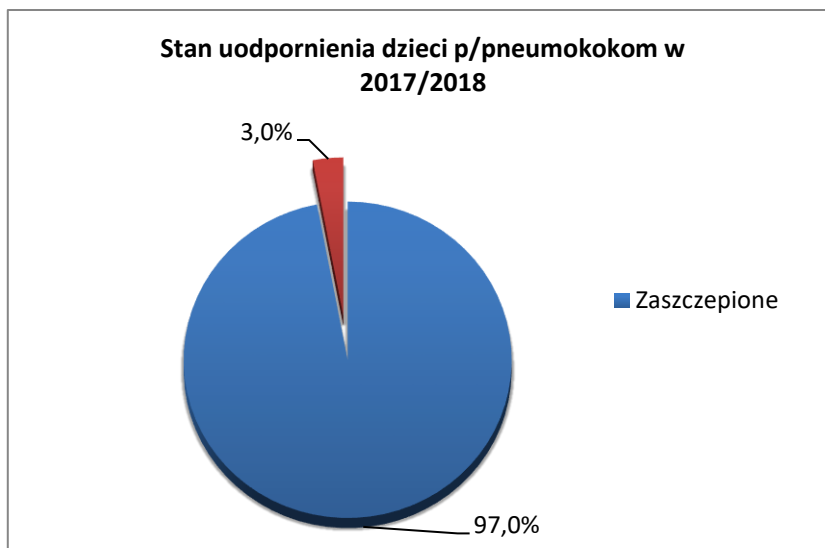
Stan uodpornienia dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych od wielu lat utrzymuje się na wysokim i porównywalnym poziomie. Szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia uległo niewielkiemu spadkowi o 1,77% w stosunku do roku poprzedniego, co najczęściej ma związek z czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi do szczepień, terminem ukończenia wymaganego wieku i zostaje zazwyczaj wyrównane w najbliższym czasie.

W większości przypadków, wahania wykonawstwa szczepień u dzieci w każdym roczniku nie są spowodowane nieprawidłowościami w realizacji Programu Szczepień Ochronnych, ale koniecznością zaszczepienia dzieci w chwili ukończenia przez dziecko wieku przewidzianego dla danego rodzaju szczepienia.

W roku 2018 wystąpiła poprawa wykonawstwa szczepień przypominających przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i polio u dzieci w 6 roku życia.

W roku 2017 w Polsce zrealizowano postulowane od wielu lat wnioski o uwzględnienie w programie szczepień ochronnych bezpłatnych szczepień wszystkich dzieci przeciwko pneumokokowym zapaleniom płuc. Ten czynnik etiologiczny jest udowodnioną przyczyną znacznego odsetka zachorowań na zapalenie płuc wśród niemowląt i dzieci młodszych, a dostępność nieodpłatnych szczepień pozwala na istotne ograniczenie ich występowania.

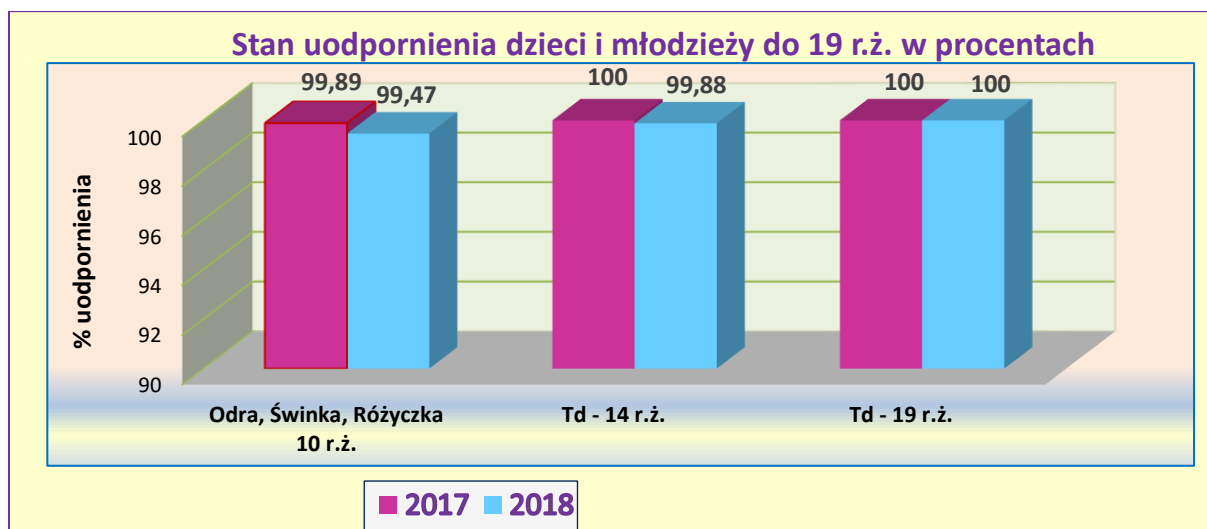
W roku 2018 po otrzymaniu przez dzieci rozpoczynające szczepienie wszystkich czterech dawek szczepionki możemy stwierdzić, że 97,0% dzieci otrzymało pełne szczepienie p/pneumokokom i jest to bardzo wysoki procent wyszczepionych.

Stan uodpornienia dzieci p/pneumokokom w 2017/2018

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży do 19 r.ż. - tabela procentowa

Lata	Odra, Świnka, Różyczka - 10 r.ż.	Td - 14 r.ż.	Td - 19 r.ż.
2017	99,89	100	100
2018	99,47	99,88	100

Stan uodpornienia dzieci i młodzieży do 19 r.ż. - wykres procentowy

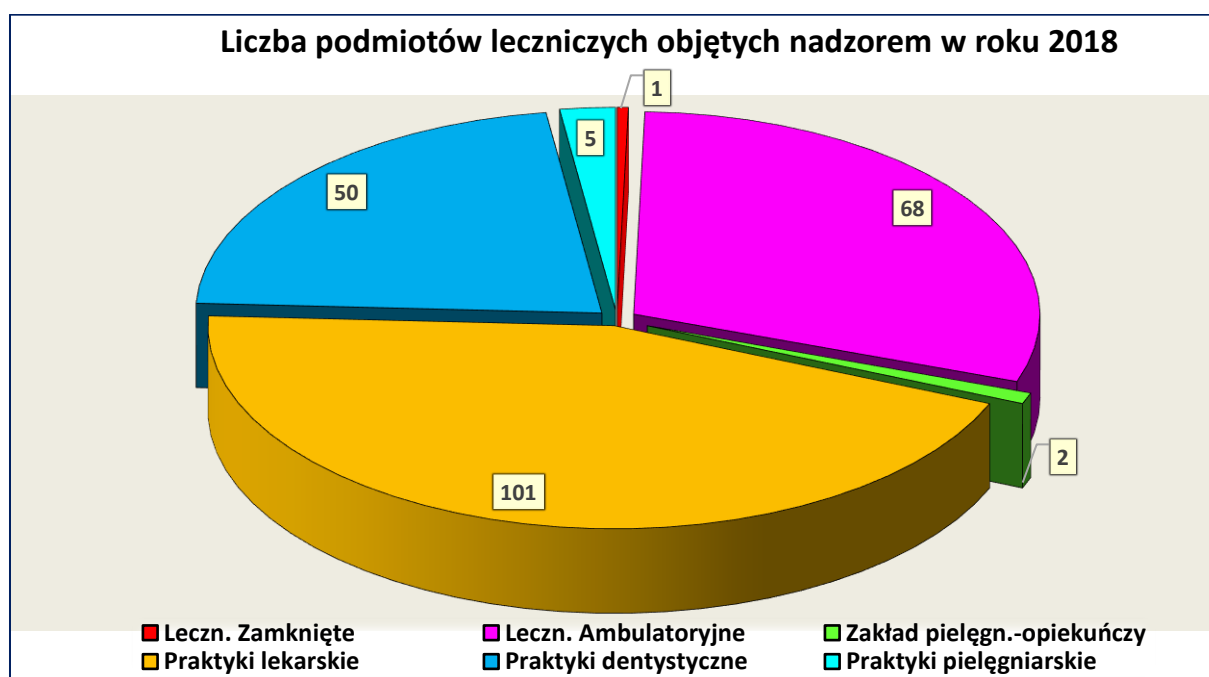
Powyższy wykres sporządzony na podstawie analizy procentowej stanu uodpornienia przeciwko odrze, śwince i różyczce, oraz błonicy i tężcowi u dzieci i młodzieży w latach 2017 – 2018 świadczy o prawidłowej realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu raciborskiego.

I.5. Nadzór sanitarny nad higieną lecznictwa w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych.

Kontrole przeprowadzane przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie epidemiologii, w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych, obejmują zagadnienia dotyczące:

- stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń,
- funkcjonalności obiektów i stanu ich dostosowania do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r.,
- bieżącego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń,
- kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 roku,
- dezynfekcji,
- sterylizacji,
- działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych oraz ich współpracy z PIS.

W roku 2018 na terenie powiatu raciborskiego sprawowano nadzór sanitarny nad następującymi kategoriami obiektów:

Analiza stanu sanitarno – higienicznego podmiotów leczniczych powiatu raciborskiego opracowana została na podstawie prowadzonej dokumentacji w zakresie nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Raciborzu i przedstawia stan sanitarny obiektów leczniczych na dzień 31 grudnia 2018r. w porównaniu do roku 2017, zgodnie z podziałem na:

- lecznictwo zamknięte,
- lecznictwo otwarte ambulatoryjne,
- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze,
- praktyki zawodowe (w tym: praktyki lekarskie, praktyki dentystyczne, praktyki pielęgniarские).

I.5.1. Lecznictwo zamknięte

Kontrole przeprowadzone w lecznictwie zamkniętym razem z zakładem pielęgnacyjno-opiekuńczym latach 2017 – 2018

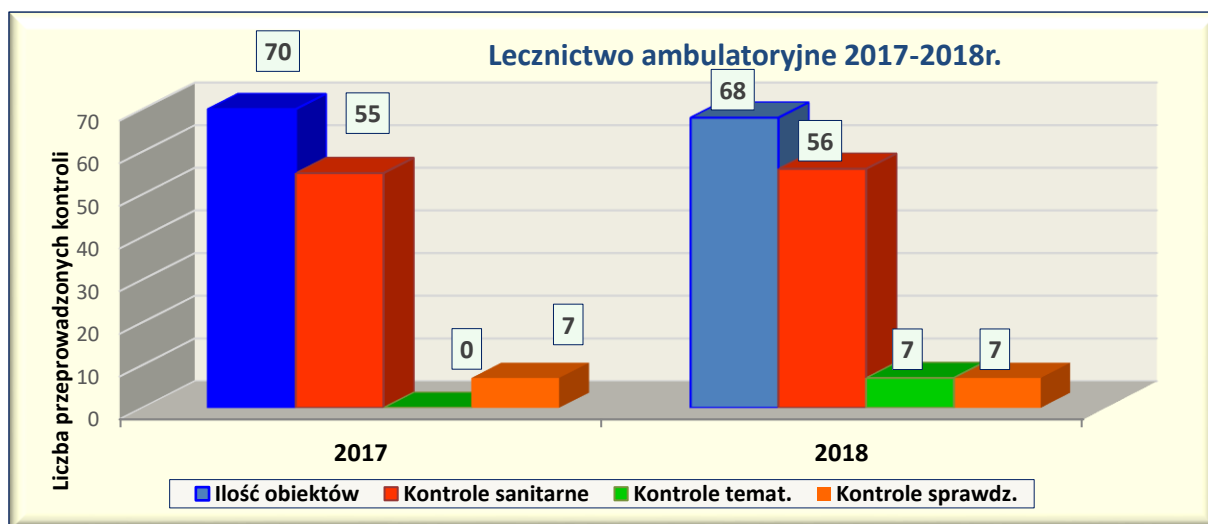
Rok	KONTROLE SANITARNE	KONTROLE TEMATYCZNE	KONTROLE SPRAWDZAJĄCE
2017	3	1*	1
2018	3	2*	0

* 2 kontrole tematyczne wykonane w ogniskach epidemicznych w oddziale Neurologii oraz Oddziale Wewnętrznym II Szpitala Rejonowego w Raciborzu – obiekt pod nadzorem WSSE w Katowicach

I.5.1. Lecznictwo ambulatoryjne (publiczne i niepubliczne)

Kontrole przeprowadzone w lecznictwie ambulatoryjnym w latach 2017 – 2018

Rok	KONTROLE SANITARNE	KONTROLE TEMATYCZNE	KONTROLE SPRAWDZAJĄCE
2017	55	0	7
2018	56	7	7

Kontrole przeprowadzone w lecznictwie ambulatoryjnym w latach 2017 – 2018

Ilość decyzji administracyjnych w lecznictwie ambulatoryjnym w latach 2017 – 2018 z wyodrębnieniem przyczyn wydania.

Rok	Ilość wydanych decyzji administracyjnych	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu sanitarno-higienicznego placówek	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu porządkowego placówek	Ilość decyzji wydanych w zakresie złej dezynfekcji	Ilość nałożonych mandatów
2017	5	3	2	0	3
2018	3	3	0	0	0

Decyzje administracyjne wydane w 2018 roku dotyczyły nieprawidłowego stanu sanitarno – higienicznego, porządkowego oraz nieprawidłowości w dokumentacji kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

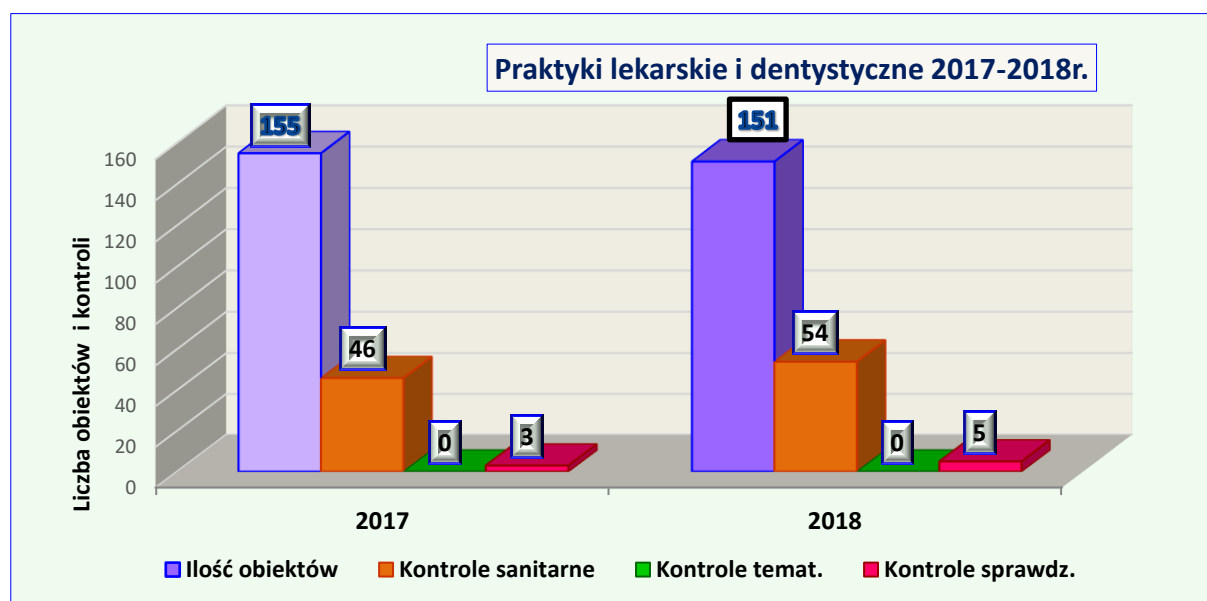
I.5.3. Praktyki zawodowe

Ilość praktyk zawodowych w latach 2017 – 2018

Rok	Praktyki zawodowe			
	Ogółem Ilość placówek	Praktyki lekarskie	Praktyki stomatologiczne	Praktyka pielęgniarek i położnych
2017	160	105	50	5
2018	156	101	50	5

Kontrole przeprowadzone w prywatnych praktykach zawodowych w latach 2017– 2018

Rok	Ilość skontrolowanych placówek	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość przeprowadzonych kontroli sanitarnych	Ilość przeprowadzonych kontroli tematycznych	Ilość przeprowadzonych kontroli interwencyjnych	Ilość przeprowadzonych kontroli sprawdzających
2017	46	49	46	0	0	3
2018	54	59	54	0	0	5

Kontrole przeprowadzone w prywatnych praktykach zawodowych w latach 2017– 2018

**Ilość decyzji administracyjnych w praktykach zawodowych w latach 2017 – 2018
z wyodrębnieniem przyczyn wydania.**

Rok	Ilość wydanych decyzji administracyjnych	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu technicznego placówek	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego porządkowego placówek	Ilość decyzji prolongujących	Ilość decyzji wydanych w zakresie złej dezynfekcji
2017	1	1	0	0	0
2018	5	2	3	0	0

I.5.4. Wyniki kontroli

Zapewnienie bieżącej czystości i higieny w podmiotach leczniczych, uwzględniając ich specyfikę, rozkład pomieszczeń, rodzaj i czas wykonywanych zabiegów, organizowane jest w oparciu o firmy zewnętrzne (outsourcing), pracowników, firmy zewnętrzne i pracowników (tzw. system mieszany).

Podczas kontroli podmiotów leczniczych stwierdzono właściwy dobór preparatów dezynfekcyjnych i antyseptycznych, znajomość procedur dotyczących przygotowania roztworów roboczych, właściwy sposób przeprowadzania dezynfekcji sprzętu, narzędzi i powierzchni oraz rąk i skóry, właściwy sposób przechowywania i użytkowania preparatów zgodnie z zaleceniami producenta, właściwy czas ich stosowania zgodne z terminami przydatności preparatów, używanie odpowiedniej odzieży ochronnej przez pracowników.

Podczas kontroli zwracano uwagę na: procedury związane z przygotowaniem narzędzi i materiałów do sterylizacji, postępowanie z materiałami i narzędziami po sterylizacji, procedury związane z transportem Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych powołane przez kierowników szpitali na podstawie art. 14.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala.

W roku 2018 wystąpiły 2 ogniska epidemiczne w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu, w którym łącznie stwierdzono 8 osób zakażonych - Clostridium Difficile (Gram dodatnich beztlenowych przetrwalnikujących laseczek) w oddziale Neurologii oraz w Oddziale Wewnętrznym II.

Przeprowadzone kontrole wykazały: W oddziale neurologii prawidłowe postępowanie w ognisku zakażenia szpitalnego, natomiast w Oddziale Wewnętrznym II - wydano doraźne zalecenia wzmoczenia nadzoru nad personelem w ognisku, uzupełnienie braku sprzętu przeznaczonego wyłącznie dla pacjenta. Dzięki sprawnym działaniom szpitalnego zespołu ds. kontroli zakażeń oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu nie doszło do rozprzestrzeniania się patogenu alarmowych zarówno w oddziale, jak też na terenie pozostałych oddziałów.

W oddziałach wzmocniono reżim sanitarny, zastosowano izolację i kohortację pacjentów oraz wdrożono postępowanie zgodnie z obowiązującymi procedurami. Wzmocniono również nadzór nad przestrzeganiem

procedur medycznych (mycia i dezynfekcji rąk, sprzątania, dezynfekcji powierzchni, sprzętu i aparatury medycznej), stosowaniem środków ochrony indywidualnej oraz postępowania z bielizną szpitalną i odpadami. Zwiększono ilość personelu pielęgniarstwa i lekarskiego oraz wstrzymano przyjęcia i odwiedziny w oddziałach. Codziennie monitorowano sytuację epidemiologiczną w ognisku.

II. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

II.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska realizując swoje główne statutowe obowiązki określone w Ustawie o Inspekcji Sanitarnej kontynuowała nadzór nad utrzymaniem należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, dróg, ulic, środków transportu osobowego itp. a także czuwała nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody do spożycia i wody w miejscach do kąpieli. Wypełniając obowiązki przeprowadzono systematyczne kontrole mające na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów określających wymagania sanitarne i higieniczne w wymienionych wyżej obszarach.

Ponadto Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska realizowała obowiązki wynikające z innych aktów prawnych, to jest spoza obszaru Ustawy o Inspekcji Sanitarnej:

- z zakresu Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych sprawowała nadzór nad właściwym pod względem sanitarnym i higienicznym przebiegiem ekshumacji i transportem zwłok,
- z zakresu Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych - nadzór nad odpowiednim pod względem sanitarnym zabezpieczeniem imprez,
- z zakresu ustawy o odpadach - nadzór nad właściwym postępowaniem z odpadami medycznymi w obiektach służby zdrowia,
- z zakresu Ustawy o otrzymaniu czystości i porządku w gminach opiniowała projekty uchwał regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- z zakresu Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków opiniowała stosowane w realizowanych inwestycjach materiały i wyroby do kontaktu z wodą.

II.2. Jakość zdrowotna wody do spożycia

Obowiązki inspekcji sanitarnej podczas sprawowania nadzoru nad jakością wody do spożycia w roku 2018 określone zostały szczegółowo w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017r., poz.2294) . W ramach nadzoru nad jakością wody, prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, właściwy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny między innymi:

- weryfikuje wywiązywanie się przedsiębiorstw wodociągowych z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz terminowego przekazywania sprawozdań z badań jakości wody;
- analizuje przekazane przez przedsiębiorstwa wodociągowe sprawozdania z badań jakości wody przeprowadzone zgodnie z ustalonym na dany rok harmonogramem w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych;
- gromadzi, weryfikuje, analizuje i ocenia dane uzyskane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody, zwane dalej „danymi monitoringowymi”;
- przekazuje dane monitoringowe do właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego;

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

- informuje właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o jakości wody na nadzorowanym obszarze.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej:

- pobierają próbki wody do badań jakości wody,
- wykonują badania jakości wody zgodnie z ustalonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej planem działania na dany rok
- wykonują badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii Legionella sp., w szczególności w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne,
- wykonują kontrolne badania jakości wody po zakończeniu działań naprawczych, wykonanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe, mające na celu sprawdzenie, czy woda spełnia wymagania,
- uzgadniają przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowe harmonogramy pobierania próbek wody do badań jakości wody oraz zakres badań wykonywanych przez te podmioty w danym roku.

Wyniki nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu nad jakością wody do spożycia w powiecie z podziałem na poszczególne gminy przedstawiały się następująco.

Miasto Racibórz.

Producentem wody dla mieszkańców na terenie miasta jest Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu przy ul. 1-go Maja 8. Inni producenci wody to: Zakład Przemysłu Cukierniczego Mieszko SA, 47-400 Racibórz, ul. Starowiejska, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Bieruń, Zakład nr II w Raciborzu ul. Głębczycka 38, Browar Zamkowy, 47-400 Racibórz ul. Zamkowa 4, Zakład Karny, 47-400 Racibórz, ul. Eichendorffa 14.

Jakość wody wodociągowej w Raciborzu oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie. Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody w liczbie 34 oraz badania własne (15). Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu w roku 2018 zrealizował zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100%. Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 również w 100%. Dodatkowe badania zostały przeprowadzone w związku z interwencją. Interwencja dotyczyła jakości wody w obszarze oddziaływania Miejskiej Oczyszczalni Ścieków, która uległa awarii w kwietniu 2018. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny przeprowadził kontrolne badania jakości wody w tym obszarze lecz nieprawidłowości nie stwierdzono.

Reasumując, we wszystkich 49 analizowanych przypadkach, na podstawie §21 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu stwierdził przydatność wody do spożycia. Orzeczenia

o przydatności wody do spożycia przekazywane były każdorazowo do Urzędu Miasta w Raciborzu oraz do zakładu wodociągów.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru nad jakością wody do spożycia w Raciborzu zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Miasta oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Racibórz w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Racibórz”.

Gmina Kuźnia Raciborska.

Producentem wody dla mieszkańców na terenie gminy Kuźnia Raciborska jest Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Klasztorna 45. Inni producenci wody to: Fabryka Obrabiarek „Rafamet” S.A. 47-420 Kuźnia Raciborska ul. Staszica 1, Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Maxpol” Sp. z o. o. 47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Nowy Świat 8.

Jakość wody wodociągowej w gminie Kuźnia Raciborska oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (32 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody w liczbie 28 oraz badania własne (4). Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kuźni Raciborskiej w roku 2018 zrealizowało zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 92% (nie zrealizowano badań w miesiącu grudniu). Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Dodatkowe badania przeprowadzono w Domu Seniora „BUK” w związku z dochodzeniem epidemiologicznym przeprowadzanym przez PSSE w Raciborzu. Wynik badania nie budził zastrzeżeń. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w 28 przypadkach na 32 stwierdził przydatność wody do spożycia, w 4 przypadkach przydatność wody została oceniona warunkowo. Orzeczenia o przydatności wody do spożycia/warunkowej przydatności wody do spożycia przekazywane były do Urzędu Miejskiego w Kuźni Raciborskiej oraz do zakładu wodociągów. Oceny o warunkowej przydatności wody do spożycia spowodowane były następującymi niezgodnościami: odczyn pH wody, mętność, bakterie grupy coli.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru PPIS w Raciborzu nad jakością wody w gminie Kuźnia Raciborska zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Miasta oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Kuźnia Raciborska w roku 2018”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Ruda Kozielska w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Kuźnia Raciborska”.

Gmina Krzyżanowice

Producentem wody i dystrybutorem na terenie gminy Krzyżanowice jest Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. w Tworkowie przy ul. Parkowej 1.

Dodatkowo mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania ze źródła publicznego „źródła” zlokalizowanego w parku w Tworkowie. Opiekę nad tym źródłem sprawuje gmina.

Jakość wody wodociągowej w gminie Krzyżanowice oceniana była przez Państwowego Powiatowego

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (35 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody oraz badania własne. Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o. o. w Tworkowie w roku 2018 zrealizowało zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100% . Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor sanitarny w Raciborzu również zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Przeprowadzono dodatkowe badania wody, celem sprawdzenia skuteczności działań naprawczych podejmowanych przez przedsiębiorstwo wodociągowe, po stwierdzonych nieprawidłowościach w jakości wody w miesiącach letnich. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w 25 przypadkach na 35 stwierdził przydatność wody do spożycia. W dziewięciu przypadkach przydatność wody została oceniona warunkowo, a Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Górna Odra” Sp. z o.o. w Tworkowie zostało zobligowane do podejmowania działań naprawczych. W jednym przypadku badana próbka wody pobrana dnia 31.07.2018r. w Szkole w Owsiszczach nie nadawała się do spożycia.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych dotyczyły takich parametrów jak: bakterie grupy coli, Escherichia coli, enterokoki, mętność, żelazo.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru PPIS w Raciborzu nad jakością wody do spożycia w gminie Krzyżanowice zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Borucin (gmina Krzyżanowice) w roku 2018”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Rudyszwałd w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Krzyżanowice”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny ocenił także jakość wody w źródle w Tworkowie. Pobrane próbki wody z obu miejsc czerpalnych spełniały wymagania jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w zakresie przebadanych wskaźników jakości z wyjątkiem niskiego odczynu pH wody oraz niewielkiego przekroczenia zawartości niklu. W ocenie PPIS sporadyczne spożywanie takiej wody nie powinno powodować ryzyka zdrowotnego.

Gmina Krzanowice.

Producentem wody na terenie gminy Krzanowice jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Zawadzkiego 5 w Krzanowicach. Jakość wody wodociągowej w gminie Krzanowice oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (23 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody oraz badania własne. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Zawadzkiego 5 w Krzanowicach w roku 2018 zrealizowało zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100% . Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu również zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Dodatkowe badania wody zostały przeprowadzone z powodu wystąpienia nieprawidłowości w badaniach wody

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

pobranej z instalacji wewnętrznej w budynkach. Pierwsza kontrola dotyczyła sieci wodociągowej w Bojanowie, w marcu 2018, druga w Krzanowicach, w miesiącu wrześniu. W obu przypadkach jakość wody w sieci wodociągowej była prawidłowa. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w 21 przypadkach na 23 stwierdził przydatność wody do spożycia. W dwóch przypadkach przydatność wody została oceniona warunkowo, a przedsiębiorstwo wodociągowe zobligowane do podjęcia działań naprawczych. Przekroczenia wartości dopuszczalnych dotyczyły takich parametrów jak: bakterie grupy coli, mętność, żelazo, mangan.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru PPIS w Raciborzu nad jakością wody w gminie Krzanowice zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Borucin (gmina Krzanowice) w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Krzyżanowice”.

Gmina Nędza

Producentem wody na terenie gminy Nędza jest Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Nędzy, ul. Nad Suminą 2. Jakość wody wodociągowej w gminie Nędza oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (10x). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody oraz badania własne. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. w Nędzy w roku 2018 zrealizowało zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 84% (nie zrealizowano badania zaplanowanego na listopad.) Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Dodatkowe badania wody zostały przeprowadzone z powodu wystąpienia nieprawidłowości w badaniach wody pobranej z instalacji wewnętrznej w nowo wybudowanym budynku w Nędzy. Kontrola dotyczyła sieci wodociągowej w Nędzy, ul. Jana Pawła II, w grudniu 2018. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w 9 przypadkach na 10 stwierdził przydatność wody do spożycia. W jednym przypadku przydatność wody została oceniona warunkowo, a przedsiębiorstwo wodociągowe zostało zobligowane do podjęcia działań naprawczych. Przekroczenie wartości dopuszczalnej dotyczyło parametru: mętność.

Szczegółowe informacje o wynikach nadzoru PPIS w Raciborzu nad jakością wody w gminie Nędza zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Nędza w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Nędza”.

Gmina Rudnik

Producentem wody na terenie gminy Rudnik jest Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku, 47-411 Rudnik ul. Arcybiskupa Gawliny 2. Jakość wody wodociągowej w gminie Rudnik oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (11 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody oraz badania własne. Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku w roku 2018 zrealizował zatwierdzony wcześniej przez

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100%. Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 we wszystkich 11 przypadkach stwierdził przydatność wody do spożycia.

Szczegółowe informacje o prowadzonym nadzorze nad jakością wody do spożycia w gminie Rudnik zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Rudnik w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Rudnik”.

Gmina Kornowac.

Wodę na potrzeby gminy dostarczają następujące przedsiębiorstwa wodociągowe: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu, ul. 1 Maja 8, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu przy ul. Marklowickiej 15.

Jakość wody wodociągowej w gminie Kornowac oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (26 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez przedsiębiorstwa wodociągowe oraz badania własne. Przedsiębiorstwa wodociągowe działające w obszarze gminy zrealizowały zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100%. Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Dodatkowe badania wody zostały przeprowadzone dwukrotnie. Jeden przypadek dotyczył podejrzenia nieprawidłowej jakości wody w Łańcach, w październiku 2018. Mieszkanka skarżyła się na niebieski kolor wody w kranie. Kontrola przeprowadzona dnia 23.10.2018 nie wykazała nieprawidłowości. Kolejny przypadek dotyczył powtarzających się negatywnych wyników badań wody po wykonaniu nowej instalacji wodociągowej w miejscowości Pogrzebień przy ul. Lubomskiej. Kontrolne badania wody w sieci wodociągowej nie wykazały nieprawidłowości. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w miejscowościach Pogrzebień, Kornowac, Rzuchów w 14 przypadkach na 14 stwierdził przydatność wody do spożycia. Natomiast jakość wody wodociągowej w miejscowościach Kobyła i Łańce w okresie do: 14.02.2018 w Kobyli i do 3.04.2018 w Łańcach, w ocenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego była warunkowo dopuszczona do spożycia z uwagi na nieprawidłową jakość mikrobiologiczną wody oraz obecność bromianów. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w omawianym okresie sukcesywnie wydawał komunikaty dla ludności, w których zawarte były informacje o ograniczeniach w spożywaniu wody.

Przekroczenia wartości dopuszczalnych dotyczyły takich parametrów jak: ogólna liczba mikroorganizmów i bromiany.

Szczegółowe informacje o prowadzonym nadzorze nad jakością wody do spożycia w gminie Kornowac zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstw

wodociągowych: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Kobyla-Łańce w roku 2018, Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Racibórz w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Kornowac”.

Gmina Pietrowice Wielkie.

Producentem wody na terenie gminy Pietrowice jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Pietrowicach Wielkich przy ul. Szkolnej 5.

Ponadto w Pietrowicach Wielkich, obok kościółka św. Krzyża, znajduje się studnia o charakterze publicznym. W 2018 roku była nadal wyłączona z użytku z powodu niewłaściwej jakości wody.

Jakość wody wodociągowej w gminie Pietrowice Wielkie oceniana była przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w roku 2018 wielokrotnie (25 razy). Podstawę oceny stanowiły sprawozdania z badań dostarczane przez producenta wody oraz badania własne. Zakład Gospodarki Komunalnej w Pietrowicach Wielkich w roku 2018 zrealizował zatwierdzony wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego harmonogram badań wody wodociągowej w 100%. Badania realizowane były w ustalonych punktach zgodności i w wyznaczonych terminach. Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu zrealizował plan kontroli urzędowej na rok 2018 w 100%. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu w roku 2018 w 23 przypadkach na 25 stwierdził przydatność wody do spożycia. W dwóch przypadkach, w punktach zgodności w Pietrowicach Wielkich w Szkole oraz w Pawłowie w Szkole przydatność wody została oceniona warunkowo. Przekroczenia wartości dopuszczalnych dotyczyły takich parametrów jak mętność, żelazo, mangan.

Szczegółowe informacje o prowadzonym nadzorze nad jakością wody do spożycia w gminie Pietrowice Wielkie zawierają następujące opracowania przekazane do Urzędu Gminy oraz do przedsiębiorstwa wodociągowego: „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Maków w roku 2018”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Amandów w roku 2018”, „Ocena okresowa jakości wody do spożycia w wodociągu Samborowice w roku 2018”, „Ocena obszarowa jakości wody do spożycia w gminie Pietrowice Wielkie”.

II.3. Jakość zdrowotna wody ciepłej

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywał badania jakości ciepłej wody w celu wykrywania bakterii Legionella sp., w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (§ 20.3.5. rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi), takich jak Szpital Rejonowy w Raciborzu przy ul. Gamowskiej, Raciborskie Centrum Medyczne również przy ul. Gamowskiej oraz Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krzanowicach.

Na podstawie wyników prowadzonego nadzoru nad jakością wody ciepłej w obiektach przedsiębiorstw podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w powiecie raciborskim można stwierdzić, że w roku 2018 w obiektach tego typu nie wystąpiło ryzyko zdrowotne związane z użytkowaniem wody ciepłej.

II.4. Jakość zdrowotna wody do kąpieli i rekreacji

Nadzór nad jakością wody na pływalni opiera się na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zarządzający obiektami mają obowiązek przeprowadzania regularnych badań wody. Badania te przeprowadzane są zgodnie z harmonogramem, który zatwierdzany jest wcześniej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu. Badania zlecane są do akredytowanych laboratoriów zewnętrznych. Ponadto zarządzający pływalnią posiada obowiązek systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowania wyników pomiaru jakości wody na pływalni w zakresie następujących parametrów: pH wody, potencjał redox, stężenie chloru wolnego, temperatura wody, oraz nie rzadziej niż raz na dobę, w zakresie parametru chloru związanego. Zarządzający obiektem posiada obowiązek dokonywania oceny spełnienia wymagań jakości wody na pływalni oraz informowania o spełnianiu przez wodę na pływalni wymagań określonych w rozporządzeniu (lub aktualnych przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów wynikających z oceny) w komunikacie umieszczanym na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej obiektu. Zarządzający pływalnią posiada również obowiązek przekazywania wyników badań w terminie do 3 dni roboczych właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych w przypadku gdy wynik badania odbiega od normy.

Kontrola urzędowa Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego przeprowadzana jest raz w roku. W powiecie raciborskim jest siedem obiektów - pływalni. Cztery czynne są jedynie w okresie letnim, 3 to baseny całoroczne.

Baseny całoroczne:

1. Park wodny w Raciborzu przy ul. Zamkowej - zarządzany jest przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Raciborzu - posiada 3 niecki basenowe, w tym dwie wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 wanny z hydromasażem.
2. Kryta Pływalnia w Raciborzu przy ul. Śląskiej - należy do Zespołu Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu - posiada 2 niecki basenowe, dużą oraz małą.
3. Kryta Pływalnia w Raciborzu przy ul. Słowackiego - należy do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu - posiada jedną nieckę basenową.

Baseny sezonowe:

W trakcie sezonu letniego w roku 2018 na terenie powiatu raciborskiego czynne były cztery baseny odkryte:

- Basen miejski w Raciborzu przy ul. Markowickiej, zarządzany przez OSiR w Raciborzu,
- Basen gminny w Tworkowie, ul. Parkowa, zarządzany przez Gminny Zespół Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki w Krzyżanowicach z siedzibą w Tworkowie,
- Basen w ośrodku wypoczynkowym AquaBrax w Szymolicach - zarządzany przez prywatnego właściciela,
- Basen w ośrodku wypoczynkowym Leśna Polana w Szymolicach - zarządzany przez prywatnego właściciela.

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu, na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach, dokonuje zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni. W roku 2018 zostało wydanych 7 takich ocen, dla każdego z obiektów. Podstawą oceny zgodnie z rozporządzeniem jest: analiza parametrów jakości wody na pływalni ocenionych na podstawie bieżącej obserwacji prowadzonej przez zarządzającego pływalnią, wyników badań wody na pływalni wykonanych przez zarządzającego pływalnią; zakresu i częstotliwości wykonywania badań wody przez zarządzającego pływalnią oraz zastosowanych metodyk referencyjnych analiz, wyników badań wody na pływalni wykonywanych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego przed wydaniem oceny.

Wydane w roku 2018 oceny Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego o jakości wody dla poszczególnych obiektów zostały przesłane zarządzającym pływalniami celem upublicznienia w komunikatach dostępnych bezpośrednio w obiekcie oraz na stronach internetowych.

W roku 2018 ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 384 próbek wody z wszystkich pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 241 próbek wody (przynajmniej jedno oznaczenie odbiegające od normy). Wykazywane nieprawidłowości w nieckach basenowych lub w wodzie wprowadzanej do niecki to: nieprawidłowa wartość potencjału redox, chlor związany, chlor wolny, ogólna liczba mikroorganizmów, *Pseudomonas aeruginosa*, pH, chloroform. W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości zarządzający pływalniami informowali PSSE o podejmowanych działaniach naprawczych.

W wyniku prowadzonego nadzoru nad jakością wody na pływalni w paru przypadkach zostało wdrożone postępowanie administracyjne. Dotyczyło one skażenia instalacji wody ciepłej (w natryskach) bakteriami *Legionella Sp.*

Decyzje wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu w roku 2018 wraz z ich zakresami:

Nazwa pływalni	Znak decyzji, data	Zakres decyzji
Pływalnia ZSOMS w Raciborzu ul. Śląska 3	ONS/HK.4563.2.63.1.2018 z dnia 20.02.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w instalacji krytej pływalni w Raciborzu przy ul. Śląskiej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016) w terminie do dnia 31.03.2018-decyzja wykonana.
Pływalnia ZSOMS w Raciborzu ul. Śląska 3	ONS/HK.4563.2.63.4.2018 z dnia 08.06.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w natryskach krytej pływalni w Raciborzu przy ul. Śląskiej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016)

HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA

		w terminie do dnia 30.06.2018, decyzja wykonana.
Park wodny H2Ostróg w Raciborzu, ul. Zamkowa 4	ONS/HK.4563.2.61.2.2018 z dnia 11.06.2018 r.	Wyłączyć prysznice (perlatory) w obszarze użytkowania dla którego prysznice w szatni męskiej i damskiej są punktem reprezentatywnym, przystąpić do działań interwencyjnych włącznie z czyszczeniem i dezynfekcją w terminie natychmiastowym, decyzja wykonana.
Park wodny H2Ostróg w Raciborzu, ul. Zamkowa 4	ONS/HK.4563.2.61.2.2018 z dnia 21.06.2018 r.	Doprowadzić jakość wody ciepłej w natryskach krytej pływalni H2Ostróg w Raciborzu przy ul. Zamkowej do wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. 2015r, poz. 2016) w terminie do dnia 15.07.2018, decyzja wykonana.
Park wodny H2Ostróg w Raciborzu, ul. Zamkowa 4	ONS/HK.4563.2.61.7.2018 z dnia 14.12.2018 r.	Wyłączyć z użytkowania natryski w szatni damskiej i męskiej oraz urządzenia i instalacje ciepłej wody użytkowej w Krytej Pływalni H2Ostróg w Raciborzu do czasu przeprowadzenia skutecznych działań interwencyjnych, włącznie z czyszczeniem i dezynfekcją, potwierdzonych stosownymi wynikami badań. Przedstawić wyniki badań potwierdzających prawidłową jakość ciepłej wody w instalacjach ciepłej wody użytkowej przeprowadzonych po 1 tygodniu od zabiegów czyszczenia i dezynfekcji, a następnie co 3 miesiące, decyzja wykonana.

Gminne Kąpielisko „Wodnik”

Na nadzorowanym terenie w 2018 roku czynne było Gminne Kąpielisko „Wodnik” w Kuźni Raciborskiej, które funkcjonowało na podstawie Uchwały nr XLV/386/2018 Rady Miejskiej w Kuźni Raciborskiej z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie gminy Kuźnia Raciborska.

Bieżące oceny jakości wody w kąpielisku zarówno z kontroli urzędowej jak i wewnętrznej wydawane były za każdym razem po otrzymaniu sprawozdań. Łącznie wydano 5 ocen wody. W żadnej próbie w w/w. sprawozdaniach z badań nie zostały odnotowane ponadnormatywne wartości parametrów określonych w załączniku nr 1 części B tabeli I kolumnie A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli. Jakość wody w ocenach wydanych w dniach: 11.06.2018 r., 27.06.2018 r., 16.07.2018 r., 03.08.2018 r., 23.08.2018 r. określona została jako przydatna do kąpeli. Po sezonie kąpielowym 2018 r. zgodnie z art. 163 ustawy Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2017., poz. 1121 ze zm.) dokonano klasyfikacji wody w Gminnym Kąpielisku „Wodnik”. Klasyfikacja przeprowadzona została na podstawie

zestawu danych o jakości wody w kąpielisku, opracowanego zgodnie z procedurą określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r.. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu stwierdził, że jakość wody zgodnie z wymaganiami mikrobiologicznymi dla wód powierzchniowych w Gminnym Kąpielisku „Wodnik” położonym przy ul. Brzozowej w Kuźni Raciborskiej w 2018r. została sklasyfikowana jako doskonała.

II.5. Nadzorowane obiekty użyteczności publicznej i wyniki ich kontroli

Regularnym kontrolom poddawane są takie obiekty jak: ustępy publiczne, baseny kąpielowe, miejsca zwyczajowo wykorzystywane do kąpieli, domy pomocy społecznej i inne placówki o podobnym charakterze, noclegownie dla bezdomnych, hotele i inne obiekty świadczące usługi noclegowe, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, miejsca obsługi podróżnych takie jak dworzec, stacje i przystanki kolejowe, przystanki PKS, parkingi, miejsca odpoczynku i rekreacji to jest parki, zieleńce, place zabaw dla dzieci, ogólnodostępne piaskownice dla dzieci, ośrodki wypoczynkowe, cmentarze, domy przedpogrzebowe, targowiska, wysypiska, obiekty sportowe (hale, stadiony, boiska, lodowisko), obiekty kulturalno-widowiskowe (domy kultury, kino), zakład poprawczy, zakład karny, obiekty turystyczne, stacje paliw i inne w tym obiekty służby zdrowia. Kontrole przeprowadzane są w celu oceny stanu sanitarnego obiektów oraz sprawdzenia zgodności z obowiązującymi przepisami. W przypadku znaczących zaniedbań natury sanitarno-technicznej i niezgodności ze stanem prawnym wydawane są decyzje nakazujące ich usunięcie, inne, drobniejsze uchybienia, usuwane są w trybie wykonywania tak zwanych „zaleceń doraźnych” bez konieczności wdrażania postępowania administracyjnego.

II.5.1. Ustępy publiczne i ogólnodostępne

W roku 2018 kontroli poddano wszystkie obiekty z wyjątkiem jednego. Trzy ustępy miejskie, posiadające publicznego właściciela obsługiwane są przez dzierżawców, od lat wymagają gruntownej modernizacji. Bieżący stan czystości zachowany, ponieważ ustępy te posiadają stałą obsługę. W przypadku ustępu publicznego w Kuźni Raciborskiej, który jest obiektem technicznie znacznie wyeksploatowanym zaistniała konieczność wydania zaleceń mających na celu poprawę stanu sanitarno-higienicznego powłok malarskich, zapewnienie ciepłej wody w umywalkach, uzupełnienie ubytku w podłodze w przedsionku WC damskiego itp. Nieprawidłowości te zlikwidowano niezwłocznie po kontroli bez konieczności nałożenia decyzji administracyjnej. Stronę obciążono jedynie rachunkiem i sprawdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych. Ustępy ogólnodostępne przy sklepach są to ustępy wykonane z nowoczesnych materiałów, natomiast często, szczególnie tam gdzie jest duże obłożenie, utrzymane są gorzej, ponieważ sprzątanie odbywa się zgodnie z założonym grafikiem.

II.5.2. Baseny kąpielowe

Baseny kąpielowe należą do grupy obiektów gdzie zachowanie reżimu sanitarnego jest wyjątkowo ważną

rzeczą, na którą PSSE w Raciborzu kładzie szczególny nacisk. Utrzymanie obiektów jest kosztowne i trudne w eksploatacji. Zarządzający obiektami nie zawsze zdają sobie z tego sprawę. Oszczędność w wydatkowaniu środków na utrzymanie czystości i porządku w obiektach może w tym przypadku mieć zgubne konsekwencje w postaci szerzenia się zachorowań. Bardzo ważny jest też sam układ, funkcja i wyposażenie zaplecza higienicznego pływalni, a jej organizacja powinna ułatwiać przeprowadzanie zabiegów higienicznych przed wejściem na halę basenową z dezynfekcją stóp włącznie. W ocenie PSSE zarządzający obiektami nadal poświęcają temu problemowi zbyt mało uwagi. W wyniku kontroli basenów całorocznych w jednym przypadku stwierdzono uchybienie. Uchybienie dotyczyło niewłaściwego utrzymania brodzików do obmywania stóp na pływalni H2Ostróg w Raciborzu. Wydano zalecenia doraźne, za stwierdzone nieprawidłowości stronę obciążono kosztami kontroli. W przypadku kontroli basenów letnich nieprawidłowości stwierdzono w przypadku jednego obiektu tj. basenu odkrytego w Raciborzu przy ul. Markowickiej. Nieprawidłowości dotyczyły utrzymania punktu pierwszej pomocy oraz brodzików do obmywania stóp. Stronę obciążono kosztami kontroli a nieprawidłowości zostały natychmiast usunięte.

II.5.3. Inne miejsca wykorzystywane do kąpieli

Ośrodek Wodno-Rekreacyjny „WODNIK” w Kuźni Raciborskiej jest jedynym takim miejscem w powiecie. Stan techniczny infrastruktury obiektu tj. podesty, plac zabaw, zaplecze sanitarne pozostają od lat na poziomie miernym. Ośrodek jest własnością gminy i oddawany jest w dzierżawę. Ani właściciel, ani dzierżawca nie są zainteresowani inwestowaniem w obiekt. Oprócz Kuźni Raciborskiej inne zbiorniki wodne nie są zgłaszane do PSSE jako miejsca zwyczajowo wykorzystywane do kąpieli.

II.5.4. Domy Pomocy Społecznej i inne placówki zapewniające całodobową opiekę osobom starszym lub przewlekle chorym

Są dwa obiekty zarejestrowane jako domy pomocy społecznej w urzędzie wojewódzkim, które kontrolowane są przez PSSE w Raciborzu (DPS w Krzyżanowicach i DPS w Raciborzu przy Placu Jagiełły) oraz jeden, który kontrolowany jest przez WSSE w Katowicach (DPS w Raciborzu przy ul. Grzonki). Oba kontrolowane przez PPIS w Raciborzu urządzone są w zabytkowych budynkach, prowadzone są przez zgromadzenia zakonne, utrzymanie czystości w tych obiektach nie budzi zastrzeżeń. Inne obiekty to placówki zapewniające opiekę osobom starszym lub przewlekle chorym prowadzone przez prywatnych przedsiębiorców, w liczbie 4 w powiecie. Wszystkie zostały poddane ocenie. Kontrole kompleksowe obiektów przeprowadzone w roku 2018 nie wykazały nieprawidłowości w przypadku obiektów: „Promyk” w Pietrowicach Wielkich, „Rezydencja dla seniorów” w Zabelkowie oraz „Senior” w Sławikowie. Problemy nadal przysparza Dom Seniora „BUK” w Rudach. Od roku 2017 właścicielem jest Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych Fizycznie, Intelktualnie, Osób Chorych Psychiczenie oraz Osób Uzależnionych od Alkoholu „POMOCNA DŁOŃ” z siedzibą w Bytomiu. W roku 2018 przeprowadzono łącznie trzy kontrole w tym obiekcie w zakresie oceny warunków higieniczno-sanitarnych. Kontrole przeprowadzone w drugim kwartale stanowiły kontynuację

postępowania po wydanej decyzji w roku poprzednim. Kolejna kontrola kompleksowa przeprowadzona w grudniu 2018 roku niestety po raz kolejny wykazała nieprawidłowości. Po raz kolejny stwierdzono zły stan sanitarny materacy podopiecznych (zniszczone, poplamione), pościeli (zniszczona, podarta), nieprawidłowości w przeprowadzaniu zabiegów pielęgnacyjnych (brak dezynfekcji przyborów kosmetycznych), brak stosowania środków do dezynfekcji bielizny. Wdrożono postępowanie administracyjne. Protokół kontroli przesłano również do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach celem ewentualnego wykorzystania.

II.5.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

Kontrole tych obiektów przeprowadzane są z częstotliwością raz, dwa razy w roku. Zakłady, w których wykonywane są usługi kosmetyczne zostały skontrolowane w roku 2018 dwukrotnie, ponieważ zdaniem PSSE w zakładach tych istnieje zwiększone ryzyko rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych i zakażeń. Podczas kontroli sprawdzany jest stan techniczno-sanitarny dotyczący urządzenia i wyposażenia zakładu oraz warunki higieniczne świadczonych usług. Pomieszczenia i urządzenia w większości obiektów oceniane są na poziomie dobrym natomiast poziom higieny świadczonych usług w dużej mierze zależy od kompetencji osoby prowadzącej działalność. W przypadkach, w których stwierdza się drobne nieprawidłowości dokonuje się pouczeń lub wydawane są zalecenia doraźne i po ich usunięciu przeprowadza się rekontrolę bez konieczności wdrażania postępowania administracyjnego. W grupie zakładów fryzjerskich nieprawidłowości w roku 2018 stwierdzono w czterech zakładach. W stosunku do dwóch podmiotów prowadzących działalność, w celu usunięcia uchybień, zostało wszczęte postępowanie administracyjne i została wydana decyzja nakazowa. Nieprawidłowości w przypadku obu zakładów dotyczyły: braku właściwie zorganizowanego miejsca do mycia, dezynfekcji i suszenia narzędzi i przyborów fryzjerskich oraz braku właściwie zorganizowanego miejsca do mycia rąk. W przypadku dwóch innych zakładów stwierdzono nieprawidłowości dotyczące bieżącego utrzymania czystości i porządku, braku dezynfekcji narzędzi, braku stosowania odzieży ochronnej. Za uchybienia te nałożono mandaty karne. W grupie zakładów kosmetycznych w roku 2018 nieprawidłowości stwierdzono tylko w jednym gabinecie. Nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwie utrzymanego wyposażenia, źle opracowanych procedur dezynfekcji i sterylizacji, braku przeprowadzenia tych czynności, braku umywalki przy stanowisku manicure. Nieprawidłowości usunięto w trybie wykonania zaleceń doraźnych. Stronę obciążono mandatem karnym. W grupie gabinetów odnowy biologicznej stwierdzono nieprawidłowości w przypadku jednego obiektu skutkujące wydaniem decyzji administracyjnej. W obiekcie tym w nieprawidłowy sposób przeprowadzono remonty. Nie zapewniono odpowiedniej wentylacji w toalecie, ścian w toalecie nie wykonano w sposób zabezpieczający przed wilgocią, nieprawidłowo wykonano odpływ wody w łaźni męskiej, skutkujący zalewaniem pomieszczenia podczas użytkowania pryszniców. W grupie zakładów świadczących łącznie więcej niż jedną z usług, nieprawidłowości w utrzymaniu obiektu stwierdzono w jednym przypadku. Nieprawidłowości dotyczyły bieżącego utrzymania stanu sanitarno-

higienicznego pomieszczeń i ich wyposażenia, stanowisk, itp. oraz stanu technicznego wyposażenia fryzjerskiego. Stronę ukarano mandatem karnym.

W zakładach sektora „Beauty” w roku 2018 dystrybuowano materiały promocyjno-informacyjne dotyczące „Zapobiegania zakażeniom HCV”.

II.5.6. Infrastruktura kolejowa i drogowa

Dworce i przystanki autobusowe:

Na terenie powiatu raciborskiego funkcjonuje jeden dworzec autobusowy pozostający od 2010 roku w nadzorze ŚPWIS.

Kontrole przystanków autobusowych przeprowadzane były w roku 2018 na terenie 3 gmin: Racibórz, Krzanowice, Kornowac. Skontrolowano łącznie 76 przystanków. Wiaty przystankowe sukcesywnie wymieniane są na nowe, a gminy dbają o porządek tych miejsc w sposób dostateczny. Należy pamiętać, że są to miejsca objęte zakazem palenia papierosów, w tym elektronicznych, dlatego przystanki należy wyposażać w stosowne tablice.

Dworce i stacje kolejowe:

W powiecie raciborskim jest jeden dworzec kolejowy (w Raciborzu), 6 stacji i 5 przystanków kolejowych. Kontrolą objęto 5, nie stwierdzono nieprawidłowości w ich utrzymaniu. W powiecie raciborskim kolejno remontowane są stacje i przystanki według planów remontowych PKP, jednak najważniejszy obiekt jakim jest dworzec w Raciborzu nadal nie jest remontowany. Remonty stacji i przystanków znacznie poprawiają wizerunek wsi. Jednak brak porozumienia pomiędzy zakładami w obrębie PKP oraz gminami w zakresie zagospodarowania i utrzymania terenów obok wyremontowanych peronów psuje obraz całości.

II.5.7. Środki transportu osobowego

Podczas kontroli środków transportu nie zaobserwowano wyraźnej poprawy stanu taboru.

Pociągi:

Kontrole składów odbywają się na terenie dworca PKP w Raciborzu. Ocenianie są pociągi należące do Kolei Śląskich Sp. z o.o. Sposób sprzątanania nie uległ zmianie, odbywa się to w sposób manualny. Na terenie powiatu raciborskiego nie ma profesjonalnych myjni pociągów. Sprzątananie gruntowne przeprowadzane jest na innych, większych stacjach wyposażonych w odpowiedni sprzęt.

Transport autobusowy:

Środki transportu komunikacji na terenie powiatu pozostają takie same od wielu lat. Brak jest nowoczesnych myjni, miejsc zrzutu ścieków z autokarów.

Skontrolowano środki transportu publicznego: autobusy Przedsiębiorstwa Komunalnego w Raciborzu (6), firmy „Ciesielska Travel”-autobusy turystyczne (3). Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

II.5.8. Tereny rekreacyjne:

W ewidencji obiektów zaliczanych do rekreacyjnych figurują parki, zieleńce, place zabaw z piaskownicami. W roku 2018 skontrolowano 12 z 27 objętych nadzorem obiektów. Podczas kontroli parków i zieleńców z piaskownicami w mieście Racibórz stwierdzono nieprawidłowości w bieżącym utrzymaniu 5 skontrolowanych takich miejsc. Podczas kontroli stwierdzono np., że piasek w piaskownicy zanieczyszczony był odchodami zwierzęcymi, ławki zanieczyszczone odchodami ptasimi, zaniedbana była zieleń w pobliżu miejsc zabaw dla dzieci, zniszczone deski piaskownicy, drobne szkło powbijane w grunt itp. Wydano zalecenia doraźne, nieprawidłowości zostały usunięte niezwłocznie, miasto obciążono rachunkiem. W pozostałych przypadkach stwierdzono, że obiekty rekreacyjne utrzymywane są one w sposób wystarczający, na bieżąco dokonywane są też naprawy istniejącego wyposażenia.

II.5.9. Obiekty sportowe:

W grupie tej znajdują się różne obiekty: hale sportowe, stadiony, ośrodki sportowe, lodowisko i boiska LKS. Stan tych obiektów stanowi odzwierciedlenie kondycji finansowej właścicieli i praktycznie brak wyraźnej poprawy w tym zakresie. Jedynie gruntownym remontom poddany został stadion OSiR w Raciborzu. W dalszym ciągu pozostaje niewykonana decyzja dotycząca poprawy stanu sanitarnego stadionu w Raciborzu przy ul. Srebrnej oraz stadionu w Raciborzu przy ul. Urbana. W przypadku stadionu w Krzyżanowicach sprawa dotycząca doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego toalet znajdujących się na zewnątrz budynku została zakończona. Do budynku głównego dostawiono kontener w którym wydzielono toaletę damską i męską.

II.5.10. Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe:

Pod nadzorem PSSE w Raciborzu znajdują się: jedno kino, 6 domów kultury, 1 dyskoteka i 1 centrum kulturalno-oświatowe z terenami wystawowymi w Pietrowicach Wlk. Obiekty utrzymane prawidłowo. Decyzja nakazująca poprawę stanu sanitarnego kina „Bałtyk” w Raciborzu dot. malowania ścian oraz naprawy lub wymiany foteli na sali kinowej została wykonana w roku 2018.

II.5.11. Noclegownie:

W powiecie raciborskim funkcjonowała do wiosny 2018 jedna noclegownia dla bezdomnych, prowadzona od lat przez Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „TECZA”. W związku ze zmianą przepisów w tym zakresie w sezonie zimowym 2018-2019 noclegowni nie uruchomiono. Uruchomiono natomiast ogrzewalnię w innym obiekcie w Raciborzu. Zarządzana jest przez Stowarzyszenie Artystyczno-Społeczne „Pracownia przyszłości”. Planowane jest przeprowadzenie kontroli w najbliższym okresie.

II.5.12. Cmentarze:

Skontrolowano 4 cmentarze w Raciborzu i powiecie raciborskim. Stan utrzymania cmentarzy z reguły jest prawidłowy. Problem stanowi zaniedbany, nieużytkowany stary cmentarz parafialny w Raciborzu przy

ul. Kozielskiej. Po kontroli w roku 2017 parafia została zobowiązana do poprawy stanu utrzymania tego terenu, uzupełnienia ogrodzenia i uregulowania gospodarki odpadami. Decyzję po upomnieniu uznano za wykonaną, jednak sprawa cmentarza i utrzymania terenu nie została rozwiązana.

Pod nadzorem PSSE w Raciborzu znajdują się również domy przedpogrzebowe oraz auta do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Kontrole przeprowadzone w roku 2018 nie wykazały nieprawidłowości.

II.6. Realizacja obowiązków wynikających z innych aktów prawnych oraz działalność poza statutowa

Zadania te realizowane są na wniosek strony. W roku 2018 nadzorowano 12 ekshumacji i 4 wywozy zwłok za granicę, wydano 7 opinii dotyczących imprez masowych.

II.7. Interwencje

W Sekcji Higieny Komunalnej PSSE w Raciborzu rozpatrywanych było łącznie 15 interwencji. Większość interwencji pozostaje poza zakresem możliwości podjęcia działań przez PPIS w ramach przysługujących mu kompetencji i uprawnień. Powtarzają się skargi dotyczące warunków bytowania więźniów, lecz z reguły nie są one zasadne.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

III. HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

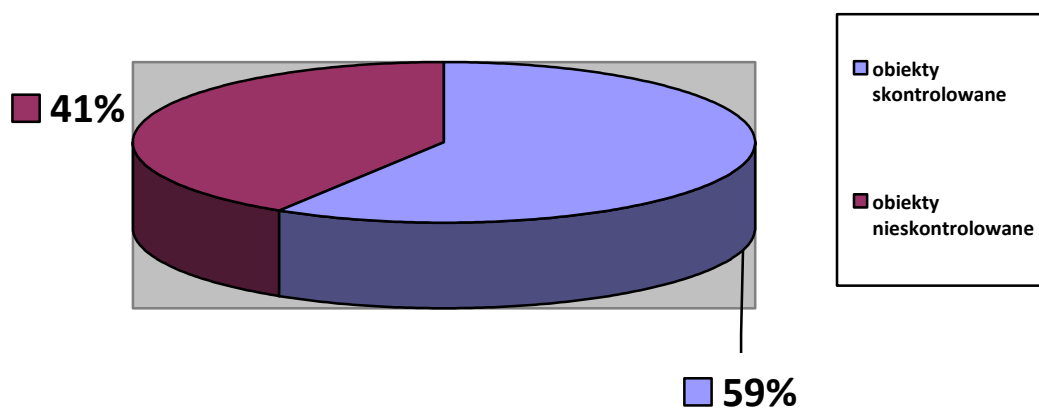
III.1. Zadania realizowane w 2018 r. i wyniki kontroli w obiektach nadzorowanych

Do zakresu działań Sekcji Higieny Żywności należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W roku 2018 pod nadzorem PSSE w powiecie raciborskim znajdowało się 1257 obiektów, z których skontrolowano 741. Przeprowadzono w nich 1062 kontrole. Ponadto w ramach kontroli granicznej przeprowadzono 3 kontrole dot. przywożonej lub wywożonej partii towaru.

Procentowy stan kontroli w obiektach nadzorowanych

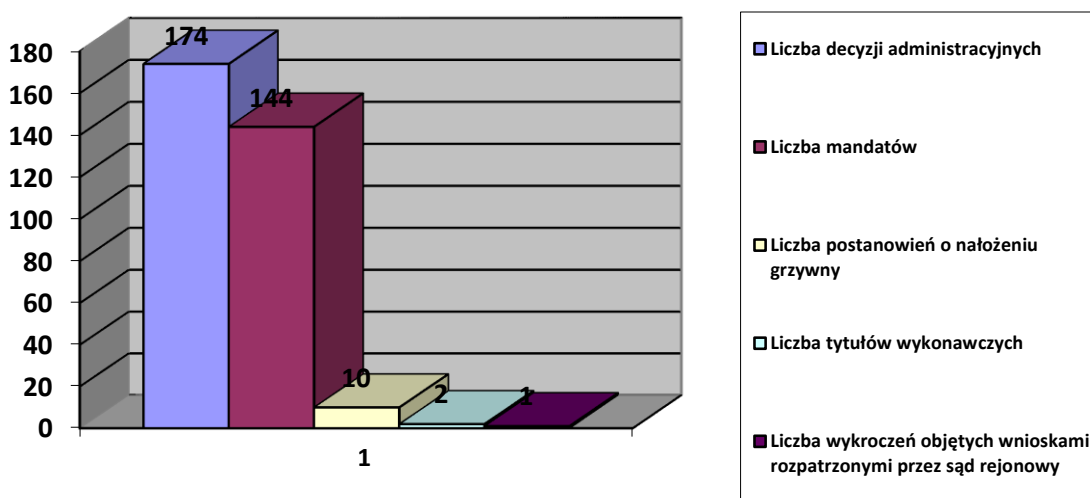
W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych 595 dokumentowano protokołami kontroli sanitarnych z wykorzystaniem arkuszy oceny stanu sanitarnego. 5 obiektów oceniono jako niezgodne z wymaganiami zawartymi w przepisach. Stanowi to 0,4 % wszystkich nadzorowanych obiektów. Ocenę „niezgodny” uzyskały:

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

- zakłady produkcyjne - 2 piekarnie, co stanowi 1,0 % wszystkich obiektów z tej grupy,
- zakłady żywienia zbiorowego otwarte - 3 restauracje, co stanowi 1,1 % wszystkich obiektów tej grupy.

W ramach sprawowanego nadzoru wydano 175 decyzji administracyjnych celem poprawy stanu sanitarno-higienicznego, w tym 2 decyzje unieruchomienia/przerwania działalności całego zakładu, 6 decyzji zakazu wprowadzania produktu do obrotu. Wobec podmiotów nie realizujących obowiązków wynikających z nałożonych decyzji wszczynano postępowanie egzekucyjne. Wydano 2 tytuły wykonawcze oraz 10 postanowień o nałożeniu grzywny. Winnych wykroczeń stwierdzanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych ukarano 144 mandatami.

Wyniki działalności represyjnej

W związku z napływającymi wnioskami stron, w oparciu o przeprowadzone kontrole sanitarne, wydano łącznie 147 decyzji administracyjnych zatwierdzających obiekty (w tym 15 decyzji warunkowych). Ponadto dokonano 18 wpisów do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS obiektów, w stosunku do których nie jest wymagane zatwierdzenie, zgodnie z ustawą z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu;
- niewłaściwy stan pomieszczeń zakładu, w tym ścian i sufitów, podłóg, powierzchni mających kontakt z żywnością oraz stolarki drzwiowej;
- krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi (m.in. brak właściwie wydzielonego stanowiska mycia i dezynfekcji jaj);
- przeprowadzanie czynności brudnych związanych z obróbką wstępną w pomieszczeniach kuchennych (czystych);
- brak skutecznego zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników (brak siatek przeciw owadom w oknach);

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

- brak skutecznej dezynfekcji naczyń stołowych;
- brak ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk oraz przy zlewozmywakach do mycia sprzętu podręcznego i pomocniczego;
- brak właściwej higieny pracowników, w tym brak środków do mycia i higienicznego suszenia rąk;
- nieprzestrzeganie noszenia odzieży ochronnej przez personel;
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionych pracowników;
- nieprawidłowo przeprowadzana dezynfekcja jaj;
- brak właściwej dezynfekcji sprzętu i wyposażenia;
- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego na etapie magazynowania i transportu surowców, półproduktów i produktów gotowych;
- brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniami żywności przetrzymywanej w otwartych opakowaniach;
- wykorzystywanie do produkcji i wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości bądź z oznakami zepsucia;
- brak opracowanej informacji dla konsumenta dla produktów wyprodukowanych w zakładzie;
- brak lub wymagająca poprawy informacja dla konsumenta dot. środków spożywczych wprowadzonych do obrotu bez opakowań w zakresie substancji alergicznych i powodujących alergię;
- brak opracowanej dokumentacji HACCP;
- brak zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP oraz GHP, w tym zapisów potwierdzających monitorowanie punktów krytycznych i kontrolnych;
- brak szkoleń z obowiązujących w zakładach procedur HACCP oraz z zakresu higieny żywności;
- prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą;
- niewłaściwe postępowanie z odpadami pokonsumpcyjnymi oraz poprodukcyjnymi pochodzenia zwierzęcego.

III.2. Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX

Powiatowa Stacja uczestniczy stale w działaniach w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX, stale doskonaląc biegłość w tym zakresie w ramach prowadzonych szkoleń.

W ramach współpracy w obrębie systemu RASFF, w roku 2018 sprawdzono łącznie obecność 13 niebezpiecznych produktów (środków spożywczych, przedmiotów użytku) objętych powiadomieniami. Nie stwierdzono wprowadzania do obrotu wycofywanych artykułów spożywczych. Ponadto otrzymano 1 zgłoszenie w ramach systemu RAPEX dotyczące kosmetyków - produktów nadzorowanych przez Sekcję Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku. Nie stwierdzono w obrocie produktu.

Dodatkowo w ramach działania systemu wczesnego ostrzegania, przyjmowane były również i uwzględniane w działalności bieżącej powiadomienia informacyjne o potencjalnych zagrożeniach.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

III.3. Współpraca z innymi organami kontroli

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną

W ramach porozumienia ramowego z dnia 07.01.2008 r. zawartego pomiędzy Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach i Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii w Katowicach o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej w 2017r. prowadzona była wzajemna korespondencja przeznaczona do wykorzystania służbowego. W 2018 r. przeprowadzono 1 kontrolę wspólnie z przedstawicielem Powiatowego Inspektoratu Weterynarii.

Ponadto zaktualizowano dane o wspólnie nadzorowanych obiektach zgodnie z zapisami porozumienia oraz poczyniono uzgodnienia dot. sprawozdawczości z realizacji porozumienia PIS i PIW, wspólnych kontroli akcyjnych i interwencyjnych oraz gospodarowania odpadami pochodzenia zwierzęcego w obiektach żywnościowo-żywnościowych, zakładach produkcji lub obrotu żywnością wytwarzających produkty uboczne będące paszami lub składnikami mieszczanek paszowych (protokół z dnia 18.05.2018r.).

Przekazano również do rozpatrzenia zgodnie z właściwością rzeczową 3 interwencje dotyczące: niewłaściwej jakości konserwy-szynki drobiowej produkowanej dla Banku Żywności (w ramach programu operacyjnego Pomoc Żywnościowa), niewłaściwej jakości kiełbasy hermetycznie zapakowanej, jaj z wyczuwalnym posmakiem perfum. Przekazano również pismo otrzymane z Policji w sprawie legalnego obrotu mięsem dzikiej zwierzyny prowadzonym przez zakład nadzorowany przez IW. Poinformowano również właściwego miejscowo PLW o nieprawidłowościach stwierdzonych w trakcie kontroli w sklepie firmowym wprowadzających do obrotu mięso i wędliny, o nieprawidłowościach związanych z gospodarowaniem materiałem kat.3 (w trakcie kontroli stwierdzono brak jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej właściwe postępowanie z odpadami, w tym brak dokumentu potwierdzającego przekazanie materiału kat. 3 do utylizacji). Ponadto, w związku z kwestionowaniem 6 prób środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego (5 prób polędwiczek z kurczaka w marynacie, 1 próba jaj), przekazano informację do terenowo właściwych lekarzy weterynarii, celem podjęcia działań.

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu oraz Powiatowy Lekarz Weterynarii w Raciborzu podpisali Porozumienie ramowe z dnia 15 listopada 2018r. o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

W ramach porozumienia z dnia 05 listopada 2008r o współpracy organów Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie śląskim kontynuowano współpracę między inspekcjami. Przekazano informację o zamiarze przeprowadzenia kontroli w obiektach będących pod nadzorem PF, w tym o planowanym poborze prób. W 2018r. przeprowadzono 14 kontroli w obiektach będących pod nadzorem IF, w tym 11 kontroli sanitarnych z wykorzystaniem arkuszem oceny zakładu. W wyniku kontroli nie nałożono mandatów, jak i nie wydano decyzji administracyjnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W powyższych obiektach pobrano 11 próbek środków spożywczych, w tym suplementów diety i dietetycznych środków specjalnego przeznaczenia medycznego. Prób nie zdyskwalifikowano.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa

W 2018 r. kontynuowano współpracę na szczeblu lokalnym z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczącą nadzoru nad działalnością w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W ramach realizowania porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska przeprowadzono 3 wspólne kontrole z elementem poboru próbek żywności u producentów. Do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę ogórków i 1 próbkę truskawek w kierunku zanieczyszczenia metalami oraz 1 próbkę sałaty w zakresie zawartości azotanów. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Prób nie kwestionowano. Ponadto w związku z pismem otrzymanym od Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, w sprawie stwierdzenia pozostałości substancji DEET w próbach ziemniaka i selera podjęto działania mające na celu wyjaśnienie źródła zanieczyszczenia. O zaistniałej sytuacji poinformowano Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Raciborzu celem podjęcia ewentualnych działań oraz wezwano producentów (rolników) do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących źródła, z którego pochodzi w/w środek w badanych próbkach zebranych z pola (ziemniak, seler).

Współpraca z Inspekcją Ochrony Środowiska

W ramach realizacji porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska podjęto współpracę z Inspekcją Ochrony Środowiska i wspólnie przeprowadzono 1 kontrolę wraz z poborem prób u przedsiębiorcy produkcji pierwotnej. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast próbki nie kwestionowano.

Współpraca z terenowo właściwymi inspektorami sanitarnymi

W roku 2018 w ramach współpracy przekazywano informacje terenowo właściwym inspektorom sanitarnym. Informowano o nieprawidłowościach stwierdzanych podczas kontroli przeprowadzanych na podległym terenie u przedsiębiorców. Ponadto w ramach realizacji „Planu poboru prób na 2018r.” i stwierdzaniem naruszeń w zakresie m.in. znakowania środków spożywczych, przekazywano dokumentację wraz ze sprawozdaniem, terenowo właściwym inspektorom sanitarnym celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami. W związku z opracowywaniem ogniska zatrucia pokarmowego podjęto współpracę z miejscowo właściwym inspektorem nadzorującym zakład, w którym przygotowywane były posiłki dostarczane w ramach cateringu celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami w miejscu produkcji. Poproszono również właściwego miejscowo inspektora o przeprowadzanie kontroli w obiekcie ruchomym funkcjonującym na co dzień w sąsiednim powiecie.

III.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W roku 2018 przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych, unijnych i importowanych środków spożywczych, materiałów do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz próbek sanitarnych. Łącznie zbadano 484 próbki, w tym 1 próbkę zabezpieczoną i przekazaną przez Policję w ramach prowadzonego dochodzenia (dochodzenie wszczęto po zawiadomieniu przez PPIS w Raciborzu o popełnieniu przestępstwa przez producenta suplementu diety). W 19 przypadkach wynik badania był nieprawidłowy. Kwestionowano:

- 1 próbkę kawy ziarnistej palonej ze względu na zanieczyszczenie ochratoksyna A;
- 1 próbkę jaj i 5 próbek produktu drobiowego przeznaczonego do spożycia po obróbce termicznej ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne - obecność Salmonella;
- 5 próbek lodów tradycyjnych z udziałem mleka ze względu na zanieczyszczenie bakteriami Enterobacteriaceae we wszystkich 5 próbkach;
- 6 próbek zmiotków i wytrzepeków z uwagi na obecność szkodników oraz ich pozostałości (żywe larwy, martwe larwy i ich fragmenty, żywe i martwe chrząszcze, oprzędę).

Kwestionowano również zbadaną w kierunku zanieczyszczenia metalami ciężkimi 1 próbkę suplementu diety przekazaną przez Policję. Badania wykazały przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dla ołowiu. Producenta obciążono kosztami badań. W związku ze stwierdzeniem, iż surowiec jest przeznaczony do uzdatniania wody pitnej, za wprowadzanie do obrotu jako żywność produktu niebędącego żywnością skierowano wniosek o ukaranie do ŚPWIS. Na przedsiębiorcę została nałożona kara pieniężna w wysokości 2995 PLN za czyn wymieniony w art. 103 ust.1 pkt2 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

W związku z otrzymanymi nieprawidłowymi wynikami badań zmiotków i wytrzepeków z koszyczków poinformowano przedsiębiorców o wynikach badań, obciążono strony kosztami poboru prób oraz przeprowadzonych badań, a także za czynności kontrolne przeprowadzone w związku z prowadzonym postępowaniem.

W związku z kwestionowaniem próbek kawy, jaj oraz produktów drobiowych, podjęte zostały odpowiednie działania, zgodnie z kompetencjami. Produkty zostały zgłoszone w ramach systemu RASFF. Informacje o wynikach badań przedmiotowych produktów zostały przekazane właściwym miejscowo i rzeczowo powiatowym lekarzom weterynarii oraz powiatowemu inspektorowi sanitarnemu nadzorującym producentów, a także producentom i dystrybutorom. Ponadto podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo produktu wprowadzanego do obrotu zostały obciążone kosztami poboru prób i przeprowadzonych badań. Po otrzymaniu wyników badań laboratoryjnych przeprowadzone zostały kontrole sanitarne w miejscach wprowadzania do obrotu. W związku ze stwierdzeniem w jednym z obiektów jednego z kwestionowanych produktów wydana została decyzja wycofania z obrotu produktu o niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Badania laboratoryjne wykonywane były w ramach zintegrowanego laboratorium województwa śląskiego tj. w WSSE Katowice, PSSE Żywiec, PSSE Bytom, PSSE Dąbrowa Górnicza oraz PSSE Częstochowa. Ponadto próby badane były także w laboratorium spoza województwa śląskiego (WSSE Warszawa, WSSE

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Lublin, WSSE Gdańsk, WSSE Kraków, WSSE Bydgoszcz, WSSE Wrocław, WSSE Białystok, WSSE Rzeszów).

III.5. Akcje

W 2018 r. zrealizowano łącznie 11 akcji, w których uczestniczył pion higieny żywności i żywienia. Akcję dotyczącą wypoczynku letniego realizowano w ramach wewnętrznej współpracy w inspekcji sanitarnej z pracownikami ONS/HD. Pozostałe realizowano samodzielnie.

W ramach kontynuacji akcji z 2013 r. w sprawie badania tłuszczów przeznaczonych do smażenia pod kątem zawartości związków polarnych przeprowadzono łącznie 5 kontroli, w tym 3 w zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym w zakładach małej gastronomii) oraz 2 kontrole w zakładach produkcji żywności (w 2 ciastkarniach). Podczas kontroli przeprowadzono badania przesiewowe tłuszczów przeznaczonych do smażenia pączków oraz frytek metodą szybką, które nie wykazały nieprawidłowości.

W związku z pismem GIS w sprawie wzmocnienia kontroli zakładów żywienia zbiorowego otwartego w okresie od 15 czerwca do 15 września 2018r. przeprowadzono 72 kontrole w 62 obiektach. W wyniku stwierdzonych naruszeń nałożono 11 mandatów. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami podjęto działania represyjne w postaci 13 decyzji nakazujących usunięcie uchybień. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości za które nakładano mandaty to: brak czystości i porządku w obiekcie i wokół obiektu; brak zabezpieczenia artykułów spożywczych przed zanieczyszczeniami; stosowanie do sporządzania potraw artykułów spożywczych po upływie daty minimalnej trwałości/ terminu przydatności do spożycia lub z oznakami zepsucia; brak identyfikowalności artykułów spożywczych stosowanych do produkcji; stosowanie praktyk mających na celu przedłużanie trwałości środków spożywczych – przechowywanie w warunkach niezgodnych z ustaleniami przez producenta (np. mrożenie mięsa dostarczonego jako świeże); brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk przy stanowiskach przeznaczonych do mycia rąk; brak zapisów potwierdzających wdrażanie procedur opracowanych na podstawie zasad HACCP; niewłaściwe postępowanie z jajami (brak mycia i dezynfekcji jaj lub brak wydzielonego stanowiska); brak segregacji w urządzeniach chłodniczych i zamrażarce; brak skutecznej dezynfekcji powierzchni roboczych, maszyn, urządzeń i sprzętu (preparat do dezynfekcji po upływie terminu ważności); brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego; brak termometru i higrometru z magazynie produktów suchych; wykorzystywanie stanowisk niezgodnie z przeznaczeniem (np. suszenie umytego sprzętu w umywalce do mycia rąk); brak w obiekcie dokumentacji w zakresie Instrukcji dobrej praktyki higienicznej oraz procedur opartych na zasadach HACCP; brak skutecznej dezynfekcji naczyń wielokrotnego użytku (w zmywalni naczyń uszkodzony, brudny, zatarasowany wyparzacz do naczyń); brak bieżącej ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w pomieszczeniu przy bufecie; niewłaściwie przechowywane opakowania jednorazowego użytku - niezabezpieczone przed zanieczyszczeniami kartony do pizzy. Decyzje merytoryczne wydano ze względu na: brudne ściany i sufity z łuszczącą się farbą i odpadającymi tynkami w pomieszczeniach zakładu; brak bieżącej zimnej wody przy umywalce do mycia rąk w kuchni, w części piwnicznej uszkodzone - ciekące baterie (przy stanowisku obierania warzyw oraz przy umywalce do

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

mycia rąk); zniszczoną stolarkę drzwiową z ościeżnicami; brak osłon punktów świetlnych w pomieszczeniu produkcji pizzy; brak możliwości korzystania ze zlewozmywaka do mycia sprzętu podręcznego (brak podłączenia rur odpływowych); brak skutecznego zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników (brak ekranu zatrzymującego szkodniki w otwieralnym oknie w pomieszczeniach produkcyjnych). Wydano również zalecenia, które dotyczyły zapewnienia orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionych pracowników; uzupełnienia informacji dla konsumenta na temat podawanych w obiekcie potraw, w tym w zakresie składników alergennych oraz powodujących reakcje nietolerancji obecnych w żywności; właściwego postępowanie z materiałami kat. 3 (brak dokumentacji potwierdzającej prawidłowe postępowanie z materiałem kat. 3), prowadzenia działalności w zakresie zgodnym z wydaną decyzją zatwierdzającą.

W trakcie bieżących kontroli sprawdzano również warunki przechowywania żywności zamrożonej w ramach kontynuacji akcji. Przeprowadzono 14 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono naruszeń w powyższym zakresie.

W związku z pismem GIS sprawie konieczności wzmożenia nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o obecności alergenów, podjęto działania mające na celu poprawę sytuacji w w/w zakresie. W ramach działań kontrolnych weryfikowano spełnienie zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.12.2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych środków spożywczych oraz podejmowano działania mające na celu usunięcie stwierdzanych nieprawidłowości. Przeprowadzono łącznie 220 kontroli w 219 obiektach, w ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego. W wyniku stwierdzonych naruszeń dotyczących braku opracowanej informacji dla konsumenta nałożono 7 decyzji nakazujących usunięcie uchybień. W 2 przypadkach nie wydano decyzji represyjnej, ponieważ przedsiębiorcy przynieśli opracowane informacje na temat żywności nieopakowanej i postępowania zostały umorzone. W przypadku stwierdzenia, że udostępniona konsumentowi informacja wymaga dopracowania w zakresie podania składu żywności nieopakowanej i/lub w zakresie wyróżnienia alergenów, wydano łącznie 12 zaleceń pokontrolnych. W związku z tym, że jest to kontynuacja działań w przeważającej większości skontrolowanych obiektów (197) opracowana jest i udostępniona informacja dla konsumenta dla produktów wprowadzanych do obrotu bez opakowań jednostkowych.

W trakcie bieżących kontroli zwracano również uwagę na higieniczną sprzedaż pieczywa i środków spożywczych nieopakowanych (w tym dostępnych dla klienta w formie samoobsługi). Przeprowadzono 26 kontroli, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

Kontynuowano akcję zainicjowaną w 2016r. w związku z wystąpieniem w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF). Przeprowadzono łącznie 62 kontrole sanitarne. Podczas kontroli weryfikowano pochodzenie m.in. mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego oraz sposób zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

odbierającymi odpady oraz kart przekazania odpadu. Stwierdzono naruszenia w obszarze postępowania z odpadami (brak kart przekazania odpadów, niewłaściwe postępowanie z materiałem kat.3 - wyrzucane z odpadami komunalnymi, lub zabierane przez pracowników do skarmiania zwierząt). W związku z naruszeniami nałożono 11 mandatów karnych, 5 decyzji nakazujących, w tym 1 decyzję nakazującą wycofanie środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia. Mandaty nałożono za brak odzieży ochronnej; brak porządku i czystości w obiekcie; brak dezynfekcji sprzętu i wyposażenia; mrożenie artykułów spożywczych dostarczanych do obiektu w postaci niezamrożonej lub mrożenie wyrobów własnych; brak higieny personelu; brak segregacji artykułów spożywczych; sprzedaż lub wykorzystywanie do produkcji posiłków artykułów spożywczych przeterminowanych; przetrzymywanie artykułów spożywczych niezgodnie z deklaracją producenta; brak lub nierzetelne zapisy potwierdzające prowadzenie kontroli wewnętrznej w obiekcie wynikające z opracowanej dokumentacji HACCP; brak dezynfekcji jaj; brak identyfikowalności - brak oznakowania artykułów spożywczych przepakowywanych w miejscu. Decyzje wydano na : opracowanie informacji dla konsumenta zgodnie z rozporządzeniem 1169/2011, zapewnienie właściwego postępowania z odpadami kat 3, wycofanie z obrotu środków spożywczych (środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego) wprowadzanych do obrotu po upływie terminu przydatności do spożycia; przeszkolenie personelu. Ponadto w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia dot. m.in. zapewnienia orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych, prowadzenia działalności w zakresie zgodnym z decyzją zatwierdzającą; uzupełnienia informacji dla konsumenta o składnikach alergicznych; zapewnienia jadalospisów zgodnych z wymogami rozporządzenia Ministra Zdrowia. W związku ze stwierdzeniem w trakcie kontroli przekazywania odpadów do skarmiania zwierząt jako produkt paszowy, poinformowano o tym fakcie właściwego PLW (2 pisma). W związku z sezonem wiosenno-letnim wzmocniono nadzór w obiektach zlokalizowanych w miejscach wypoczynku oraz przy trasach turystycznych, obiektach funkcjonujących w sezonie letnim (automaty do lodów, wytwórnie lodów), obiektach ruchomych funkcjonujących w ramach imprez masowych, a także w obiektach oświaty. Przeprowadzono łącznie 80 kontroli w 80 obiektach, w tym 2 kontrole przeprowadzono przy współudziale pracownika sekcji HD. Za stwierdzone naruszenia warunków higieniczno-sanitarnych nałożono grzywny w postaci 15 mandatów karnych. Stwierdzone naruszenia, za które ukarano mandatem to: brak czystości i porządku, artykuły spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia, nieprzestrzeganie mycia i dezynfekcji jaj, brak zapisów potwierdzających prowadzenie kontroli wewnętrznej wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP, nieprawidłowe warunki przechowywania mrożonek; brak dezynfekcji naczyń wielokrotnego użytku, brud i nieporządek w całym obiekcie oraz w miejscu na przetrzymywanie odpadów komunalnych, brudne i zniszczone kosze i wózki zakupowe; przetrzymywanie surowców niezgodnie z deklaracją producenta, brak mydła i ręczników przy umywalkach. W 4 przypadkach wydano decyzję merytoryczną nakazującą usunięcie uchybień (decyzje dot. brudnych ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektu, krzyżowania się dróg czystych z brudnymi, zniszczonych szafek kuchennych i blatu w zmywalni, braku informacji dla konsumenta w zakresie składników podawanych potraw w zakresie składników alergicznych lub

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

powodujących reakcje nietolerancji obecnych w żywności, braku stanowiska obróbki wstępnej warzyw i stanowiska mycia i dezynfekcji jaj). Ponadto wydano zalecenia, które dotyczyły m.in. posiadania orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionych pracowników, prowadzenia działalności w zakresie zgodnym z decyzją zatwierdzającą lub po uzyskaniu decyzji zatwierdzającej; zapewnienia właściwego postępowania z materiałem kat. 3, uzupełnienia informacji dla konsumenta w zakresie m.in. składników alergicznych.

W ramach realizacji akcji dotyczącej wkładek absorpcyjnych używanych w przypadku niektórych produktów pakowanych, zwracano szczególną uwagę na prawidłowość doboru wkładki i ustalenie, czy wyciek ze świeżej żywności ma miejsce. W powyższym zakresie przeprowadzono 7 kontroli. W 2 nadzorowanych obiektach stwierdzono, iż podkładowki stosowane przy mięsie i rybach pakowanych na tackach nie pochłaniają całej ilości płynu wydzielanego przez produkt. W związku z powyższym zobowiązano podmiot kontrolowany do poinformowania dostawcy produktów, że wkładki te nie spełniają wymagań określonych dla aktywnych materiałów i wyrobów. Informacje przekazano również do właściwych PLW nadzorujących zakłady producentów.

W ramach bieżących kontroli oraz w związku z pismem ŚPWIS kontynuowano akcję, w trakcie której sprawdzano prawidłowość postępowania z odpadami gastronomicznymi. Przeprowadzono 84 kontrole w 84 obiektach, podczas których sprawdzano umowy na odbiór materiału kategorii 3 oraz dokumentację towarzyszącą, w tym weryfikowano firmy odbierające odpady. W 5 przypadkach stwierdzono naruszenia w powyższym zakresie, wobec czego wydano 5 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości. W związku z naruszeniem warunków higieniczno-sanitarnych w 11 przypadkach nałożono grzywnę w postaci mandatu karnego. Mandaty nałożono za brak zachowania czystości i porządku w obiekcie w tym, w pomieszczeniu przeznaczonym na odpady, przetrzymywanie towarów w warunkach niezgodnych ustalonymi przez producenta (mrożenie art. spożywczych dostarczanych do obiektu w postaci niezamrożonej); nie przestrzeganie procesu mycia i dezynfekcji jaj; brak wdrożenia procedur opracowanych na podstawie zasad HACCP; stosowanie do produkcji potraw środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia; brak skutecznej dezynfekcji powierzchni i sprzętu (preparat do dezynfekcji po upływie terminu ważności); brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego (margaryny na regałach w magazynie artykułów suchych). Wydano również zalecenia które dotyczyły zapewnienia właściwego postępowania z materiałem kat. 3 oraz zapewniania orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych.

W związku z pismem ŚPWIS dot. nieprawidłowego przechowywania żywności, w tym w szczególności zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego dla produktów nietrwałych mikrobiologicznie, szczególnie zwracano uwagę na poruszane aspekty. W ramach realizacji akcji przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości, za które nałożono łącznie 2 mandaty. Najczęściej stwierdzane uchybienia to: brud i nieporządek w obiekcie, nieprawidłowe warunki przechowywania artykułów spożywczych - wyłączony urządzenie chłodnicze, brak segregacji, wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości.

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Realizując wytyczne ŚPWIS obejmujące wzmożony nadzór w zakresie ustalania pochodzenia produktów oraz w oparciu o art. 18 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002 z dnia 28 stycznia 2002r., który nakłada na przedsiębiorcę obowiązek śledzenia drogi pochodzenia produktu, zwracano szczególną uwagę na identyfikowanie podmiotów zaopatrujących w ziemniaki m.in. miejsca zbiorowego żywienia typu: stołówki w szkołach, przedszkolach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, restauracjach czy firmach cateringowych. W ramach akcji przeprowadzono 52 kontrole w powyższym zakresie. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż w 10 przypadkach dostawcy ziemniaków nie byli wpisani do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności prowadzonego przez PPIS w Raciborzu. Wskazani producenci produkcji pierwotnej niezwłocznie po kontroli złożyli wniosek o wpis do rejestru zakładów objętych nadzorem PIS.

III.6. Ocena sposobu żywienia

W roku 2018 pobrano do badań 2 próby posiłków obiadowych w żłobkach. Dodatkowo przeprowadzono 9 teoretycznych ocen sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego (dla 7 przedszkoli, w tym 1 z żywnością w ramach cateringu oraz dla 2 żłobków).

Analizy jadłospisów przeprowadzono na podstawie jadłospisu dekadowego, wyników badań prób posiłków obiadowych pobranych w żłobku oraz wyliczeń zawartości składników odżywczych w podawanych posiłkach za pomocą programu komputerowego WIKT 3.0.001 Pro (działającego w oparciu o opracowaną przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie elektroniczną bazę wartości odżywczej produktów spożywczych). W analizie uwzględniono aktualnie zalecane przez IŻŻ normy żywienia właściwe dla ocenianych grupy pacjentów (Normy żywienia dla populacji polskiej - nowelizacja. pod red. Mirosława Jarosza, Wyd. Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa 2017).

W przypadku żłobków przeprowadzone oceny wykazały nieprawidłowości w zakresie kaloryczności, a w jednym przypadku wykazano nieprawidłowości w zakresie procentowego udziału energii z węglowodanów, białek i tłuszczu. W obu przypadkach stwierdzono zbyt wysoką zawartość soli w posiłkach oraz niedobory witaminy C, D, E, tiaminy i składników mineralnych (wapnia, żelaza). Teoretyczna ocena jadłospisów dekadowych wykazała realizację zapotrzebowania na witaminy A, B6, B12, ryboflawinę oraz składniki mineralne: potas, fosfor i magnez. Informacje o wynikach oceny teoretycznej z uwzględnieniem wyników badań laboratoryjnych przekazano do Urzędu Miasta, a także do obiektów, w których pobierano próby. W ocenie zawarto zalecenia dotyczące poprawy jakości żywienia w tych placówkach.

W przypadku przedszkoli stwierdzono, iż w 3 przypadkach kaloryczność posiłków jest wystarczająca, a we wszystkich proporcje energii pochodzącej z tłuszczów, węglowodanów oraz białka są odpowiednie. Jadłospisy zaspokajają zapotrzebowanie na witaminę E, C oraz witaminy z grupy B, a także na składniki mineralne takie jak magnez i żelazo. Jednakże wykazano zbyt niską zawartość wapnia i witaminy D oraz zbyt dużą ilość sodu i fosforu. W ocenianych jadłospisach nie uwzględniono w niektórych posiłkach warzyw lub owoców, w 3 przypadkach nie zapewniono w żywieniu 2 porcji produktów mlecznych,

HIGIENA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

w 1 przypadku nie uwzględniono środków spożywczych takich jak nasiona roślin strączkowych oraz ryby tłuste. Ponadto stwierdzono uwzględnianie zbyt małej ilości produktów zbożowych z tzw. grubego przemiału, a także brak uwzględnienia produktów zbożowych w posiłkach obiadowych. Do przedszkoli zostały wysłane informacje o wynikach oceny teoretycznej. Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych analiz teoretycznych ocenianych jadłospisów, celem ulepszenia żywienia prowadzonego przez placówki przedszkolne i zapewnienia żywienia zgodnego z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, a tym samym z normami żywienia opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia, w ocenach zawarto odpowiednie zalecenia.

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

IV.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Pion higieny dzieci i młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania oraz higieny wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży (pkt 4 i pkt 5 art. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej - Dz.U. z 2019r. poz. 59). W 2018r. w ramach kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące w szczególności higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz w ośrodkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania (art. 4 pkt 6 i pkt 7 cytowanej wyżej ustawy o PIS) oraz zgodnie z Planem zasadniczych przedsięwzięć na rok 2018 oceniano: stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania, przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego, warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych, dostosowanie mebli szkolnych oraz przedszkolnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków oraz ich oznakowanie, sposób dożywiania dzieci w szkołach oraz przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży. Ponadto w szkołach sprawdzano możliwość pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych (przeprowadzając także, w ramach akcji edukacyjnej MEN, pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów), a w przedszkolach – warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do tych placówek.

IV.2. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania

W roku 2018 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży w ramach nadzoru nad warunkami nauki i wychowania skontrolowali ogółem 94 placówki stałe spośród 122 będących w ewidencji (w 2017r. - 117 ze 136, a w 2016r. - 119 ze 120).

W 2018r. w ewidencji nadzorowanych placówek znalazły się już wyłącznie placówki szkolne funkcjonujące w następstwie reformy systemu edukacji, a nie jak w roku 2017 – zarówno te funkcjonujące przed dniem 01.09.2017r., jak i po dniu 01.09.2017r.

Wśród skontrolowanych w 2018r. 39 placówek szkolnych były: 22 szkoły podstawowe, 1 szkoła specjalna i 16 zespołów szkół (w tym 1, w skład którego wchodzi szkoła policealna). Ponadto skontrolowano 3 żłobki, 36 przedszkoli oraz 16 innych placówek; w minionym roku nie przeprowadzono kontroli w szkole wyższej. Stan czystości i porządku skontrolowanych placówek nauczania i wychowania zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego (poza jedną placówką podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego sale zabaw dla dzieci) nie budził zastrzeżeń; stwierdzone w przedmiotowej placówce uchybienia zostały usunięte, a ponowna kontrola obiektu nie wykazała żadnych nieprawidłowości.

W 2018r. w 1 z placówek z pobytom całodobowym stwierdzono zapewnienie bieżącej ciepłej wody przez całą dobę jedynie w części udostępnianych dzieciom łazienek; w pozostałych skontrolowanych placówkach

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

nauczania i wychowania, nie stwierdzono nieprawidłowości co do dostępności bieżącej ciepłej wody w sanitariatach. We wszystkich skontrolowanych placówkach zapewnione były środki higieny osobistej.

W roku 2018 odnotowano dalszą poprawę infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach nauczania i wychowania powiatu raciborskiego. Przy 1 z raciborskich szkół podstawowych cały teren sportowy został bowiem poddany reorganizacji – w miejsce byłych boisk do piłki siatkowej, koszykowej i piłki nożnej wykonano boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej oraz trawiasty teren rekreacyjny. Nowe boisko powstało także przy 1 z zespołów szkolno-przedszkolnych na terenie Raciborza. Na boisku przy kolejnej szkole (Gmina Pietrowice Wielkie) wymieniono nawierzchnię; ponadto odświeżono przez pomalowanie ściany zarówno hali sportowej znajdującej się przy tej szkole, jak i wszystkich przynależnych do hali pomieszczeń higienicznosanitarnych. Wydzielono nową salę do ćwiczeń w obrębie bloku sportowego przy szkole w Kuźni Raciborskiej.

Nie tylko baza sportowa była rozbudowywana i ulepszana. W minionym roku nowe pomieszczenia (po przystosowaniu, m.in. dotychczasowych pomieszczeń magazynowych /gospodarczych, na założone potrzeby) zyskało np. 1 z raciborskich przedszkoli.

W roku 2018 przeprowadzono ogółem 142 kontrole (w roku 2017 - 174, a w roku 2016 - 190) w placówkach różnego typu. Były to kontrole zarówno planowe (92) podczas których oceniano stan sanitarny placówek lub sprawdzano wykonanie wydanych zaleceń, jak i doraźne (50) związane np. z wydanymi zaleceniami, wniesionymi interwencjami, pismem strony, bieżącą oceną stanu sanitarnego, badaniem obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży.

W następstwie przeprowadzonych kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 11 decyzji (w roku 2017 - 7, a w roku 2016 - 14), w których m.in. nakazał usunięcie w określonym czasie stwierdzonych nieprawidłowości, a co za tym idzie zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków dzieciom i młodzieży.

Decyzje dotyczyły:	Liczba placówek		
	2016r.	2017r.	2018r.
stanu sanitarno-technicznego dróg, dojazd i ogrodzenia	0	0	0
placów zabaw/rekreacyjnych/boisk sportowych	0	0	0
ciągów komunikacyjnych w budynkach (nawierzchnie, schody, zabezpieczenia kaloryferów itp.) i/lub szatni	8	3	6
sal lekcyjnych i innych sal zajęć dla dzieci i młodzieży	8	1	5
dostosowania mebli do wzrostu dzieci i/lub posiadania certyfikowanych mebli oraz sprzętu sportowego	4	5	3
planów lekcji	0	0	0
stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne	5	3	4
warunków prowadzenia zajęć w-f	3	2	3
stanu sanitarno-technicznego innych pomieszczeń placówki niż wyżej wymienione	2	1	2

1 z 11 wydanych w 2018r. decyzji odnosiła się do żłobka, 5 do szkół podstawowych, 3 do zespołów szkół, 1 do placówki całodobowej oraz 1 do podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego sale zabaw dla dzieci.

W 2018r. odnotowano wykonanie 11 decyzji (6 wydanych w 2018r., 2 z 2016r., 2 z 2015r. i 1 z 2013r.).

W sumie postępowanie administracyjne zakończono w 9 placówkach (5 szkołach podstawowych,

2 zespołach szkół, 1 placówce z pobytem całodobowym oraz w 1 placówce podmiotu działalności gospodarczej prowadzącego sale zabaw dla dzieci).

Wystosowano również 9 decyzji zmieniających termin nałożonych na stronę obowiązków.

W sumie w 2018r. wydano 20 decyzji merytorycznych tj. o 4 więcej niż w roku 2017 i 9 mniej niż w roku 2016.

Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego nad placówkami nauczania i wychowania 8 gmin powiatu raciborskiego nałożono 1 mandat karny

IV.3. Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego.

W okresie wakacyjnym 2018r. pod względem przygotowania szkół powiatu raciborskiego do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2018/2019 skontrolowano 7 placówek (3 szkoły podstawowe i 4 zespoły); dokonano również oględzin, w związku z dopuszczeniem do użytkowania, liceum ogólnokształcącego rozpoczynającego swoją działalność dydaktyczno-wychowawczą z dniem 01.09.2018. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż w 7 z 8 placówek, podczas wakacji (a w przypadku liceum również wcześniej) prowadzone były w obrębie ich budynków prace remontowe, które do dnia kontroli zostały już zakończone; w 1 z tych szkół przewidziany był jeszcze remont nawierzchni jednego z parkingów (termin realizacji do 31.10.2018r.). W każdej placówce trwały natomiast jeszcze prace porządkowo-konserwatorskie, które zgodnie z deklaracjami Dyrektorów miały być zakończone z dniem 31.08.2018r. We wszystkich placówkach, mając na uwadze zastany stan sanitarno-techniczny, rok szkolny mógł się rozpocząć.

IV.4. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach.

We wszystkich skontrolowanych szkołach funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach uczniowie objęci byli opieką medyczną przez pielęgniarki bądź higienistki szkolne.

Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało 87% skontrolowanych w 2018r. placówek (szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół). W 5% placówek – nie posiadających gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej – zadania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami (poznu) realizowane były przez pielęgniarkę/higienistkę na terenie danej szkoły, w udostępnianych pomieszczeniach zastępczych, pełniących inne funkcje. Natomiast w przypadku 8% placówek uczniowie w ramach badań z zakresu poznu korzystali z usług świadczonych w pobliskich zoz-ch (5%) lub w gabinetach zlokalizowanych w innych placówkach (3%).

W roku 2018, podobnie jak w roku 2017, w żadnej z placówek szkolnych nie utworzono nowych gabinetów.

W minionym roku nie zakwestionowano stanu sanitarnego żadnego ze skontrolowanych gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Gabinet w jednym z raciborskich zespołów szkół, co do którego wniesiono uwagi w 2017r., został odmalowany, na podłodze położono płytki ceramiczne, wymieniono jego stolarkę drzwiową oraz odnowiono znajdujące się w nim meble; jego stan podczas kontroli w roku 2018 nie budził już zastrzeżeń natury sanitarno-higienicznej i technicznej.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

IV.5. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie

W roku 2018, podobnie jak w latach 2016-2017, w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży dokonali także oceny dostosowania mebli szkolnych oraz przedszkolnych (stolików/ławek i krzesełek) do wzrostu uczniów klas I-III i przedszkolaków w wybranych szkołach podstawowych i przedszkolach powiatu raciborskiego, funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach szkół.

Rodzaj placówki	Ogólna liczba placówek (stan na koniec danego roku sprawozdawczego)			Ogólna liczba placówek skontrolowanych (w danym roku sprawozdawczym)			Liczba placówek w których dokonano pomiarów mebli		
	2016r	2017r	2018r	2016r	2017r	2018r	2016r	2017r	2018r
Przedszkola funkcjonujące samodzielnie	39	39	40	39	39	36	5	12	4
Przedszkola z Zespołów Szkół	19	19	19	18	19	16	2	3	7
Szkoły Podstawowe funkcjonujące samodzielnie	12	25	26	12	15	22	4	4	7
Szkoły Podstawowe z Zespołów Szkół	31	31	18	31	28	15	5	5	7
RAZE	101	114	103	100	101	89	16	24	25

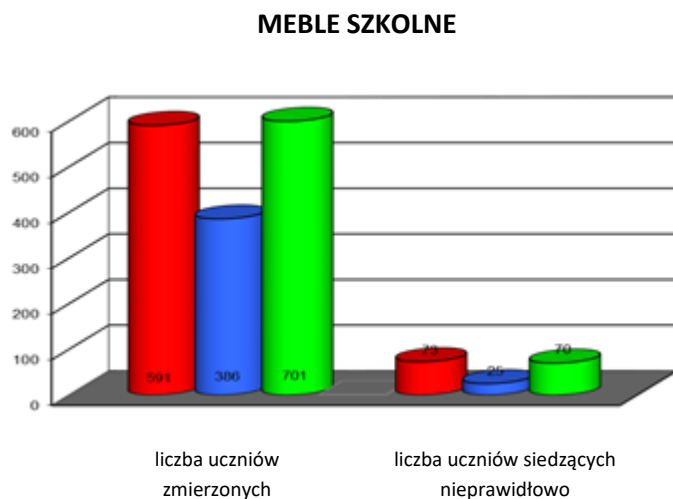
Wyniki przeprowadzonych pomiarów przedstawiają wykresy:

LEGENDA: ■ 2016r. ■ 2017r. ■ 2018r.

MEBLE PRZEDSZKOLNE

Z przeprowadzonych podczas kontroli pomiarów i z zebranych informacji wynika, iż w 2018r. 1% badanych dzieci przedszkolnych siedziało przy stanowiskach niedostosowanych do ich wzrostu, w 2017 – 7,5%, a w 2016r. - 11%.

Z przeprowadzonych podczas kontroli pomiarów i z zebranych informacji wynika, iż w 2018r. 10% uczniów objętych badaniem używało mebli niedostosowanych do ich wzrostu, w 2017r. – 6,5%, a w 2016r. - 12%.

Reasumując w 2018r. 6 przedszkolaków i 70 uczniów z 1217 wszystkich dzieci objętych badaniem używało mebli niedostosowanych do ich wzrostu (w 2017r. było to 44 przedszkolaków i 25 uczniów z 974 wszystkich zmierzonych dzieci, a w 2016r. - 29 przedszkolaków i 73 uczniów z 855 wszystkich zmierzonych dzieci przedszkolnych i szkolnych).

W roku 2018 we wszystkich 11 przedszkolach (tj. w 100% zbadanych oddziałów) meble były oznakowane kolorami lub numerami (zgodnie z obowiązującymi normami w tym zakresie), zaś w 2017r. oznakowań nie posiadały meble - w 3 z 15 przedszkoli (tj. w 18% zbadanych oddziałów), a w 2016r. - w 1 z 7 przedszkoli (tj. w 6% zbadanych oddziałów). W przypadku szkół podstawowych, w 2018r. oznakowań nie posiadały ławki i krzeselka w 2 z 14 szkół (tj. w 18% zbadanych oddziałów), zaś w 2017r. - w 2 z 9 szkół (tj. w 23% zbadanych oddziałów), a w 2016r. - w 4 z 9 szkół (tj. w 42% zbadanych oddziałów).

W minionym roku, podobnie jak w roku 2017, stan techniczny zarówno mebli przedszkolnych, jak i szkolnych nie budził zastrzeżeń (w 2016r. stan techniczny mebli zakwestionowano w 8% oddziałów szkolnych).

Certyfikaty posiadały meble znajdujące się w 24 oddziałach przedszkolnych (w 2017r. - 23, w 2016r. - 12) i w 50 oddziałach szkolnych (w 2017r. - 16, w 2016r. - 31).

W następstwie przeprowadzonych badań i na podstawie uzyskanych wyników w 2018r. wydano 3 decyzje merytoryczne nakazujące dostosowanie mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii (w 2017 - 5, w 2016r. - 4).

IV.6. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych

W 2018 r. dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach podstawowych i gimnazjach zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego. W latach 2016-2018 były to placówki gmin:

<i>Liczba placówek, w których oceniono plany lekcji</i>			
Gmina	2016r	2017r	2018r
Nędza	4	2	2
Kornowac	3	4	1
Krzanowice	3	0	3
Krzyżanowice	4	6	3
Kuźnia Raciborska	3	3	2
Pietrowice Wlk.	1	4	4
Racibórz	11	8	8
Rudnik	4	5	5
RAZE	33	32	28

Podobnie jak w latach 2016-2017, w roku 2017 w żadnej skontrolowanej placówce, w której oceniono plany lekcji nie stwierdzono niezgodności tygodniowego rozkładu zajęć lekcyjnych z zasadami higieny. Tym samym w placówkach tych w wyniku dokonanych ocen nie prowadzono postępowania pokontrolnego.

IV.7. Sposób dożywiania dzieci w szkołach

Z informacji zebranych w 2018r. wynika, iż dożywianie uczniów uczęszczających do szkół powiatu raciborskiego funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach szkół prowadzone było, podobnie jak w latach ubiegłych, w oparciu o zlokalizowane na terenie placówek stołówki, które przygotowywały jedno lub dwudaniowe obiady oraz o miejsca, które szkoła udostępniała do spożywania posiłków dowożonych.

W minionym roku sprawozdawczym spośród 39 skontrolowanych szkół wszystkich typów 33 prowadziło dożywianie dla uczniów (85%), w 2017r. - 87%, w 2016r. - 86%. Wydawanie ciepłych posiłków przygotowywanych na miejscu prowadzone było w 21 placówkach (64%), natomiast dostarczanych w formie cateringu w 12 placówkach (36%). Zdecydowana większość uczniów, w skontrolowanych placówkach szkolnych wydających ciepłe posiłki, korzystała z pełnych obiadów (w 2018r. - 82%, w 2017r. - 80%, w 2016r. - 84%). W trakcie kontroli ustalono, że 8 szkół (21%) oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (herbaty), a w 67% skontrolowanych placówek uczniowie otrzymywali mleko w kartoniku. W 2018 roku tylko 1 ze szkół organizowała śniadania szkolne i to jedynie dla 5 uczniów; natomiast w latach ubiegłych śniadania szkolne organizowało: w roku 2017 - 0% placówek skontrolowanych, zaś w roku 2016 - 2% placówek skontrolowanych dla 10 uczniów.

IV.8. Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych

W 2018r., podobnie jak w latach ubiegłych, podczas kontroli placówek szkolnych sprawdzano również czy w pomieszczeniach szkoły lub placówki zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych. Z zebranych danych wynika, iż 100% skontrolowanych w 2018r. szkół spełniło dyspozycje § 4a Dz.U. 2003r. Nr 6 poz. 69 z późn.zm.

W październiku minionego roku, w ramach akcji edukacyjnej MEN inaugurującej projekt mający na celu zapobieganie zjawisku noszenia przez uczniów zbyt ciężkich plecaków (akcja rozpoczęła się 1 października tj. w dniu, który ogłoszony został przez Minister Edukacji Narodowej – Ogólnopolskim Dniem Tornistra), w 5 wybranych szkołach podstawowych powiatu raciborskiego (3 miejskich i 2 wiejskich) przeprowadzono, przy udziale przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Katowicach – Delegatura w Rybniku oraz higienistek/pielęgniarek szkolnych, pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków. W sumie, w ramach badania, zważono 1293 uczniów klas I-VIII i tyle samo tornistrów/plecaków. Tornistry/plecaki ważono z całą zawartością. Z uwagi na brak uregulowań prawnych dotyczących wagi tornistra/plecaka szkolnego, który jest podstawowym atrybutem każdego ucznia przyjęto, i nadal przyjmuje się, iż jego ciężar nie powinien przekraczać 10-15% masy ciała dziecka (norma niska - 10%, norma wysoka - 15%). Stwierdzono, iż w przypadku 35% zbadanych uczniów ciężar tornistra/plecaka nie przekraczał 10% ich masy ciała. W przypadku 41% uczniów ciężar ich tornistrów/plecaków mimo przekroczenia przyjętej niskiej normy 10% wagi ciała nie przekroczył jednak normy wysokiej tj. 15%. Pozostałe 24% uczniów nosiło tornistry/plecaki, których ciężar przekraczał 15% ich masy ciała.

IV.9. Warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez dzieci uczęszczające do przedszkoli

Kontrole przeprowadzone w 2018r. w przedszkolach powiatu raciborskiego, zarówno tych funkcjonujących samodzielnie, jak i w zespołach szkół wykazały, iż 100% placówek przedszkolnych (w roku 2017 - 95%) zapewniało warunki do mycia zębów przez uczęszczające do nich dzieci. Jednak nie wszystkie przedszkolaki, w placówkach zapewniających warunki do utrzymania higieny jamy ustnej, myły zęby (w 2018r. zęby szczotkowało bowiem 85% z nich, w 2017r. - 87%). Zazwyczaj zębów nie czyściły dzieci najmłodsze. W roku 2018 we wszystkich przedszkolach przybory do higieny jamy ustnej zapewniali rodzice/opiekunowie dzieci.

IV.10. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży

Na terenie powiatu raciborskiego w roku 2018, podobnie jak w latach ubiegłych, organizowany był wypoczynek dla dzieci i młodzieży.

W uruchomionej na stronie MEN w 2010r. elektronicznej bazie wypoczynku, w roku 2018 zgłoszonych zostało 6 turnusów wypoczynku zimowego i 22 turnusy wypoczynku letniego (podobnie jak w roku 2017, zarówno w odniesieniu do ferii zimowych, jak i wakacji letnich był to wypoczynek w miejscu zamieszkania i wypoczynek całodobowy). Ponad 50% z nich została skontrolowana. Przeprowadzone przez

pracowników Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży kontrole (w sumie 18) wybranych turnusów zarówno wypoczynku w miejscu zamieszkania, jak i wypoczynku całodobowego nie wykazały nieprawidłowości w zakresie zapewnienia jego uczestnikom odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych. Zarówno zimowiska, jak i kolonie zorganizowane zostały w obiektach świadczących usługi hotelarskie, będących pod stałym całorocznym nadzorem, posiadających dobrą bazę noclegową. W przeciwieństwie do lat ubiegłych, w 2018r. na terenie powiatu raciborskiego w okresie wakacji nie zostały zorganizowane obozy pod namiotami bez stałej infrastruktury komunalnej, odbył się jedynie obóz turystyczno-strażacki urządzony na boisku szkolnym, z wykorzystaniem szkolnego zaplecza higienicznosanitarnego.

Warunki żywienia zarówno dzieci/młodzieży wypoczywających na zimowiskach, kolonistów, a także uczestników obozu zostały skontrolowane przez pracowników Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku tut. Stacji. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 z 2 obiektów prowadzących żywienie kolonistów – kontrola wykazała bowiem: brak czystości i porządku w kuchni i magazynie produktów suchych, przeterminowane artykuły spożywcze, nie przestrzeganie prawidłowego procesu mycia i dezynfekcji jaj, brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników, nie wdrażanie procedur HACCP, nieprawidłowe postępowanie z materiałem kat. 3 (nałożono 1 mandat karny, wydano decyzję merytoryczną i płatniczą). Na skontrolowanych turnusach wypoczynku w miejscu zamieszkania nie prowadzono dożywiania dzieci i młodzieży.

Jak ustalono, z wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu raciborskiego, zgłoszonego do kuratorium oświaty i objętego nadzorem sanitarnym, skorzystało w minionym roku prawie 850 uczestników.

W roku 2018 w okresie ferii zimowych z uczestnikami 2 turnusów zorganizowanego wypoczynku w miejscu zamieszkania pracownik tut. Stacji we współpracy z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu przeprowadził pogadanki na temat m.in. bezpiecznych ferii i profilaktyki uzależnień. Natomiast podczas wakacji letnich z uczestnikami 1 turnusu kolonii przeprowadzono pogadankę na temat zasad bezpieczeństwa podczas letnich zabaw, prawidłowych zachowań zdrowotnych i higieny zdrowotnej, koloniści usłyszeli również o zasadach bezpieczeństwa podczas upałów i odpowiedzialnym korzystaniu z promieni słonecznych, przestrzegano ich przed kontaktem z substancjami psychoaktywnymi, a zwłaszcza dopalaczami, wskazano im także zagrożenia płynące z czynnego i biernego palenia tytoniu; pogadanka w przedmiotowym zakresie przeprowadzona została również w 1 placówce organizującej zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji zgodnie ze swoimi założeniami statutowymi tj. z uczestnikami zajęć w Raciborskim Centrum Kultury. Przekazywane były również plakaty i ulotki dotyczące przedmiotowych zagadnień.

IV.11. Zadania zaplanowane na 2019 r.

W „Planie zasadniczych zamierzeń Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu na rok 2019” po uwzględnieniu wytycznych GIS, ŚPWIS oraz PPIS w Raciborzu, w obrębie Higieny Dzieci i Młodzieży, zaplanowano do realizacji 11 zamierzeń, które dotyczą m.in. prowadzenia pomiarów

obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków, przygotowania i przesłania do WSSE w Katowicach ocen/informacji odnośnie: stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów, dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii w klasach I-III szkół podstawowych, przygotowania terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych do użytkowania po sezonie zimowym, przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego, wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży oraz sprawozdawczości statystycznej za rok 2018.

Przewidziano również do skontrolowania, w ramach 128 kontroli, wszystkie placówki nauczania i wychowania będące pod nadzorem na koniec 2018r.

V. HIGIENA PRACY

V.1. Realizacja zadań w 2018 r.

Do zadań Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu, zgodnie z art. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez higienę pracy należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy,
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz.U z 2018 r. poz. 143 z późniejszymi zmianami) obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych,
- przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późniejszymi zmianami), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi,
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych, substancji czynnych i detergentów oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Do zadań Sekcji, zgodnie z art. 5 Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy również prowadzenie postępowania administracyjnego dotyczącego chorób zawodowych i wydawanie decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia.

W 2018 jako wiodące zadania zaplanowano:

- prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych,

- prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami. (kontynuacja zadania rozpoczętego w 2017 r.),
- prowadzenie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, produktami biobójczymi oraz detergentami,
- prowadzenie działań wynikających z ustaleń Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach,
- prowadzenie nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”,
- współuczestniczenie w rozpowszechnianiu informacji nt. Bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao,
- prowadzenie nadzoru nad wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- upowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu stwarzania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi przez produkty będącymi środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

V.2. Charakterystyka obszaru działania

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu w 2018 roku znalazło się 401 zakładów pracy, zatrudniających ogółem 16144 pracowników. Wśród zakładów objętych ewidencją najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do następujących grup Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

PKD	Nazwa działu według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba zatrudnionych
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	5072
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2133
10	Produkcja artykułów spożywczych	1001
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	675
31	Produkcja mebli	654
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	593

W zakładach pracy wymienionych działalności gospodarczych znajduje zatrudnienie ok. 63 % pracowników objętych nadzorem.

V.3. Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy

W 2018 r. do kontroli wytypowano 173 zakłady pracy przy ogólnej liczbie kontroli – 173.

Ogółem w 2018 r. skontrolowano 143 zakłady zatrudniające łącznie 10386 pracowników, w których przeprowadzono 166 kontroli.

W obiektach objętych nadzorem nadal obserwuje się szereg uchybień, dotyczących podstawowych obowiązków, jakie nakłada na pracodawców Kodeks Pracy i akty wykonawcze do Kodeksu Pracy.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wydano 46 decyzji administracyjnych, które zawierały **234** nakazy.

Opis nakazów przedstawiono w tabeli.

Nakazy dot.	Liczba nakazów
Substancji i mieszanin niebezpiecznych	15
Substancji ich mieszaniny, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	12
Szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia występujących w środowisku pracy	12
Badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy	87
Obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy do dopuszczalnych NDS i NDN	18
Przeprowadzenia lub uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego o zagrożenia występujące w środowisku pracy oraz zapoznania z nią pracowników	41
Zapewnienia właściwego stanu higieniczno-sanitarnego oraz prawidłowego urządzenia pomieszczeń higieniczno – sanitarnych.	37
Zapewnienia właściwego stanu higieniczno- sanitarnego pomieszczeń pracy i magazynowych	3
Odzieży roboczej i ochronnej	2
Przeprowadzenia szkoleń pracowników zakresu BHP uwzględniając zagrożenia występujące w środowisku.	5
Przeprowadzanie badań lekarskich pracowników.	2
Razem	234

W 2018 r. brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy stwierdzono w ok. 14% kontrolowanych zakładów (20 zakładów pracy). Taki stan rzeczy pociąga za sobą daleko idące konsekwencje w postaci m.in. nie informowania pracowników o istniejących zagrożeniach, czy też nie

podejmowania działań zapobiegawczych z zakresu profilaktyki technicznej lub organizacyjnej, ograniczających szkodliwy wpływ środowiska pracy na zdrowie pracujących.

Brak oceny ryzyka zawodowego lub niewłaściwie sporządzoną ocenę ryzyka zawodowego dla określonych stanowisk pracy stwierdzono w 16 ze 143 skontrolowanych zakładów (ok. 11 %). Ocena ryzyka jest szczegółowym, dokładnym sprawdzeniem i oceną tego, jakie zagrożenia w środowisku pracy mogą być powodem urazu lub pogorszenia się stanu zdrowia pracownika i czy zagrożenia te można wyeliminować, a jeżeli nie – jakie działania należy podjąć w celu ograniczenia ryzyka zawodowego związanego z tymi zagrożeniami. Brak właściwie sporządzonej oceny zawodowej stanowiska pracy w stosunku do wszystkich możliwych zagrożeń występujących w miejscu pracy nie pozwala pracodawcy podjąć odpowiednich działań w celu ochrony zdrowia pracownika.

Uchybienia w zakresie złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych stwierdzono w 2018 r. w ok. 12% kontrolowanych zakładów (17 zakładach pracy). Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- pomieszczenia socjalne nie są urządzone zgodnie z przepisami (brak umywalek, zlewozmywaków w jadalniach, brak szaf ubraniowych w szatniach, brak bezpośredniego połączenia pomieszczeń socjalnych z pomieszczeniami pracy),
- brak odpowiednich pomieszczeń socjalnych – brak szatni, umywalni i jadalni,
- brudne i zniszczone ściany w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach socjalnych.

Uchybienia w zakresie substancji i mieszanin chemicznych stwierdzono w 10 skontrolowanych zakładach i były to:

- brak aktualnych kart charakterystyk stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie,
- brak aktualnego spisu stosowanych substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie/niebezpiecznych,
- niewłaściwe oznakowanie stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie,
- niewłaściwe lub brak oznakowania zbiorników zawierających mieszaniny stwarzające zagrożenie.

Uchybienia w zakresie czynników biologicznych stwierdzono w 5 zakładach pracy i było to:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożeń związanych z występowaniem w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych.

Uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych stwierdzono w 4 zakładach. Najczęściej stwierdzano:

- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

- brak rejestru prac których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznym o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- nie przekazywanie Śląskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu „Informacji o substancjach, preparatach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym”.

Bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia jest praca na stanowiskach, na których występuje przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) oraz stężenia (NDS) czynników szkodliwych dla zdrowia.

Liczba zatrudnionych na stanowiskach, na których stwierdzono przekroczenia:	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NDN hałasu	257	348	248	609	528	93
NDS pyłów	20	27	101	63	48	55
NDS czynników chemicznych	0	0	8	157	74	25

W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 173 osoby, w tym:

- 93 osoby pracują w narażeniu na hałas,
- 55 osób w narażeniu na pyły,
- 25 osób w narażeniu na czynniki chemiczne,

Jednakże należałoby przypuszczać, że liczba ta w rzeczywistości jest jeszcze wyższa, ponieważ w wielu zakładach (ok. 14 % skontrolowanych w 2018 r. zakładów pracy) nie przeprowadza się badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy.

Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących się:

- produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – PKD 25 – narażenie na hałas – 50 osób, pyły – 3 osoby i czynniki chemiczne – 9 osób,
- produkcją metali – PKD 24 – narażenie na hałas – 27 osób i pyły – 44 osoby,
- produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – PKD 22 - narażenie na hałas – 10 osób,
- produkcją urządzeń elektrycznych – PKD 27 – narażenie na czynniki chemiczne – 16 osób,
- produkcją art. spożywczych – narażenie na pył – 8 osób.

Do głównych działań podejmowanych przez pracodawców w celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy należą:

- zmiana organizacji pracy, poprzez wprowadzenie dodatkowych przerw w pracy i rotacji pracowników,

- remonty maszyn i urządzeń, wymiana starych, zużytych maszyn i urządzeń na nowe,
- wydzielenie stanowisk pracy związanych z występowaniem przekroczeń,
- konserwacja lub wykonanie nowej instalacji wentylacji odciągowej miejscowej na stanowiskach pracy.

W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników. W roku 2018 w wyniku decyzji wydanych przez PPIS w Raciborzu warunki pracy poprawiono 459 pracownikom, przede wszystkim w wyniku sukcesywnego wdrażania długofalowych programów działań technicznych i organizacyjnych zmierzających do zmniejszenia narażenia na działanie czynników szkodliwych na stanowiskach pracy, obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych oraz doprowadzenia do właściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno - sanitarnych .

Najistotniejsza poprawa warunków pracy wystąpiła w przypadku narażenia na ponadnormatywny hałas. W roku 2017 w narażeniu na hałas zatrudnionych było 528 osób. Działania podjęte przez pracodawców doprowadziły do znacznego zmniejszenia liczby osób pracujących w narażeniu na ponadnormatywny hałas. Obecnie w takim narażeniu zatrudnionych jest 93 osoby.

Największy spadek liczby osób narażonych na hałas odnotowano w przedsiębiorstwach:

- PKD 22 - produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych z 318 osób w 2017 r. do 10 w roku 2018,
- PKD 25 - produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń ze 180 osób w roku 2017 do 50 osób w 2018 r.

Niektóre procesy technologiczne, jak również stosowane maszyny i urządzenia nie pozwalają na dostosowanie hałasu do obowiązujących normatywów higienicznych. W takich przypadkach pracownicy są obowiązani do stosowania indywidualnie dobranych środków ochronnych. Jednak obowiązkiem pracodawcy jest wykorzystanie wszystkich osiągnięć nauki i techniki, po to, aby pracownik nie był narażony na czynnik szkodliwy.

W większości przypadków przestrzegany jest obowiązek stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej na stanowiskach pracy, na których stwierdzone są przekroczenia dopuszczalnych norm higienicznych. Stosowane są również inne środki ochrony jak maseczki p/pyłowe, maseczki z pochłaniaczami, okulary, właściwe rękawice ochronne i inne specjalistyczne ochrony stosowane w zależności od rodzaju wykonywanej pracy. Zaopatrzenie pracowników w odzież roboczą i ochronną w kontrolowanych zakładach pracy jest zadowalające.

V.4. Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami.

Ocena narażenia ukierunkowana była na zakłady sektora gospodarki ściekami i odpadami obejmujące:

- zakłady prowadzące działalność w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków (dział 37 PKD),
- zakłady prowadzące działalność związaną ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz odzyskiem surowców (dział 38 PKD),

- zakłady prowadzące inną działalność związaną z gospodarką odpadami (dział 39 PKD).

W roku 2018 przeprowadzono ogółem 13 kontroli, w 9 zakładach zatrudniających ogółem 200 osób.

Czynniki szkodliwe występujące na stanowiskach pracy to: hałas, pył, drgania mechaniczne oraz czynniki biologiczne.

We wszystkich skontrolowanych zakładach pracownicy zatrudnieni są w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych należących do II grupy zagrożenia (łącznie 109 osób).

W 4 zakładach pracy stwierdzono również narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne należące do III grupy zagrożenia (łącznie 32 osoby).

Podczas przeprowadzonych kontroli w 4 zakładach stwierdzono nieprawidłowości:

- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do narażenia na hałas, drgania, czynniki chemiczne i czynniki biologiczne – w 3 zakładach,
- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy – w 2 zakładach,
- brak właściwych rejestrów dotyczących czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy zagrożenia – w 2 zakładach,
- brak wydzielonego, właściwego miejsca przeznaczonego do przechowywania materiałów niebezpiecznych (dot. środków chemicznych stosowanych podczas prowadzonej działalności) - w 2 zakładach,
- brak umywalki w jadalni dla pracowników – w 1 zakładzie;
- brak szatni przepustowych dla pracowników mających bezpośredni kontakt z odpadami komunalnymi – w 1 zakładzie;
- brak właściwego wyposażenia szatni (brak szaf ubraniowych)- w 1 zakładzie;
- brak spisu stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie – w 2 zakładach;
- brak aktualnych kart charakterystyki stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie – w 1 zakładzie;
- niewłaściwy stan sanitarny ścian w pomieszczeniach socjalnych – w 1 zakładzie;
- brak właściwej odzieży roboczej – w 1 zakładzie.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 4 decyzje administracyjne, w których ujęto 34 nakazy.

3 decyzje zostały wykonane w całości natomiast 1 decyzja jest w trakcie realizacji.

W kontrolowanych zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami brak jest osób zatrudnionych na stanowiskach pracy, na których występowałyby przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia.

V.5. Nadzór w zakresie egzekwowania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

W 2018 r. wraz z policjantami Powiatowej Komendy Policji w Raciborzu na bieżąco monitorowano sytuację dot. środków zastępczych.

W 2018 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu prowadził 2 postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za wprowadzanie do obrotu na terenie powiatu raciborskiego środków zastępczych zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W obydwu przypadkach postępowania zostały wszczęte wobec osób fizycznych, po otrzymaniu materiałów z Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu. Zidentyfikowane substancje wprowadzane do obrotu to: α -EAHP, HEX -EN i 4 - chloro-alfa-PVP.

W 2018 r. wydano 2 decyzje o nałożeniu kary pieniężnej, zgodnie z art. 52a Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w wysokości 20 000 zł. każda.

W ramach działań profilaktycznych podejmowanych przez PPIS w Raciborzu, w związku ze sprawowanym nadzorem nad środkami zastępczymi w 2018 r. przeprowadzono:

- Podczas ferii zimowych w ramach Akcji „Bezpieczne Ferie”, w Osiedlowych Klubach Młodzieżowych, przeprowadzono pogadanki o zagrożeniach związanych z użyciem dopalaczy. Również w ramach Akcji „Bezpieczne Wakacje 2018” pogadanki na ten temat prowadzone były w placówkach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Uczestnikami byli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych – łącznie ponad 100 osób.

- W ramach szkolenia dla realizatorów III edycji programu profilaktyki uniwersalnej „Smak życia czyli debata o dopalaczach” pracownik Sekcji Higieny Pracy omówił temat: Czym są i jak działają dopalacze. Uczestnikami szkolenia byli realizatorzy III edycji programu tj. nauczyciele i pedagodzy szkół gimnazjalnych – łącznie 27 osób.
- W Szkole Podstawowej nr 18 w Raciborzu oraz w Szkole Podstawowej w Krzyżanowicach dla ok. 100 uczniów klas gimnazjalnych i uczniów VII klasy szkoły podstawowej przeprowadzono pogadankę na temat „Dopalacze czym są i jak działają”.
- We wrześniu 2018 r. w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kuźni Raciborskiej, w ramach kampanii społecznej pt. „Dopalacze – wypalacze – groźne narkotyki” odbyło się spotkanie edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych. W październiku natomiast spotkanie edukacyjne w ramach kampanii odbyło się w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 1 w Markowicach.
- W roku 2018 przeprowadzono również szkolenie dla funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Raciborzu na temat nowych substancjach psychoaktywnych oraz zmian w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii wprowadzonych w sierpniu b/r . Szkolenie przeprowadzono dla ok. 200 pracowników Zakładu Karnego w Raciborzu.

V.6. Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz brak jest importerów i eksporterów prekursorów narkotykowych.

Informacje dotyczące legalnego użycia i zapotrzebowania tzn. stosowania prekursorów narkotykowych w działalności zawodowej.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz nie jest stosowany bezwodnik kwasu octowego natomiast nadmanganian potasu stosowany jest w niewielkich ilościach (ok. 1,9 kg w roku 2018) do analiz chemicznych w laboratoriach.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Raciborzu 9 podmiotów stosuje w działalności zawodowej prekursorzy narkotykowe takie jak: kwas solny, kwas siarkowy i aceton.

Prekursor narkotykowy	Cel użycia	Orientacyjna ilość
Kwas solny	Analizy laboratoryjne	Ok. 40 l
	Mycie, czyszczenie	Ok. 800 l
Kwas siarkowy	Analizy laboratoryjne	Ok. 850 l
	Uzdatnianie wody	Ok. 50 l
	Inne (w tym do produkcji mydł, środków czyszczących, przygotowania twardego)	Ok. 36 000 l
Aceton	Analizy laboratoryjne	Ok. 40 l
	Inne (w tym jako środek czyszczący, odtłuszczacz, rozpuszczalnik)	Ok. 5 100 l

V.7. Ocena narażenia zawodowego w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest

W 2018 r. pod nadzorem PSSE w Raciborzu znalazło się 10 firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Rodzaj wyrobów zawierających azbest podlegających zabezpieczeniu/usunięciu to najczęściej pokrycia dachowe.

Przy zabezpieczaniu /usuwaniu wyrobów zawierających azbest zatrudnionych było 32 osoby.

Czynniki szkodliwe występujące na stanowiskach pracy to: pył azbestu, hałas.

W roku 2018 przeprowadzono 4 kontrole w tym zakresie przy czym 3 przeprowadzono w siedzibach firm natomiast 1 podczas prac usuwania azbestu.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2018 r. stwierdzono, że pracownicy i osoby kierujące pracami są przeszkolone w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest przez uprawnione instytucje oraz sporządzone są procedury dotyczące bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Pracownicy wyposażeni są w odpowiednią odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju i stopnia narażenia oraz posiadają aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

W roku 2018 przeprowadzono 1 kontrolę w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest przy rozbiórce pokrycia dachowego z azbestu, z nieruchomości położonej w Raciborzu.

Podczas kontroli stwierdzono, że pracownicy zostali przeszkoleni oraz posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

Osoby pracujące przy rozbiórce azbestu ubrane były w odpowiednie kombinezony jednorazowe zapewniające szczelność w nadgarstkach i kostkach (kombinezon Safeguard GP zgodny z normami EN ISO13982-1:2004 (Typ 5) i EN 13034:2005 (Typ 6)), maski przeciwpyłowe i okulary ochronne.

Prace w miarę możliwości prowadzone były w sposób ograniczający emisję azbestu do środowiska i minimalizujący pylenie. Azbest usuwany był ze zburzonego budynku. Odszpanianie pozostałości płyt i usuwanie resztek spod gruzu odbywało się tylko i wyłącznie przy użyciu narzędzi ręcznych.

Usunięty azbest składowany był w workach odpowiednio zabezpieczonych i oznakowanych.

Odpady składowane były w miejscu wytworzenia i zostały przekazane do transportu i utylizacji specjalistycznej firmie posiadającej odpowiednie zezwolenia

V.8. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych

Liczba wprowadzających do obrotu substancje postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny według ewidencji obiektów					Liczba podmiotów zobowiązanych do rejestracji substancji	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin u:					Ogólna liczba kontroli podczas których stwierdzono naruszenie przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin	Ogólna liczba wystawionych decyzji dotyczących substancji/mieszanin chemicznych
Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dystrybutorów substancji chemicznych i mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami)		Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dystrybutorów substancji chemicznych i mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami)		
1	0	6	54	191	1	0	0	1	10	55	10	10

W 2018 r. w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin przeprowadzono łącznie 66 kontroli, w tym 10 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 55 kontroli u stosujących te produkty oraz 1 kontrolę u formulatorów. Nieprawidłowości stwierdzono w 9 zakładach pracy, w których stosuje się mieszaniny stwarzające zagrożenie, a były to:

- brak aktualnych kart charakterystyk stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie

- brak aktualnego spisu stosowanych substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie/niebezpiecznych
- niewłaściwe oznakowanie stosowanych mieszanin stwarzających zagrożenie
- niewłaściwe lub brak oznakowania zbiorników zawierających mieszaniny stwarzające zagrożenie.

W przypadku 1 obiektu wprowadzającego do obrotu mieszaniny stwarzające zagrożenie stwierdzono brak aktualnych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie oraz niezgodne z prawem oznakowanie pojemników.

Wydano 10 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, a w przypadku wprowadzającego do obrotu, nałożono 1 mandat karny.

V.9. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi/mutagennymi w środowisku pracy

Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku sprawozdawczym	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia			Liczba wydanych decyzji
		ogółem	kobiet	mężczyzn		Brak rejestru prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji o PWIS	
41	14	312	87	225	16	4	4	3	4

W roku 2018 pod nadzorem PPIS w Raciborzu znalazło się 41 zakładów pracy, w których stosowane są substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym/mutagennym.

W roku 2018 skontrolowano 14 zakładów pracy, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze zatrudnionych było łącznie 312 osób (w tym 87 kobiet i 225 mężczyzn).

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

- w 4 zakładach pracy brak było rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestru pracowników zatrudnionych w narażeniu na te czynniki,
- 3 zakłady pracy nie przekazały informacji o tych czynnikach do wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

V.10. Prowadzenie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy

Liczba zakładów pracy w ewidencji PSSE, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne	Liczba zakładów pracy skontrolowanych w roku	Liczba osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne			Liczba kontroli w roku sprawozdawczym	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia				Liczba wydanych decyzji
		ogółem	grupa	grupa		brak rejestru prac (gr. lub 4)	brak rejestru pracowników narażających w narażeniu na	brak oceny ryzyka dotyczącego czynników biologicznych	brak procedur i instrukcji	
186	41	967	967	274	44	2	2	4	1	5

W roku 2018 pod nadzorem PPIS w Raciborzu znalazło się 186 zakładów pracy, w których w środowisku pracy występują szkodliwe czynniki biologiczne.

W roku 2018 skontrolowano 41 zakładów pracy, w których w narażeniu na czynniki biologiczne zatrudnionych było łącznie 967 osób. Były to zakłady sektora gospodarki odpadami i ściekami, podmioty lecznicze, zakłady rolnicze i produkujące żywność, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia. Największa liczba pracowników, tj. 967 osób zatrudnionych było w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne grupy 2, czyli czynniki, które mogą wywoływać choroby u ludzi, mogą być niebezpieczne dla pracowników, ale rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest mało prawdopodobne. Zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia. 274 osoby w skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych było w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne gr. III, t.j. czynniki, które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne. Zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że:

Uchybienia w zakresie czynników biologicznych stwierdzono w 5 zakładach pracy i było to:

- brak rejestru prac rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 grupy zagrożenia,
- brak właściwej oceny ryzyka zawodowego w odniesieniu do zagrożeń związanych z występowaniem w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych,
- brak opracowanych procedur i instrukcji dotyczących bezpiecznej pracy w kontakcie z czynnikiem biologicznym.

Wydano 5 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

V.11. Choroby zawodowe

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych	7	2	5	1
liczba przeprowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych	14	6	7	5
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	4	2	3	2
Liczba decyzji odmownych	6	3	0	2

Bezpośrednim skutkiem występowania zagrożeń zdrowia na stanowisku pracy są choroby zawodowe. Około 90% ogółu stwierdzanych chorób zawodowych powstaje po minimum 10 letnim okresie pracy. Świadczy to o tym, że większość chorób zawodowych występuje po długotrwałej ekspozycji na czynniki szkodliwe, tym większe znaczenie mają więc działania profilaktyczne zmierzające do stworzenia bezpiecznych warunków pracy.

W 2018 zgłoszono 1 przypadek podejrzenia choroby zawodowej. Stwierdzono 2 choroby zawodowe:

- 1 przypadek boreliozy (poz. 26 wykazu chorób zawodowych - choroby zakaźne i ich następstwa).
- 1 przypadek przewlekłej choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 15 lat – wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych – (poz. 15 wykazu chorób zawodowych)

V.12. Plan działalności na 2019 r.

Ogólne kierunki działania określone przez GIS na rok 2019 to:

1. Prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy.
2. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych.
3. Prowadzenie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, produktami biobójczymi oraz detergentami.
4. Prowadzenie działań wynikających z ustaleń Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów, działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach.
5. Prowadzenie nadzoru nad przygotowaniem pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.
6. Współuczestniczenie w rozpowszechnianiu informacji nt. Bezpiecznych warunków pracy prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) w ramach kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao.

7. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych.
8. Upowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu stwarzania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi przez produkty będącymi środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.
9. Prowadzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w obszarze „nowych narkotyków”

VI. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

VI.1. Zadania realizowane w 2018 r.

Działalność Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu, w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego, związana jest z planowaniem przestrzennym, procesem inwestycyjnym ma na celu nie dopuszczanie do nieprawidłowości związanych ze stanem sanitarnym oraz uciążliwym oddziaływaniem na środowisko projektowanych przedsięwzięć, na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego, a tym samym przyczynia się do realizacji obiektów o wyższym standardzie sanitarnym oraz mniej uciążliwych dla środowiska.

Zadania te w 2018 r. realizowano poprzez:

- uzgadnianie projektów studiów zagospodarowania przestrzennego gmin,
- uczestnictwo w postępowaniach na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowanie realizacji przedsięwzięć przed wydaniem tzw. „decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach”,
- rozpatrywanie wniosków dotyczących obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć,
- opiniowanie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- kontrolę zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- opiniowanie obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji koncesjonujących działalność,
- opiniowanie obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji współfinansujących w ramach programów unii europejskiej.

W ubiegłym roku dla terenu Miasta Raciborza i powiatu raciborskiego wydano ogółem 155 opinii sanitarnych /uzgodnień/ i 92 decyzje oraz przeprowadzono 100 kontroli w ramach odbiorów obiektów oraz wizji lokalnych.

VI.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W analizowanym okresie, sporządzono projekt planu zagospodarowania przestrzennego dla jednostki strukturalnej Płonia **miasta Raciborza**. Celem uchwalenia miejscowego planu przestrzennego jest umożliwienie realizacji inwestycji związanej z zabudową mieszkaniową jednorodziną wraz z przynależnym zagospodarowaniem terenu. Wyznaczony teren oznaczony zostanie symbolem JZ2/1MN. Na obszarze projektu planu dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jednorodziną, a w zakresie zaopatrzenia w ciepło plan dopuszcza dostawę z lokalnych systemów, indywidualnych odnawialnych

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

źródeł energii, wiodącym zaopatrzeniem w ciepło pozostaje sieć elektroenergetyczna. Na przedmiotowym obszarze dopuszcza się odprowadzanie ścieków do kanalizacji. W przypadku wód opadowych i roztopowych dopuszcza się poza kanalizacją deszczową - retencjonowanie wód w granicach działek. W zakresie zaopatrzenia w gaz ustala się dostawę z istniejącej i rozbudowywanej sieci gazowej, a także indywidualnych zbiorników na gaz. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami w oparciu o obowiązujące przepisy. Pod uwagę należy wziąć odległość miejsc do gromadzenia odpadów stałych, która powinna wynosić co najmniej 10m od okien i drzwi prowadzących do budynku z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi. Dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej, budynków gospodarczych, parkingów i garaży realizujących zapotrzebowanie na miejsca postojowe w granicach działki budowlanej. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pozwala na prowadzenie usług publicznych oraz działalności usługowej, której rodzaje zostały wyszczególnione. Projekt planu toleruje również realizację zabudowy związanej z prowadzeniem działalności rolniczej obejmującej wyłącznie uprawy rolne, ogrodnicze i warzywnice (w tym szklarnie, tunele foliowe, zbiorniki i magazyny na zboże, płody rolne oraz magazyny na sprzęt rolniczy).

W **gminie Krzanowice** przedmiotem opracowania jest projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w którym wyznaczono następujące obszary: M – obszary mieszkaniowe, MU- obszary mieszkaniowo – usługowe, U- obszary usługowe, US – obszary sportowo – rekreacyjne, AG – obszary aktywności gospodarczej, IT – obszary infrastruktury turystycznej, KS – obszary obsługi komunikacji samochodowej, R – obszary rolne, RU – obszary produkcji i usługi rolniczej, ZL – obszary leśne, ZC – obszary cmentarzy, WS – obszary wód śródlądowych podstawowy układ komunikacji drogowej gminy. Na terenach ZC znajdują się istniejące cmentarze, dla których wyznaczono strefy ochronne (Dz. U. nr 52, poz 315 z dnia 25 sierpnia 1959 r. z późniejszymi zmianami).

W projekcie Studium znacząca część terenów została utrzymana zgodnie ze stanem istniejącym. Oprócz nich, na części terenów zmieniono kierunek zagospodarowania przyjęty w obowiązującym Studium na taki jaki jest w stanie faktycznym lub jaki wynika z wniosków złożonych przez mieszkańców np. część obiektów mieszkaniowych przekształcono na usługi lub tereny aktywności gospodarczej. Dodatkowo w projekcie wprowadzono kilka nowych obszarów z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową (M), usługową (U), mieszkaniowo – usługową (MU), wyznaczono nowe tereny aktywności gospodarczej (AG) oraz tereny obsługi i produkcji rolnej (RU).

Dotychczasowe zagospodarowanie przestrzenne na terenie Gminy nie wytworzyło znaczących kolizji przestrzennych mających wpływ na funkcjonowanie środowiska. Niemniej jednak, wśród zidentyfikowanych kolizji i problemów środowiskowych należy wymienić: presję urbanizacyjną; istniejące osadnictwo jak i jego rozwój, co wiąże się z emisją zanieczyszczeń powietrza z indywidualnych źródeł grzewczych, a także trwałym przekształceniem terenów; brak sieci kanalizacyjnej oraz niekontrolowane zrzuty ścieków na terenie Gminy; nadmierne chemiczne nawożenie gleb i stosowanie chemicznych środków ochrony roślin w rolnictwie. Możliwość realizacji inwestycji z zakresu energetyki

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

odnawialnej, może spowodować wystąpienie następujących potencjalnych problemów środowiskowych: wpływ projektowanej inwestycji na krajobraz; wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, w tym: oddziaływanie na środowisko akustyczne oraz oddziaływanie pola elektromagnetycznego.

W prognozie ujęto zalecenia w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.

W zakresie ciepłownictwa projekt planu dopuszcza ogrzewanie obiektów w oparciu o indywidualne rozwiązania przy zastosowaniu paliw przyjaznych środowisku, niepowodujących przekroczenia dopuszczalnych norm i standardów zanieczyszczeń powietrza oraz stosowanie nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych - energia słoneczna, wiatrowa, wodna. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami. Zarówno odpady budowlane jak i komunalne powinny być przechowywane w specjalnie do tego celu przeznaczonych pojemnikach usytuowanych na utwardzonym podłożu z dala od cieków, zastoisk wody, oczek wodnych itp. Dodatkowo zaleca się, aby były one przechowywane selektywnie, a następnie przekazywane wyspecjalizowanym podmiotom posiadającym uprawnienia do ich utylizacji lub do zagospodarowania.

W ubiegłym roku najczęściej opiniowane były miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w **gminie Pietrowice Wielkie**. Celem zmiany planu miejscowego w jednostce osadniczej Pawłów była korekta dotycząca geometrii dachów; wprowadzenie możliwości lokalizacji nowych budynków gospodarczych, inwentarskich i mieszkaniowych w ramach istniejącej zabudowy zagrodowej na trzech terenach rolniczych w jednostce osadniczej Pawłów o łącznej powierzchni około 3,3 ha. Teren objęty zmianą planu obejmuje Gminę Pietrowice Wielkie w województwie śląskim, z którego większą część zajmują grunty rolne (87% - użytki rolne, 4% - użytki leśne). W odniesieniu do zagrożenia środowiska na terenie gminy Pietrowice Wielkie najpoważniejszy problem stanowią indywidualne paleniska domowe oraz kotłownie lokalnych zakładów produkcyjno – usługowych, które mają znaczący wpływ na stężenie zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Na jakość powietrza atmosferycznego wpływa przede wszystkim tzw. emisja dolna. Większość mieszkańców wsi korzysta z indywidualnych źródeł ciepła, głównie palenisk węglowych, wprowadzających do atmosfery tlenki siarki i azotu, pyły i gazy. Dla ochrony jakości powietrza konieczne jest wyeliminowanie przestarzałych technologicznie urządzeń grzewczych, zastąpienie ich instalacją nowoczesnych systemów grzewczych o korzystnej dla środowiska charakterystyce energetyczno – emisyjnej. Należy nadmienić, że ważnym czynnikiem jest również emisja komunikacyjna, związana z systematycznie wzrastającą ilością pojazdów samochodowych w gospodarstwach domowych. Zmiana studium planu zagospodarowania w miejscowości Kornice dotyczyła lokalizacji terenu usług sakralnych i zamieszkania zbiorowego w celu możliwości realizacji projektu budowy klasztoru sióstr zakonnych w tzw. „Dolinie Św. Krzyża”. W sąsiedztwie terenu objętego opracowaniem znajdują się stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków (tereny o symbolu ZP). Inwestycja, która ma być realizowana w obrębie wyznaczonych w planie miejscowym stanowisk archeologicznych powinny być obligatoryjnie uzgadniane z właściwymi służbami ochrony zabytków.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Wyznaczony teren w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Pietrowice Wielkie określony został jako obszar zabudowy usług sakralnych i zamieszkania zbiorowego, oznaczony zostanie symbolem K.UK1.

Z załączonej prognozy oddziaływania na środowisko wynika, że w chwili obecnej prowadzona jest procedura zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pietrowice Wielkie, w której dla przedmiotowego terenu planowana jest zmiana polityki przestrzennej dla obszarów rolnych (R) i zieleni urządzonej (ZP), wyznaczając nowe przeznaczenie jako obszary usług sakralnych i zamieszkania zbiorowego (UK). W „Dolinie Św. Krzyża” występuje szereg form zabytkowych, pełniących m. in. funkcje sakralne, są to drewniany kościółek odpustowy p. w. Św. Krzyża, neogotycka murowana kapliczka nad studzienką, związaną z kultem wraz z kręgiem starych drzew otaczających kościół i kapliczkę, wolnostojąca dzwonnica oraz Golgota. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami: magazynowanie odpadów powstających w związku z prowadzoną działalnością dopuszcza się wyłącznie w specjalnie wyznaczonym miejscu, zgodnie z wymogami ustawy o odpadach, zakazuje się magazynowanie odpadów innych niż odpady powstające w związku z prowadzoną działalnością, w granicach obszaru objętego planem ustala się zakaz realizacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych i niebezpiecznych. Odległość miejsc do gromadzenia odpadów stałych powinna wynosić co najmniej 10m od okien i drzwi prowadzących do budynku z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi. Opinia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zlokalizowanego w miejscowości Kornice dotyczyła umożliwienia inwestycji związanej z budową domu seniora. Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Kornice, oznaczone zostały symbolami: UM – tereny zabudowy usługowo – mieszkaniowej i ZP – tereny zieleni urządzonej. W prognozie ujęto zalecenia w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. W zakresie ciepłownictwa projekt planu dopuszcza ogrzewanie obiektów w oparciu o indywidualne rozwiązania przy zastosowaniu paliw przyjaznych środowisku, niepowodujących przekroczenia dopuszczalnych norm i standardów zanieczyszczeń powietrza oraz stosowanie urządzeń i instalacji wytwarzających energię cieplną z odnawialnych źródeł energii (za wyjątkiem energii pochodzącej od wiatru) o mocy do 100 kW. W zakresie kanalizacji sanitarnej projekt mpzp dopuszcza stosowanie indywidualnych rozwiązań odnośnie gospodarki ściekowej poprzez realizację szczelnych zbiorników wybieralnych, z których ścieki wywożone będą do oczyszczalni komunalnej lub poprzez realizację przydomowych oczyszczalni ścieków. Rozwiązania dla instalacji kanalizacji deszczowej: dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych bezpośrednio do wód i gleby, a także możliwość zastosowania urządzeń oczyszczających, zbiorników retencyjno - odprowadzających lub indywidualnych podczyszczalni wód opadowych, usytuowanych w obrębie działki budowlanej. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami: magazynowanie odpadów powstających w związku z prowadzoną działalnością dopuszcza się wyłącznie w specjalnie wyznaczonym miejscu, zgodnie z wymogami ustawy o odpadach, zakazuje się magazynowanie odpadów innych niż odpady powstające w związku z prowadzoną działalnością,

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

w granicach obszaru objętego planem ustala się zakaz realizacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych i niebezpiecznych.

W gminie **Rudnik** miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dotyczył obszaru położonego w sołectwie Grzegorzowice. Powierzchnia terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wynosi 0,2 ha. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wprowadza następujące przeznaczenie terenu: U – tereny zabudowy usługowej. W obecnie obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego teren objęty projektem planu miejscowego jest położony w granicach terenu oznaczonego symbolem: MN – tereny zabudowy mieszkaniowej. W obecnie obowiązującym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego gminy Rudnik (przyjęte uchwałą Nr XVIII/131/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r.) teren objęty projektem miejscowego planu stanowi: UK – obszary usług komercyjnych.

W zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu wprowadza się zakaz realizacji gospodarowania odpadami oraz nie dopuszcza się przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W prognozie ujęto zalecenia w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego. W zakresie ciepłownictwa projekt planu dopuszcza ogrzewanie obiektów w oparciu o indywidualne rozwiązania przy zastosowaniu paliw przyjaznych środowisku, niepowodujących przekroczenia dopuszczalnych norm i standardów zanieczyszczeń powietrza oraz stosowanie urządzeń i instalacji wytwarzających energię cieplną z odnawialnych źródeł energii (za wyjątkiem energii pochodzącej od wiatru) o mocy do 100 kW. W zakresie kanalizacji sanitarnej projekt mpzp dopuszcza stosowanie indywidualnych rozwiązań odnośnie gospodarki ściekowej poprzez realizację szczelnych zbiorników wybieralnych, z których ścieki wywożone będą do oczyszczalni komunalnej lub poprzez realizację przydomowych oczyszczalni ścieków. Rozwiązania dla instalacji kanalizacji deszczowej: dopuszcza się odprowadzenie wód opadowych bezpośrednio do wód i gleby, a także możliwość zastosowania urządzeń oczyszczających, zbiorników retencyjno - odprowadzających lub indywidualnych podczyszczalni wód opadowych, usytuowanych w obrębie działki budowlanej. W sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu zastrzega się, aby wszelkie uciążliwości związane z prowadzoną działalnością nie przekraczały dopuszczalnych norm. W projekcie planu określone zostały zasady dotyczące gospodarki odpadami: magazynowanie odpadów powstających w związku z prowadzoną działalnością, poprzez ich przechowywanie na szczelnym podłożu, z odpowiednim zabezpieczeniem przed opadami; zakazuje się magazynowanie odpadów innych niż odpady powstające w związku z prowadzoną działalnością.

Zmiana planu w sołectwie Pogrzebień w gminie **Kornowac** obejmowała przeznaczenie terenu wyznaczonego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego symbolem 1ZP pod tereny zieleni urządzonej z dopuszczeniem wieży widokowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych związanych z tą zabudową, jak: miejsca parkingowe, terenowe urządzenia sportowe i rekreacyjne oraz obiekty małej architektury. Działki objęte zmianą planu położone są bezpośrednio przy drodze powiatowej, nie są użytkowane rolniczo.

VI.3. Uwarunkowania środowiskowe

Postępowanie organów PIS w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, skutków niektórych planów i programów, czyli tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2081)

Na etapie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko prowadzone były sprawy dotyczące:

- wyrażenia opinii w sprawie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko,
- opiniowania warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Opiniując wnioski określające zakresy raportów o oddziaływaniu na środowisko oraz uzgadniając decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć, szczególną uwagę zwracano na zagadnienia związane z ochroną warunków sanitarnych i zdrowotnych.

W ramach przeprowadzonego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w przeciągu 2018 r. wydano - 15 uzgodnień: konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zalecono dla 2 przedsięwzięć: budowy obory dla cieląt; rozbudowy infrastruktury i technologii przemysłowej przedsiębiorstwa, dla których określono zakres raportu. Wnioski te dotyczyły tych przedsięwzięć, które wg oceny Państwowego Inspektora Sanitarnego wymagały przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko ze względu na skalę przedsięwzięcia, oddziaływania na wiele elementów środowiska i konieczności kompleksowej oceny stopnia i zasięgu oddziaływania. Tematy pozostałych oddziaływań na środowisko w liczbie 11, dotyczyły głównie przedsięwzięć takich jak: inwestycje związane z gospodarką odpadami, sieć kanalizacji, inwestycje drogowe, węzeł betoniarski z punktem sprzedaży kruszywa, rozbudowa hali produkcyjno – magazynowej. Wnioski te dotyczyły tych przedsięwzięć, które na podstawie dołączonych opracowanych kart informacyjnych przedsięwzięcia, według oceny Państwowego Inspektora Sanitarnego nie wymagały przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W ramach przeprowadzonych postępowań przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zaopiniowano w 2018r. w zakresie ochrony zdrowia i życia 2 przedsięwzięcia i dotyczyły one: budowy stawów rybnych hodowlanych; budowy węzła betoniarskiego.

VI.4. Dokumentacja projektowa

W ramach uzgadniania dokumentacji projektowej /10/, zwracano szczególną uwagę na:

- zachowanie właściwych warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki (dot. m. in. zagadnień higieny pracy i środowiska), oraz warunki higieny użytkowanych pomieszczeń (oświetlenie, wentylacja, ogrzewanie, wykończenie itp.) na każdym etapie procesu inwestycyjnego, mając na uwadze środowisko pracy człowieka,
- zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w nowo realizowanych oraz przebudowanych

obiektach budowlanych, poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych, gwarantujących zachowanie w nich odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych dla przebywania w nich ludzi.

VI.5. Odbiory sanitarne

W roku 2018 odbiory sanitarne, dotyczyły obiektów takich jak: salony fryzjerskie, salony kosmetyczne lub fryzjersko - kosmetyczne z odnową biologiczną, Dom Sportowca, obiekty przemysłowe takie jak: budynki handlowo - produkcyjne, hale produkcyjno - magazynowe; budynki usługowe; obiekt garażowy wraz z pomieszczeniami socjalno – magazynowymi; rozbudowa budynku ochotniczej straży pożarnej o świetlicę; zaplecze socjalno - sanitarne; budowa zespołu przychodni lekarskich; przychodnia stomatologiczna; gabinety lekarskie i rehabilitacyjne, pomieszczenia przychodni rezonansu magnetycznego; Izba Przyjęć; placówki opiekuńczo – wychowawcze; Diecezjalne Liceum Ogólnokształcące; przebudowa rozbudowa przedszkoli, hale widowiskowo – sportowe; bary szybkiej obsługi; restauracje; kawiarnie; przebudowa pizzerii; sklepy spożywcze i kioski; sklepy mięsno – wędliniarskie; magazyny żywności; pomieszczenia kuchni i stołówki pracowniczej; rozbudowa zakładu rozbiórki i konfekcjonowania mięsa wieprzowego i dziczyzny; zakłady przetwórstwa wędlin; rozbudowa składowiska odpadów, myjnie samochodowe, rozbudowa tartaku.

W 2018 r. przeprowadzono 100 kontroli obiektów. Kontrole przeprowadzone były w związku ze zgłoszeniem obiektu do użytkowania i w aspekcie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w obiektach. Odbiory sanitarne przeprowadzane są w obiektach nowobudowanych, modernizowanych i adaptowanych, które realizowane są z pozwoleniem na budowę lub na zgłoszenie.

VII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia w 2018 roku prowadzona była zgodnie z zakresem zadań wynikających z Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, do których należą m.in. inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia oraz metod zapobiegania chorobom oraz pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia. Podjęte działania realizowane były zgodnie z celami Narodowego Programu Zdrowia, kierunkami działań Światowej Organizacji Zdrowia, w oparciu o koncepcje zawarte w Karcie Ottawskiej i późniejszych dokumentach dotyczących promocji zdrowia oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

VII.1. Programy krajowe

VII.1.1 „Trzymaj Formę!”

Celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych i klas I-III szkół gimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 XII edycję programu realizowało 9 gimnazjów i 18 szkół podstawowych. Edukacją zostało objętych ogółem 2028 uczniów, w tym: 1204 uczniów klas podstawowych i 824 uczniów klas gimnazjalnych oraz 727 rodziców. W działania programowe na terenie powiatu włączonych było 110 realizatorów.

Wśród najczęściej wybieranych form realizacji programu znalazły się: przygotowywanie zdrowej żywności, układanie jadłospisów, dni zdrowego jedzenia, odczytywanie i rozumienie etykiet produktów spożywczych, obliczanie BMI, pogadanki, prelekcje, spotkania ze specjalistami, konkursy, konkurencje sportowe, prezentacje multimedialne, degustacje, pokazy, ćwiczenia oraz instruktaże.

VII.1.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce. Cele i zadania na lata 2014-2018

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce określa kierunki działań oraz priorytetowe cele i zadania w dziedzinie zwalczania zagrożeń zdrowia związanych z paleniem tytoniu.

W ramach programu przeprowadzono 728 kontroli sprawdzających przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach objętych prawnym zakazem palenia, w tym w 2 obiektach wykorzystano palarnię. We wszystkich skontrolowanych miejscach publicznych stosowano ustawę o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Prowadzone były również działania skierowane do społeczności lokalnej między innymi:

9 sierpnia 2018r. na kąpielisku Obora pracownicy PSSE w Raciborzu w ramach akcji „Bezpieczne Wakacje 2018” zorganizowali punkt informacyjno-edukacyjny dla klientów pływalni. Celem akcji było

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

przede wszystkim zwrócić uwagę na szkodliwy wpływ promieniowania UV. Promowano zasady bezpiecznego korzystania z kąpiele słonecznych, a także zwracano uwagę na niebezpieczeństwo korzystania ze środków psychoaktywnych.

Dodatkowo można było skorzystać z poradnictwa szczepień ochronnych, antybiotykoodporności, profilaktyki HIV/AIDS czy bezpiecznego grzybobrania. Zainteresowani mieli możliwość zobaczyć rzeczywistość oczami osób pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych poprzez przeprowadzenie różnego rodzaju testów z użyciem alko- i narkogogli. Chętne osoby mogły sprawdzić zawartość tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Ponadto wśród klientów basenu przeprowadzono dystrybucję materiałów oświatowo-zdrowotnych w formie broszur i ulotek.

15 sierpnia 2018r. na zaproszenie organizatorów na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych, pracownicy PSSE w Raciborzu zorganizowali akcję prozdrowotną skierowaną do społeczności lokalnej. W punkcie informacyjno-edukacyjnym uczestnicy imprezy mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom, wzięcia udziału w badaniu miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu, a także w pomiarze ciśnienia. Dużym zainteresowaniem cieszyły się ćwiczenia z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Przy stoisku wyeksponowano materiały edukacyjne (plakaty, ulotki) informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu, szkodliwości zażywania „dopalaczy”, profilaktyki HIV/AIDS, a także szczepień ochronnych.

26 września 2018r., zorganizowano spotkanie edukacyjne z młodzieżą w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kuźni Raciborskiej. Wychowankowie mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki oraz przeciwdziałania uzależnieniom. Spotkaniu towarzyszyły warsztaty, w których młodzież mogła uczestniczyć w różnych ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli. Z pozoru proste ćwiczenia, jak podnoszenie przedmiotów, chodzenie po linii prostej, układanie wieży z kubków czy slalom, przy zaburzonej koordynacji wzorkowo-ruchowej stają się nie lada wyzwaniem.

Ćwiczenia z alkogoglami miały na celu demonstrację upośledzenia zmysłów po spożyciu alkoholu takich jak: obniżenie koncentracji, spowolnienie czasu reakcji, niemożność określenia kierunków, zniekształcenie widzianego obrazu, zmiany w ocenie odległości, zmniejszenie możliwości oceny sytuacji, podwójne widzenie, brak koordynacji mięśniowej. Natomiast narkogogle symulowały wiele skutków używania narkotyków lub przedawkowania leków na receptę, w tym: dezorientacja, zaburzenia percepcji, zawroty głowy, brak koncentracji, zniekształcenia obrazu.

W ramach ogólnopolskiego **Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu Polsce**, którego celem jest ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) oraz profilaktyka uzależnień, młodzież miała również możliwość wzięcia udziału w badaniu smokerlyzerem. Przeprowadzone badania miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu miały służyć jako pomoc w rzucaniu palenia. Osoby, które brały udział w badaniu i które paliły papierosy miały zazwyczaj znacznie podwyższony poziom tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Dla uczestników

przygotowano także materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, broszury, zakładki, fiszki) informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu, szkodliwości zażywania „dopalaczy”, profilaktyki HIV/AIDS, a także szczepień ochronnych.

VII.1.3. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu

Program ogólnopolski, którego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową są kobiety w wieku prokreacyjnym (tj. między 15 a 49 rokiem życia). W ramach tego projektu w roku szkolnym 2017/2018 zrealizowano V edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego w zakresie profilaktyki uzależnień pt. „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**”. Celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu, narkotyków, środków zastępczych) przez uczniów szkół ponadpodstawowych. Do realizacji programu na terenie powiatu raciborskiego przystąpiły 4 szkoły ponadpodstawowe, (w tym 1 zawodowa, 2 liceum, 1 technikum). W programie wzięło udział 520 uczniów i 59 rodziców. W ramach programu przeprowadzono również II edycję ogólnopolski konkurs pt. „Szkola wolna od używek”, który polegał na przygotowaniu i opisanie projektu edukacyjnego dotyczącego profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych wśród młodzieży. Do konkursu przystąpiła jedna placówka: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu, której projekt został na etapie powiatowym zakwalifikowany do etapu wojewódzkiego.

W ramach kampanii społecznej „**Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu**”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania zorganizowano akcje prozdrowotne. Działania były prowadzone m.in. na basenie Obora w Raciborzu (09.08.2018r.), na zaproszenie organizatorów XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach (15.08.2018r.), w ramach festynu rodzinnego w Klubie dla Młodzieży „Strefa” (05.10.2018r.) oraz w NZOZ ‘Centrum Zdrowia’ w Raciborzu. W punktach informacyjno-edukacyjnym promowano m.in. kampanię społeczną „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” realizowanej w ramach Projektu KIK/68. Uczestnicy akcji mieli możliwość skorzystania z poradnictwa oraz udostępnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci broszur i ulotek. W akcjach uczestniczyło ok. 850 osób. Dostarczono także podstawowych informacji dot. zagrożeń płynących z zażywania tzw. dopalaczy i tym samym podniesiono świadomość o problemach zdrowotnych i konsekwencjach prawnych wynikających z używania nowych narkotyków oraz nt. szkodliwości czynnego i biernego palenia tytoniu. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli, a także z badań miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu.

VII.1.4. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

W ramach programu w 2018 roku przeprowadzono działania informacyjno- edukacyjne o tematyce HIV/AIDS mające na celu popularyzację najistotniejszych informacji nt. HIV i AIDS oraz ryzyka zakażenia.

Działania były prowadzone m.in. w ramach przeprowadzonego wykładu w PWSZ w Raciborzu (19.05.2018r.), na basenie Obora w Raciborzu (09.08.2018r.), na zaproszenie organizatorów XX Rajdu Rowerowego Środowisk Trzeźwościowych na boisku Sportowym przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, ul. Tuwima 1 w ramach (15.08.2018r.), w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Rudach (26.09.2018r.) oraz w ramach festynu rodzinnego w Klubie dla Młodzieży „Strefa” (05.10.2018r.) W punktach informacyjno-edukacyjnym uczestnicy akcji mieli możliwość skorzystania z poradnictwa oraz udostępnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci broszur i ulotek. W akcjach uczestniczyło ok. 890 osób.

26 listopada do wszystkich szkół ponadpodstawowych (8) wystosowano pismo z informacją dot. obchodów Światowego Dnia AIDS oraz przesłano założenia akcji „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję” i scenariusz zajęć do wykorzystania.

W dniu 29.11.2018r. w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Raciborzu zorganizowano i przeprowadzono lekcję wraz z prezentacją multimedialną, z uczniami jednej wytypowanej klasy. Lekcja została przeprowadzona przez pracownika Sekcji Epidemiologii PSSE w Raciborzu i miała na celu przygotowanie młodzieży do konkursu wiedzy ph. „HIV/AIDS – wiem, nie boję się, toleruję”. Podczas lekcji uczniowie otrzymali materiały edukacyjne do utrwalenia wiedzy.

W dniu 6 grudnia w tej samej klasie odbył się konkurs wiedzy. Uczniowie otrzymali wcześniej przygotowane testy, składające się z 26 pytań zamkniętych. Nad przebiegiem konkursu czuwali pracownik Sekcji Epidemiologii i pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia. W konkursie wzięło udział 27 uczniów. 13 grudnia odbyło się podsumowanie konkursu i rozdanie nagród i dyplomów.

VII.2. Programy wojewódzkie

VII.2.1. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program edukacyjny skierowany do uczniów I klas szkół ponadgimnazjalnych, którego celem jest przede wszystkim zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę poprzez między innymi zwiększenie poziomu wiedzy uczniów i ich opiekunów na temat roli wirusa HPV w powstawaniu raka szyjki macicy oraz kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko powstania tej choroby.

W roku szkolnym 2017/2018 VI edycję programu realizowały 3 szkoły ponadpodstawowe. Działaniami edukacyjnymi objęto 144 uczniów oraz 26 rodziców.

Według opinii koordynatorów szkolnych program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczniów. Mieli oni możliwość uzyskania nowych dla siebie informacji oraz poszerzenia swojej wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniem wirusem HPV oraz profilaktyki

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

raka szyjki macicy. Uznano, że program powinien być kontynuowany, ponieważ jest dobrze przygotowany i porusza bardzo ważne kwestie związane ze zdrowiem kobiet. Ponadto zwiększa świadomość młodych ludzi dotyczącą problematyki i profilaktyki raka szyjki macicy. Koordynatorzy szkolni nie mieli żadnych problemów związanych z realizacją programu. Wysoko ocenili materiały i pomoce dydaktyczne.

VII.2.2. „Podstępne WZW”

Wojewódzki program profilaktyki WZW B i C mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania im. Program skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 na terenie powiatu raciborskiego VII edycję programu zrealizowały 8 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 848 uczniów oraz 102 rodziców. Wśród uczniów jeden klasy przeprowadzono ankietę, która posłużyła sprawdzeniu wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A (HAV), B (HBV) i C (HCV) przed rozpoczęciem zajęć i po zrealizowaniu zajęć.

Treści przekazane uczniom wzbogaciły ich wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Młodzież z dużym zainteresowaniem brała udział w zajęciach. Zajęcia prowadzone w ramach programu „Podstępne WZW” okazały się bardzo ciekawe i interesujące. Uczniowie z dużym zaangażowaniem uczestniczyli w prowadzonych zajęciach, podejmowali ciekawe dyskusje i poruszali tematykę profilaktyki WZW. Ponadto program ten poszerzył wiedzę na temat ochrony przed zakażeniami HBV i HCV, uświadomił młodzież jak ważne są szczepienia i obserwacja swojego organizmu.

VII.2.3. „Znamie! Znam je?”

Akcja mająca na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry, adresowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2017/2018 na terenie powiatu raciborskiego program zrealizowały 8 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 685 uczniów i 21 rodziców.

Podejmowana profilaktyka okazuje się bardzo istotna ze względu na stały wzrost zachorowania na raka skóry. Treści przekazane uczniom wzbogaciły ich wiedzę z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Wśród młodzieży wzrosła również świadomość na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka. Młodzież z dużym zaangażowaniem brała udział w realizacji programu. Materiały metodyczne były bardzo ciekawe i pomocne przy realizacji zajęć. Profilaktyka okazuje się potrzebna ze względu na stały wzrost zachorowań na raka skóry. Koordynatorzy szkolni oraz realizatorzy programu uważają, że istnieje potrzeba uświadamiania młodzieży oraz rodziców na temat problemów związanych z czerniakiem.

VII.2.4. „Żywienie na wagę zdrowia” – „Klub Zdrowego przedszkolaka”

Program wojewódzki, którego głównym celem jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców. Grupą docelową programu są placówki przedszkolne powiatu raciborskiego, nauczyciele przedszkolni, dzieci przedszkolne, rodzice i opiekunowie dzieci. Do wszystkich

przedszkoli wystosowano pismo z przedstawieniem oferty realizacji programu oraz regulamin konkursu na najlepsze przedstawienie „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.

W roku szkolnym 2017/2018 VI edycję programu zrealizowało 37 przedszkoli. Edukacją objęto 2092 dzieci oraz 2659 rodziców. Dla koordynatorów przedszkolnych zorganizowano 2 szkolenia z założeń realizacji programu w dniu 27.02.2018r. w PSSE w Raciborzu. Realizatorzy przedszkolni zostali także zaopatrzeni w materiały edukacyjne. Do konkursu na najlepsze przedstawienie „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka” przystąpiły 2 przedszkola, których prace zostały przesłane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

W ramach realizacji programu podjęto współpracę z dietetykiem reprezentującym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Województwa Śląskiego w Raciborzu Panią Sabiną Dudą, która na zorganizowanych szkoleniach dla koordynatorów przedszkolnych przedstawiła i omówiła tematykę dot. prawidłowego żywienia dzieci przedszkolnych.

Realizacja programu pozwoliła na przekazanie wiedzy na temat: zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, higieny rąk, promieniowania słonecznego oraz czystego powietrza. Program został bardzo pozytywnie odebrany zarówno ze strony dzieci, nauczycieli oraz rodziców. Dzieci były bardzo zaangażowane i chętnie uczestniczyły w zajęciach. Realizacja projektu wpłynęła również na pogłębienie relacji między przedszkolem, a domem.

W ramach realizacji programu zostały przeprowadzone zebrania z rodzicami, festyny/impresy, spotkania z higienistką/panią dietetyk/stomatologiem, przygotowano gazetki tematyczne, zorganizowano konkursy, wizyty w piekarni, wyjścia do sklepu spożywczego, szukanie zdrowych produktów oraz degustacja owoców i warzyw itp.

VII.2.5. „Smak życia czyli debata o dopalaczach”

Program mający na celu dostarczenie młodym ludziom w wieku 13-15 lat /uczniowie szkół gimnazjalnych/ podstawowych informacji w kwestii używania tzw. dopalaczy, wiedzy o samych dopalaczach, a tym samym podniesienie świadomości o zdrowotnych konsekwencjach używania nowych narkotyków i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku szkolnym 2017/2018 III edycję programu zrealizowało 26 szkół gimnazjalnych z terenu powiatu raciborskiego. Edukacją objęto 1199 uczniów VII klas SP i III G oraz 226 rodziców. Dla koordynatorów szkolnych w PSSE w Raciborzu zorganizowano szkolenie (36.03.2018r.). Na szkoleniu podsumowano realizację poprzedniej edycji programu, omówiono założenia realizacji nowej edycji, we współpracy w Sekcją Higieny Pracy przedstawiono problematykę dotyczącą dopalaczy, z uwzględnieniem m.in. statystyki powiatu raciborskiego. Podjęto także współpracę z Komendą Powiatową Policji w celu przedstawienia sposobów walki z przestępczością narkotykową.

Według szkolnych koordynatorów program jest bardzo wartościowy, bogaty merytorycznie, a scenariusz zajęć interesujący dla młodego odbiorcy. Program został oceniony wysoko zarówno z perspektywy osób, które przygotowywały się do przeprowadzenia zajęć według scenariusza, jak i osób, które w zajęciach

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

uczestniczyły. Uczniowie aktywnie i z dużym zainteresowaniem uczestniczyli w zajęciach. Wielu z nich nie zdawało sobie wcześniej sprawy ze szkodliwości działania dopalaczy. Realizacja programu umożliwiła zwiększenie ostrożności młodzieży w zakresie dopalaczy, nauczyła wnikliwego analizowania skutków nieprzemyslanego postępowania oraz skłoniła do poszukiwania „dobrego smaku” własnego życia. Program poprzez wykorzystanie różnorodnych metod i form zajęć, z ciekawymi propozycjami akcesoriów do wykorzystania, aktywizował i angażował młodzież. Trudnością niezależną od zawartości merytorycznej programu był brak czasu, co uniemożliwiło poświęcenie większej ilości lekcji na zagadnienia związane z dopalaczami.

VII.2.6. Bieg po zdrowie

I edycja programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej, który skierowany jest do dzieci IV klas szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia tytoniu.

Do realizacji II edycji programu przystąpiło 15 szkół podstawowych. Wytypowani koordynatorzy szkolni zostali przeszkoleni z założeń realizacji programu w dniu 20.03.2018r. oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjne. Placówki realizujące program zostały również zaproszone na konferencję w dniu 12.04.2018r. realizowaną przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego we współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach pt. „ Palący problem - Palenie tytoniu a zachorowania na nowotwory”.

W powiecie raciborskim program realizowało 15 szkół podstawowych. Edukacją objęto 361 uczniów z 18 klas IV szkół podstawowych. Edukacją objęto również 191 rodziców.

VII.3. Interwencje nieprogramowe:

VII.3.1. Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu (31 maj)

Do wszystkich placówek oświatowo-wychowawczych, instytucji samorządowych, służb mundurowych, zakładów opieki zdrowotnej, lokalnych mediów i innych instytucji współpracujących (124) wystosowano pismo dot. obchodów tego dnia oraz problematyki związanej z tegorocznymi obchodami pod hasłem „ Tytoń i choroby serca”. W ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, w dniu 29 maja 2018r. w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu odbył się wykład dla II roku pedagogiki o specjalności Edukacja elementarna na temat działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu w aspekcie edukacyjno-zdrowotnej współpracy z placówkami oświatowymi. Wykład został przeprowadzony przez pracownika Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Raciborzu. Głównym tematem było przedstawienie i omówienie programów edukacyjnych realizowanych w placówkach oświatowych oraz akcji zdrowotnych realizowanych na terenie powiatu raciborskiego.

W związku ze zbliżającym się Światowym Dniem bez Tytoniu 2018, została także przedstawiona tematyka

tegorocznego hasła „Tytoń a choroby serca”. Po wykładzie studenci mieli możliwość skorzystania z badania miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu oraz wziąć udział w ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli. Studentkom przekazano także materiały informacyjno- edukacyjne dot. m.in. profilaktyki palenia tytoniu (ulotki, fiszki). W wykładzie uczestniczyło 40 osób.

Ponadto rozesłano informacje dot. tegorocznych obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu do lokalnych mediów. Informacja została opublikowana na portalu internetowym naszraciborz.pl: <http://www.naszraciborz.pl/site/art/8-telegraf/0-/66318-swiatowy-dzien-bez-tytoniu---31-maj-2018.html>

VII.3.2. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada)

15 listopada z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia w Zespole Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu odbyła się akcja edukacyjno-zdrowotna, która miała na celu ograniczenie ekspozycji na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) oraz promując zdrowego, wolnego od dymu tytoniowego stylu życia. W ramach akcji zostały przygotowane punkty informacyjno – edukacyjne z możliwością wykonania badań. Można zbadać się smokerlyzerem (urządzenie sprawdza poziom wydychanego tlenku węgla), które to badanie przeprowadził pracownik Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu. Zainteresowani uczniowie liceum mogli osobiście przekonać się jak to działa, oraz dowiedzieć się gdzie szukać fachowej pomocy i informacji na temat metod rzucania palenia. Zainteresowanie było bardzo duże.

Ponadto w Centrum Wsparcia Ucznia odbywały się pomiary ciśnienia oraz uczniowie mogli sprawdzić swoje BMI w gabinecie pielęgniarstwa. Udzielano również porad z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia. Dla uczestników przygotowano także materiały edukacyjne tj. ulotki, broszury, fiszki, informujące m.in. o skutkach czynnego i biernego palenia tytoniu. Akcją objęto 100 osób.

Informacje na temat obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia ukazały się w raciborskich mediach i na stronach internetowych placówek oświatowych.

Jednocześnie drogą mailową wystosowano pismo dot. Światowego Dnia Rzucania Palenia z apelem Fundacji „Promocja Zdrowia” do 110 instytucji: Urzędów Miast i Gmin, Starostwa Powiatowego, ZOZ, mediów lokalnych, placówek oświatowych i instytucji współpracujących.

Informacje zostały opublikowane na stronach internetowych szkół, urzędów i lokalnych mediów:

- <http://www.naszraciborz.pl/site/art/8-telegraf/0-/66318-swiatowy-dzien-bez-tytoniu---31-maj-2018.html>,
- <https://www.naszraciborz.pl/site/art/8-telegraf/0-/69848-apel-fundacji-promocja-zdrowia-z-okazji-swiatowego-dnia-rzucania-palenia.html>
- <https://www.naszraciborz.pl/site/art/1/0/70032.html>
- <http://smsraciborz.pl/?p=11006>
- <https://raciborz.com.pl/2018/11/22/swiatowy-dzien-rzucania-palenia-w-zsoms-w-raciborzu.html>
- https://www.raciborz.pl/urząd/aktualnosci_lista/Dzisiaj-Swiatowy-Dzien-Rzucania-Palenia/idn:6923

- <http://www.2loraciborz.pl/pedagog-szkolny/2826-wiatowy-dzie-rzucania-palenia-15-xi.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=rW9SsfG0yAU>

VII.3.3. Światowy Dzień Zdrowia (7 kwietnia)

W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia, którego hasłem w 2018 roku było „**Zdrowie dla wszystkich**”, w dniu 9 kwietnia 2018r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu odbyło się spotkanie pracowników Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu. W spotkaniu uczestniczyli emerytowani jak i obecni pracownicy PSSE w Raciborzu. Następnie, w formie prezentacji multimedialnej, przedstawiono kluczowe założenia kampanii oraz główne przesłania Światowego Dnia Zdrowia. Po przeprowadzonej prezentacji pracownicy i zaproszeni goście podjęli dyskusję na temat roli powszechnej opieki zdrowotnej, wpływie działań Światowego Dnia Zdrowia na zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do świadczeń zdrowotnych na odpowiednim poziomie, oraz własnym udziale w tym zakresie. W spotkaniu wzięło udział 35 pracowników.

W dniu 13 kwietnia 2018r. w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu odbyło się szkolenie pielęgniarek środowiska szkolnego z okazji Światowego Dnia Zdrowia 2018. Szkolenie zostało zorganizowane przez Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia we współpracy z sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży. Podczas szkolenia Pracownik Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przedstawił hasło roku tegorocznego Światowego Dnia Zdrowia ph. „Zdrowie dla wszystkich” oraz omówił najważniejsze przesłania tego dnia. Poruszono także zagadnienia związane z realizacją bieżących programów i akcji edukacyjnych. Ponadto pracownik Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży omówił zagadnienia związane z profilaktyką wszawicy w placówkach oświatowych, profilaktyką wad postawy u uczniów w wieku wczesnoszkolnym, zwrócił uwagę na kwestię ciężkich plecaków dzieci oraz właściwego stanowiska pracy ucznia, w tym dostosowanie mebli do wzrostu dzieci. Uczestnicy szkoleń zostali wyposażeni w materiały informacyjno- edukacyjne do realizacji programów i akcji (ulotki, broszury, plakaty).

W ramach tegorocznych obchodów Światowego Dnia Zdrowia przesłano do placówek oświatowo-wychowawczych, lokalnych mediów, jednostek samorządu terytorialnego, służb mundurowych, instytucji współpracujących oraz lokalnych mediów (138) kluczowe założenia kampanii „Światowego Dnia Zdrowia 2018”.

Informacje na temat „Światowego Dnia Zdrowia” zostały zamieszczone m.in.:

- <https://raciborz.com.pl/2018/04/06/swiatowy-dzien-zdrowia-2018-zdrowie-dla-wszystkich.html>
- <https://raciborz.com.pl/2018/04/18/swiatowy-dzien-zdrowia-w-sp4-smacznie-i-zdrowo.html>
- <https://www.gazetainformator.pl/>

VII.3.4. „Bezpieczne ferie 2018”

Akcja wojewódzka mająca na celu stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie województwa śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej, zwłaszcza

w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych.

W ramach akcji przekazano plakat ph. „Bezpieczne ferie zimowe” w wersji elektronicznej do 111 jednostek samorządu terytorialnego, placówek oświatowo – wychowawczych, sportowych, kulturalnych, bibliotek, służb mundurowych oraz innych instytucji współpracujących w powyższym zakresie na terenie powiatu raciborskiego z prośbą o zamieszczenie na stronach internetowych.

W ramach akcji „Bezpieczne ferie 2018” we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu oraz sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE w Raciborzu zorganizowano akcję informacyjno-edukacyjną w placówkach organizujących wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży, podczas której przeprowadzono 2 pogadanki dla dzieci, młodzieży oraz kadry pedagogicznej w ośrodkach organizujących zimowy wypoczynek. (08.02.2018r. – Klub Osiedlowy „Cegielka” w Raciborzu, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej.) Podczas pogadank, w których w sumie uczestniczyło 45 dzieci. Tematem pogadank były zagadnienia dotyczące tzw. dopalaczy oraz bezpiecznego wykorzystania czasu podczas tegorocznych ferii. Omówiono zasady zachowania się na świeżym powietrzu, w chorobie oraz zasady higieny. Zostały omówione także zasady odpowiedzialności karnej osób nieletnich, związanej zwłaszcza z zażywaniem i posiadaniem środków odurzających. Funkcjonariusze uświadamiali słuchaczy, iż ryzykowne zachowania nastolatków i eksperymentowanie na tym etapie mogą doprowadzić do konsekwencji długotrwałych, nieodwracalnych, a czasem również zagrażających życiu. Ciekawostką specjalnie przygotowaną dla dzieci i młodzieży były warsztaty z użyciem „alkogogli” i „narkogogli”.

Uczestnicy oraz organizatorzy wypoczynku otrzymali materiały edukacyjno-informacyjne w postaci plakatów i ulotek dot. akcji „Bezpieczne ferie” (plakat), profilaktyki palenia tytoniu (ulotki), dopalaczy (plakaty, ulotki). Podczas spotkań uczestnicy wypoczynku mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem alkogogli i narkogogli.

Informacja została zamieszczona w lokalnych mediach pod linkiem: <http://www.naszraciborz.pl/site/art/6/0/64019.html>

VII.3.5. Dopalacze - Wypalacze „groźne narkotyki”

Wojewódzka akcja edukacyjna mająca na celu profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży.

W 2018 roku przeprowadzono 1 wykład i 11 pogadank (część we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu) w placówkach kulturalno-oświatowych z dziećmi i młodzieżą, w których wzięło udział 460 uczestników. Pogadanki poruszały problematykę skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z zażywania dopalaczy oraz innych substancji psychoaktywnych. Uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem narkogogli i alkogogli.

Działalność profilaktyczna realizowana była także w ramach 6 akcji informacyjno-edukacyjnych organizowanych w powiecie raciborskim. W punktach informacyjno-edukacyjnym uczestnicy imprezy mieli możliwość skorzystania z porad dot. profilaktyki chorób oraz przeciwdziałania uzależnieniom, a także wzięcia udziału w ćwiczeniach z użyciem narkogogli i alkogogli. Przy stoiskach wyeksponowano

materiały edukacyjne (plakaty, ulotki) informujące m.in. o szkodliwości zażywania „dopalaczy”. W akcjach wzięło udział ok. 930 osób.

Przez cały rok była także prowadzona dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych do placówek, które włączyły się do realizacji akcji.

Informacje zostały zamieszczone na lokalnych portalach internetowych www.naszraciborz.pl, www.raciborz.com.pl,

VII.3.6. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia p.n. „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków”

Celem akcji jest propagowanie racjonalnego stosowania antybiotyków wśród społeczeństwa oraz zwrócenie uwagi na problem antybiotykooporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Tematykę antybiotykooporności poruszono m.in. w ramach 4 akcji organizowanych w środowisku lokalnym we współpracy z licznymi partnerami. Edukacją objęto 830 odbiorców. Przeprowadzono 1 szkolenie połączone z prezentacją multimedialną dla członków Koleżeńskiej Grupy Wsparcia „Nadzieja”, w Raciborzu działającej przy Raciborskim Funduszu Lokalnym. Liczba odbiorców – 25.

Zorganizowano 5 punktów informacyjno-edukacyjnych oraz 5 wystaw i ekspozycji materiałów edukacyjno-informacyjnych skierowanych do uczniów szkół podstawowych i kadry pedagogicznej, pacjentów, rodziców z dziećmi w Poradniach Lekarza Rodzinnego. Liczba odbiorców – 25.

Uczestnicy imprez mieli możliwość skorzystania z porad dot. racjonalnego stosowania antybiotyków oraz otrzymania materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci ulotek.

VII.3.7. Akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Akcja mająca na celu podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenia w profilaktyce chorób zakaźnych. Akcja adresowana jest w szczególności do rodziców dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych oraz osób podróżujących. Podczas podejmowanych działań przedstawiono korzyści wynikające ze szczepień przeciwko grypie oraz ich znaczeniu w profilaktyce zachorowań na grypę.

Działania PSSE:

- w ramach akcji wojewódzkiego projektu "Klub Zdrowego Przedszkolaka" w dniu 15 października 2018r. rozpoczęto jego realizację również w powiecie raciborskim. Projekt zainaugurowano akcją pod nazwą "Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana".
- podczas obchodów „Światowego Dnia Czystych Rąk” w Przedszkolu nr 15 w Raciborzu zorganizowano spotkanie z przedszkolakami. Specjalnie na tą okazję Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu przeczytał dzieciom bajkę o "Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana". Dzięki bajce o Niedźwiadku Szczepanie najmłodszy mogli zrozumieć jak działają szczepienia oraz dlaczego są ważne

dla każdego z nas. W trakcie przygotowanych zajęć dzieci mogły wcielić się w rolę lekarza lub pielęgniarki, zbadać przedszkolne misie i lalki, zaszczepić je i przykleić plaster w miejsce ukłucia. Dla przedszkolaków zostały przygotowane także zajęcia plastyczno - manualne.

- 26 listopada 2018 r. z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (25 listopada) takie zajęcia zorganizowano również w Przedszkolu nr 3 w Raciborzu. Przeprowadzono 2 pogadanki, podczas których promowano założenia kampanii społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” wśród dzieci, młodzieży przebywająca na zimowiskach. Podczas spotkań przedstawiono korzyści wynikające ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenie w profilaktyce chorób zakaźnych. W pogadankach wzięło udział 45 osób.
- przeprowadzono 2 szkolenia skierowane do pielęgniarek środowiska szkolnego, oraz członków Koleżeńskiej Grupy Wsparcia „Nadzieja” w Raciborzu działającej przy Polskim Komitecie Zwalczania Raka. Liczba odbiorców – 38.
- przeprowadzono wykład w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Raciborzu dla II roku pedagogiki o specjalności Edukacja elementarna na temat działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Raciborzu w aspekcie edukacyjno-zdrowotnym. Liczba odbiorców – 40.
- organizowano akcje i punkty informacyjno-edukacyjnych w środowisku lokalnym, połączone z wystawą i ekspozycją materiałów edukacyjno-informacyjnych przy których m.in. promowano szczepienia ochronne w ramach kampanii społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, które skierowane były do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, kadry pedagogicznej, pacjentów oraz rodziców i dzieci w Poradniach Lekarza Rodzinnego i społeczności lokalnej. Liczba odbiorców – 940.

W ramach akcji współpracowano z: Klubem osiedlowym „Cegiełka”, Miejskim Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej, Raciborskim Centrum Kultury, Klubem Jeździeckim AQUABRAX, Szymocice, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Raciborzu, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Raciborzu, Stowarzyszeniem Przyjaciół Człowieka Tęcza w Raciborzu, MOW Kuźnia Raciborska, PWSZ w Raciborzu, pielęgniarkami środowiska szkolnego, lokalnymi mediami.

W ramach realizowanych akcji prowadzono przez cały rok 2018 dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

VII.3.8. Akcja „Brazowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego (UV) w solariach jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

W ramach akcji „Brazowo, ale czy zdrowo?” prowadzono 2 pogadanki (we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Raciborzu), w których uczestniczyło ogółem ok. 60 osób skierowane do młodzieży dot. bezpiecznego korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. Podczas pogadarek zwracano

uwagę na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego, omawiano procesy zachodzące w organizmie podczas opalania, a także udzielano porad, w jaki sposób chronić się przed nadmiernym promieniowaniem UV. Uczestnicy pogadek otrzymali ulotki informacyjne, a organizatorom przekazywano plakaty. Podjęto działania związane z realizacją 2 akcji prozdrowotnych połączonych z punktami informacyjnymi, które zostały skierowane do 700 odbiorców. Uczestnicy usłyszeli również o zasadach bezpieczeństwa podczas upałów i odpowiedzialnym korzystaniu z promieni słonecznych.

Do wszystkich Urzędów Miast i Gmin, Starostwa Powiatowego oraz lokalnych mediów przesłano materiały informacyjne oraz prasowe. Informacja ukazała się na stronach internetowych Starostwa Powiatowego, Urzędu Gminy w Kornowacu, Nędzy i Krzyżanowicach oraz w mediach lokalnych zostały umieszczone materiały dotyczące bezpiecznego opalania. Prowadzono także dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

VII.3.9. „Bezpieczne Wakacje 2018”

Akcja mająca na celu stwarzanie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego zwłaszcza w ośrodkach wypoczynku letniego.

W ramach akcji przeprowadzono 2 pogadanki w ośrodkach organizujących letni wypoczynek dzieci i młodzieży. W pogadankach uczestniczyło 60 dzieci. Podjęto działania związane z realizacją 2 akcji prozdrowotnych połączonych z punktami informacyjnymi, które zostały skierowane do 700 odbiorców.

Partnerami oraz jednostkami współpracującymi byli: Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu, Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka Tęcza w Raciborzu, Kąpielisko Obora Racibórz, Raciborskie Centrum Kultury, Klub Jeździecki AUQABRAX Szymocice, media lokalne, urzędy miast i gmin, ośrodki sportu i kultury, biblioteki.

Uczestnikom spotkań dostarczano podstawowych informacji dot. zagrożeń płynących z zażywania tzw. dopalaczy i tym samym podniesiono świadomość o problemach zdrowotnych i konsekwencjach prawnych wynikających z używania nowych narkotyków. Poruszono temat bezpiecznego opalania oraz omówiono temat bezpiecznego korzystania z kąpielisk. Ponadto zwrócono uwagę na korzyści wynikające ze szczepień ochronnych oraz ich znaczenie w profilaktyce chorób zakaźnych. Omówiono także zagrożenia płynące z czynnego i biernego palenia tytoniu. Organizatorom przekazano materiały edukacyjno-informacyjne (plakaty, ulotki) do rozdysponowania oraz wyeksponowania na terenie placówek.

Internet:

- <http://www.naszraciborz.pl/site/art/8-telegraf/0-/67768-bezpieczne-wakacje.html>
- <https://raciborz.com.pl/2018/08/04/jak-bezpiecznie-spedzic-reszte-wakacji.html>
- <http://kuzniaraciborska.hg.pl/index.php/archiwum-wiadomosci/1549-bezpieczne-wakacje-2018>
- http://kornowac.pl/wiadomosci/1/wiadomosc/138431/akcja_pod_haslem_bezpieczne_wakacje
- <https://psseraciborz.pis.gov.pl/?news=145>

VII.3.10. Profilaktyka zatruc grzybami.

Prowadzone działania miały na celu kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych dotyczących zatruc pokarmowych grzybami oraz zwrócenie uwagi na bezpieczne grzybobranie.

Ze względu na trwający okres wakacyjny, sprzyjający wyprawom do lasu po grzyby, do jednostek samorządu terytorialnego i lokalnych mediów zostały przesłane materiały informacyjne dotyczące akcji i zachęceniem do czynnego udziału w propagowaniu tej idei m.in. poprzez zamieszczenie informacji na Państwa stronach internetowych.

Informacje ukazały się na stronach internetowych Urzędów Miast i Gmin oraz lokalnych mediów.

VII.3.11. „Badam się, mam pewność”.

Celem akcji jest zwrócenie uwagi mieszkańców naszego regionu na to, jak ważna w zapobieganiu chorobom nowotworowym jest profilaktyka oraz regularne badania. W ramach akcji współpracowano z zakładami opieki zdrowotnej, którym przekazano niezbędne materiały informacyjno-edukacyjne. (2200 ulotek oraz 100 plakatów).

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

WNIOSKI

1. W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII

1. Faktyczna ocena sytuacji epidemiologicznej zależy nie tylko od rzetelnego zgłaszania chorób zakaźnych przez placówki udzielające świadczeń zdrowotnych, lecz także od szerszego stosowania badań diagnostycznych.
2. Obserwowany w ostatnich latach spadek zapadalności na większość chorób zakaźnych nie zmienia faktu, że niektóre choroby nadal stanowią poważny problem zdrowotny i epidemiologiczny, zwłaszcza choroby nowo pojawiające się lub nawracające, jak np. krztusiec i odra.
3. Pogorszenie się w ostatnich latach dostępności do diagnostyki gruźlicy (brak konieczności przeprowadzania badań przesiewowych wykonywanych w ramach badań wstępnych i okresowych), może doprowadzić do wzrostu zachorowań (w tym także u dzieci i młodzieży), zwłaszcza w obliczu występowania przypadków zachorowań opornych na leki przeciwprątkowe.
4. Decyzje administracyjne wydane w 2018 roku dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego obiektów oraz nieprawidłowości w zakresie prowadzenia dokumentacji kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.
5. W większości podmioty lecznicze prowadzą dokumentację kontroli wewnętrznej zgodną z wymogami obowiązującego rozporządzenia, jednakże nie zawsze dostosowaną do zakresu udzielanych świadczeń.
6. W roku 2017 ustawodawca dokonał nowelizacji art. 207 Ustawy o działalności leczniczej zgodnie z którym podmiot leczniczy, który do 31.12.2017r. nie zrealizował programu dostosowania mógł wystąpić o wydanie opinii o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów. W roku 2018 do PPIS w Raciborzu wpłynęło 7 wniosków o wydanie w/w opinii. Po przeprowadzeniu kontroli w ocenie organu niespełnienie wymagań ma nieznaczny wpływ na bezpieczeństwo pacjentów i nie stwarza to bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia.
7. Współpraca pomiędzy pracownikami PIS, a członkami Zespołu Zakażeń Szpitalnych zapewniła poprawność działania w ogniskach epidemicznych, które wystąpiły na terenie Szpitala Rejonowego w Raciborzu.
8. Analiza porównawcza w stosunku do lat poprzednich wskazuje, że bezpieczeństwo sanitarne w zakresie świadczenia usług medycznych mieszkańców powiatu raciborskiego ulega systematycznej poprawie.
9. Asortyment stosowanych preparatów dezynfekcyjnych uwzględnia specyfikę placówek, oraz zapobieganie zakażeniom krwiopochodnym. Znajomość zasad i sposobu wykonywania procesów dezynfekcji została oceniona pozytywnie.
10. Zastrzeżeń nie budzą także procesy sterylizacji, postępowania z brudną bielizną i odzieżą roboczą.

11. Stan sanitarny placówek udzielających świadczenia zdrowotne na terenie powiatu raciborskiego utrzymuje się stabilnym dobrym poziomie sanitarnym.

2. W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

W obszarze nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej w powiecie raciborskim nie obserwuje się znaczących zmian zarówno w ilości obiektów jak i w standardzie ich funkcjonowania. W wielu gminach nierozwiązany nadal pozostaje problem kanalizacji sanitarnej. Nie poprawił się również stan utrzymania dróg i poboczy jeśli chodzi o czystość, co wyraźnie odczuwalne jest w okresach wiosennych.

3. W ZAKRESIE HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. Porównując wyniki kontroli przeprowadzonych w roku 2017 i 2018 można stwierdzić, iż ogólny stan sanitarno-higieniczny obiektów żywnościowo-żywnościowych uległ pogorszeniu w stosunku do poprzedniego roku (w 2017 r. odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne z wymaganiami wynosił 0,08 %, natomiast w 2018 r. wyniósł 0,4%).
2. W zakładach produkcji żywności ogólny stan sanitarny uległ pogorszeniu (w 2017 r. odsetek obiektów ocenionych jako niezgodne z wymaganiami wynosił 0,5 %, natomiast w 2018 r. wyniósł 1%). W przypadku zakładów wprowadzających do obrotu środki spożywcze, stan nie uległ zmianie - nie stwierdzono obiektów niezgodnych. W przypadku zakładów żywienia zbiorowego ogólny stan sanitarny uległ pogorszeniu (w 2017 r. wynosił 0%, w 2018 r. 0,7%).
3. Zmalał odsetek próbek kwestionowanych (w roku 2017 wynosił 4,1%, natomiast w 2018r. – 3,9%). W 2018 r. kwestionowanych było 13 próbek środków spożywczych oraz 6 próbek zmiotków lub wytrzępków pobranych w piekarniach. Liczba zdyskwalifikowanych próbek zmiotków i wytrzępków pobranych w piekarniach zmalała w stosunku do roku poprzedniego (w 2017 r. zakwestionowano 55% prób, w 2018 r. – 30% prób).
4. Pomimo zadań dodatkowych wynikających z akcji koordynowanych przez ŚPWIS oraz kontroli na wniosek strony, główne zamierzenia i plany przewidziane na 2018 rok zostały zrealizowane.
5. W 2018r. realizowano porozumienie na szczeblu lokalnym z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa dotyczące nadzoru nad działalnością w zakresie produkcji pierwotnej produktów pochodzenia roślinnego. W ramach realizowania porozumienia z dnia 20 stycznia 2015r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska przeprowadzono 3 wspólne kontrole z elementem poboru prób u producentów, pomimo logistycznych trudności związanych z samodzielnym dostarczaniem prób do laboratorium i zorganizowaniem wspólnych kontroli.

4. W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

W wyniku prowadzonego w 2018r. nadzoru nad placówkami nauczania i wychowania, a także nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży stwierdzono, iż:

1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny placówek nauczania i wychowania na terenie powiatu raciborskiego ulega systematycznej poprawie.
2. W dalszym ciągu modernizowana jest i powiększana nie tylko baza sportowa szkół.
3. Zdecydowanie zmalał odsetek przedszkolaków korzystających z nieprawidłowo dobranego stanowiska pracy, w porównaniu do lat 2016-2017; natomiast w przypadku uczniów problem dostosowania ich stanowiska pracy do zasad ergonomii wciąż pozostaje aktualny.
4. W szkołach nadal prowadzone jest dożywianie uczniów. Podobnie jak w latach 2016-2017 zdecydowana większość uczniów korzystała z pełnych obiadów.
5. W przeciwieństwie do roku 2017, wszystkie skontrolowane przedszkola zapewniały warunki do utrzymania higieny jamy ustnej przez uczęszczające do nich dzieci. Ponieważ w dalszym ciągu nie wszystkie przedszkolaki myją zęby podczas pobytu w przedszkolu należy dążyć do wyeliminowania tego stanu i objęcia wszystkich dzieci szczotkowaniem zębów.
6. W 2018r. na terenie powiatu raciborskiego dzieci i młodzież, podobnie jak w roku 2017, wypoczywały nie tylko w ramach zorganizowanego wypoczynku w miejscu zamieszkania ale również w ramach wypoczynku całodobowego, tj. na zimowiskach, koloniach i obozach. Prócz nieprawidłowości stwierdzonych w obiekcie prowadzącym żywienie wypoczywających na kolonii dzieci/młodzieży, w obiektach, w których odbywały się turnusy, zarówno zimowego, jak i letniego wypoczynku, warunki sanitarno-higieniczne nie budziły zastrzeżeń.

5. W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

1. Spośród nadzorowanych zakładów ponad 50% stanowią zakłady małe, zatrudniające do 10 pracowników. Liczbowa przewaga zakładów małych w powiecie raciborskim od szeregu lat ma charakter stały.
2. Najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do następujących grup Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – PKD 22 – 5072 zatrudnionych, PKD 25 – 2133 zatrudnionych, PKD 10 – zatrudnionych 1001 i PKD 47 – 675 osób.
3. Najpoważniejszy problem natury higienicznej w nadzorowanych zakładach pracy stanowi narażenie zawodowe na czynniki fizyczne, wśród których największą skalę zagrożenia stanowi hałas.. Najczęściej występującymi szkodliwymi czynnikami chemicznymi w zakładach pracy są tzw. dymy spawalnicze, w skład których wchodzi najczęściej: tlenek węgla, tlenki żelaza, tlenki azotu, mangan.
4. W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 173 osoby, w tym: 93 osoby pracuje w narażeniu na hałas, 55 osób w narażeniu na pyły, 25 osób w narażeniu na czynniki chemiczne.
5. Największe zagrożenia zdrowotne w środowisku pracy występowały w zakładach pracy zajmujących

- się: produkcją metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – PKD 25 – narażenie na hałas – 50 osób, pyły – 3 osoby i czynniki chemiczne – 9 osób oraz w zakładach zajmujących się produkcją metali – PKD 24 – narażenie na hałas – 27 osób i pyły – 44 osoby,
6. W wyniku postępowań prowadzonych przez PPIS ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników. W roku 2018 w wyniku decyzji wydanych przez PPIS w Raciborzu warunki pracy poprawiono 459 pracownikom. Najistotniejsza poprawa warunków pracy wystąpiła w przypadku narażenia na ponadnormatywny hałas. Największy spadek liczby osób narażonych na hałas odnotowano w przedsiębiorstwach o PKD 22 - produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych - z 318 osób w 2017 r. do 10 w roku 2018
 7. W 2018 r. najczęściej stwierdzane nieprawidłowości podobnie jak w latach poprzednich to: brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, niewłaściwie sporządzona ocena ryzyka zawodowego odniesieniu do narażenia na hałas, drgania lub czynniki chemiczne oraz niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w tym brak właściwych pomieszczeń sanitarnych.

6. W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Oceniając inwestycje poddawane uzgodnieniom, opiniowaniu na etapie projektowym i odbiorowym, stwierdza się, iż ich standardy uległy poprawie. Inwestorzy decydują się na zastosowanie nowych technologii i rozwiązań funkcjonalnych, pozyskując tym samym fundusze unijne. Uzgadniana dokumentacja oraz przygotowywane do użytkowania obiekty, były wykonywane poprawnie poprzez odpowiednie rozwiązania funkcjonalne i technologiczne, zapewnienie odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych dla pracowników, większe bezpieczeństwo oraz użyte dobre materiały budowlane. Podczas odbiorów spotykano się w większości z inwestycjami dobrze przygotowanymi do czynności odbiorowych pod względem wykonawczym (prace zakończone, zgodność z dokumentacją projektową, uzgodnienia projektu w wymaganym zakresie) oraz formalno-prawnym (wpis do dziennika budowy, odbiory techniczne wewnętrzne, badania i pomiary, dokumenty potwierdzające dopuszczenie do obrotu i stosowania materiałów budowlanych). Gdy była taka potrzeba to w protokołach kontroli ujmowano zastrzeżenia wynikające z niezgodności realizacji przedsięwzięć z zatwierdzoną dokumentacją projektową lub nie spełnionymi do końca wymogami sanitarnymi. W okresie 2018 roku nie wniesiono sprzeciwu na użytkowanie obiektów w trybie art. 28 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Na wydane w ubiegłym roku decyzje i opinie nie wpłynęły zażalenia stron biorących udział w postępowaniach. Zadania realizowane przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Raciborzu w 2018r. miały istotny wpływ na poprawę stanu sanitarnego terenu powiatu raciborskiego.

7. W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

W 2018 roku, w ramach działalności oświatowej, PSSE w Raciborzu kontynuowała dotychczas podejmowane działania dotyczące m.in. profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych, wspierania

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, profilaktyki zakażeń WZW B i C, profilaktyki palenia tytoniu i innych uzależnień w tym przeciwdziałania rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, zapobiegania zakażeniom HIV i chorobie AIDS, bezpiecznego korzystania z promieniowania ultrafioletowego UV, nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków oraz profilaktyki raka szyjki macicy.

Realizacja programów zdrowotnych, akcji, kampanii informacyjno-edukacyjnych, imprez, punktów konsultacyjnych, badań zdrowotnych, porad i szkoleń, jak również informacje przekazywane za pośrednictwem lokalnych mediów przyczyniły się m.in. do zwiększenia poziomu wiedzy uczniów, rodziców, opiekunów, kadry pedagogicznej i społeczności lokalnej oraz do wzmocnienia postaw, zachowań i nawyków prozdrowotnych.

W działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowana jest współpraca z licznymi partnerami jakimi jak: jednostki samorządu terytorialnego, placówki oświatowo-wychowawcze, zakłady opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiska szkolnego, lokalne media, służby mundurowe, kluby osiedlowe, placówki sportowe i kulturalne, miejskie, powiatowe i gminne biblioteki, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Straży Miejskiej, Poradnia Psychologiczno-pedagogiczna, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kuźni Raciborskiej, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Nieśłyszących i Słabosłyszących, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Kuźni Raciborskiej, Klub Jeździecki OWN Szymocice, Klub osiedlowy „Itaka”, Klub osiedlowy „Cegiełka”, Klub osiedlowy „M5”, Raciborskie Centrum Kultury, Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „Tęcza”, Młodzieżowy Dom Kultury Racibórz, Klub dla Młodzieży „Strefa”, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Młodzieżowy Dom Kultury, Raciborskie Centrum Kultury, Miejski Ośrodek Kultury w Krzanowicach, Gminny Ośrodek Kultury w Kornowacu, Gminny Zespół Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki w Krzyżanowicach, Gminne Centrum Kultury w Nędzy, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, Gminna Biblioteka Publiczna w Rudniku, Gminna Bibliotek w Nędzy, Miejska Biblioteka Publiczna w Kuźni Raciborskiej, Gminna Biblioteka Publiczna w Kornowacu, Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta Racibórz, Urząd Miejski Krzanowice, Urząd Miejski Kuźnia Raciborska, Urząd Gminy Kornowac, Urząd Gminy Krzyżanowice, Urząd Gminy Nędza, Urząd Gminy Pietrowice Wielkie, Urząd Gminy Rudnik.

Powyższe działania realizowane we współpracy z placówkami oświatowo-wychowawczymi, kulturalnymi, zakładami opieki zdrowotnej oraz samorządami lokalnymi i innymi instytucjami publicznymi zmierzały do pobudzania aktywności prozdrowotnej mieszkańców powiatu raciborskiego, ochrony zdrowia oraz do świadomego eliminowania czynników zagrażających zdrowiu.

PODSUMOWANIE

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu w 2018 r. wykonywała swoje działania zgodnie z zatwierdzonymi w „Planie zasadniczych Przedsięwzięć Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu na rok 2018 r.” kierunkami ujętymi w „Wytocznych Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2018”.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Poszczególne komórki PSSE wykonały terminowo większość zamierzeń ujętych w planie. Pojedyncze zadania nie zostały wykonane lub wykonane nieterminowo z przyczyn niezależnych od PSSE w Raciborzu. Podobnie jak w poprzednich latach główną przyczyną braku lub nieterminowego wykonania było wycofanie się jednostek wyższych szczebli z niektórych działań, do udziału w których przewidywano PSSE w Raciborzu (np. odgórne wycofanie niektórych rodzajów sprawozdań, przesunięcie terminów niektórych zadań).

Wzorem lat wcześniejszych w roku 2018 realizowano zadania ponadplanowe zgodnie z ustalonymi odgórnie wytycznymi i terminami wykonania. Związane one były z aktualnymi zagrożeniami zdrowotnymi i wdrożeniem nowych regulacji prawnych.

W minionym roku szczególną uwagę poświęcono działaniom kontrolnym w zakresie:

- działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakazań Szpitalnych oraz ich współpracy z PIS,
- realizacji Programu Szczepień Ochronnych i nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepień (ESDS),
- jakości wody w ramach tzw. monitoringu kontrolnego i monitoringu przeglądowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- prawidłowości postępowania z odpadami gastronomicznymi,
- naruszenia zakazu wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zamierzenia i kontrole ujęte w planach na 2017 r. i wynikające z doraźnych potrzeb wykonane zostały na satysfakcjonującym poziomie. Zadania jednostki wykonano z zachowaniem obowiązujących standardów i wymagań wdrożonego w jednostce systemu jakości.

Na podstawie informacji zgromadzonych w wyniku prowadzonych w 2018 r. działań kontrolnych i kontynuowanego nadzoru stwierdzić można, iż bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu raciborskiego utrzymuje się na stabilnym, zadawalającym poziomie.